

Азия / Avrupa

Ақпараттық сараптама журналы

Басылымның 3-ші жылы, №27, Наурыз 2018

AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜNÜN AYLIK YAYINIDIR

ЕУРАЗІЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНЫҢ АЙ САЙЫН ШЫҒАТЫН БАСЫЛЫМЫ

KÜRESELLEŞME VE TARIM: TÜRKİYE'NİN KONUMU VE MİLLİ TARIM PROJESİ'NİN KATKISI

ЖАҢАДАНУ ЖӘНЕ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ: ТҮРКИЯНЫҢ ОРНЫ ЖӘНЕ ҰЛТТЫҚ АГРАРЛЫҚ ЖОБАСЫНЫҢ ҮЛЕСІ

СҰХБАТ РӨПОРТАЖ

**DEMET ŞEFİKA MANGIR, SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ ULUSLARARASI
İLİŞKİLER BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ**

ДОЦЕНТ, ДОКТОР ДЕМЕТ ШЕФИКА МАНГЫР,
СЕЛЖУК УНИВЕРСИТЕТИ ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ
МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ ФАКУЛЬТЕТИ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҚАТЫНАСТАР КАФЕДРАСЫНЫҢ
ОҚЫТУШЫСЫ

**KAZAKHSTAN TO EXPAND
REGIONAL NUCLEAR SECURITY
COOPERATION**

КАЗАХСТАН РАСШИРЯЕТ
РЕГИОНАЛЬНОЕ СОТРУДНИ-
ЧЕСТВО В ОБЛАСТИ ЯДЕРНОЙ
БЕЗОПАСНОСТИ

DAUREN ABEN

**CHANGES IN THE VECTOR
OF ACADEMIC MOBILITY**

ИЗМЕНЕНИЯ ВЕКТОРА
АКАДЕМИЧЕСКОЙ
МОБИЛЬНОСТИ

GULNAR NADIROVA

Asya Avrupa / Азия Еуропа
(Haber – Yorum) / (Ақпараттық сараптама)

Avrasya Araştırma Enstitüsü Yayınıdır
Еуразия ғылыми-зерттеу институты басылымы

Sahibi / Меншік иесі
Ahmet Yesevi Üniversitesi Avrasya Araştırma Enstitüsü Müdürü /
Ахмет Ясауи университеті Еуразия ғылыми-зерттеу институты директоры
Doç. Dr. Vakur Sümer

Genel Yayın Yönetmeni / Бас редактор
Zhengizkhan Zhanaltay

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Жауапты редактор
Dr. Zhandos Ranov

Haber Müdürü / Жаңалықтарға жауапты редактор
Zhengizkhan Zhanaltay

Tercüme Ekibi / Аудармашылар тобы
Omirbek Hanayi
Aigerim Manatkızı
Kanat Makhanov

Sekretarya / Хатшылық
Saltanat Suleymen

Teknik Redaksiyon / Техникалық редакторлар
Abulhairkhan Zhunisbek

Yayın Kurulu / Редакция алқасы
Doç. Dr. Vakur Sümer
Zhengizkhan Zhanaltay
Dr. Zhandos Ranov
Dr. Gulnar Nadirova
Dauren Aben
Lidiya Parchomchik

Yönetim Merkezi / Басқару орталығы

Almalı Audanı, Mametova 48, 050004
Almaty, Kazakhstan
Tel. +7 (727) 279 97 94
Fax. +7 (727) 279 97 94
E-mail: info@eurasian-research.org

Mülakat, haber-yorum ve analizlerde ifade edilen görüşler yazarların kendi görüşleri olup
Enstitü'nün yayın politikasını yansıtmamaktadır. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

"Сұхбат", "Ақпараттық сараптама" және "Өзекті пікір" айдарларымен шыққан мақала авторларының
пікірлері институт көзқарасын білдірмейді. Журналда жарияланған материалдарды
институттың рұқсатынсыз көшіріп басуға болмайды.

DOÇ. DR. VAKUR SÜMER

Қадірлі де құрметті оқырман қауым!

Назарларыңызға журналымыздың наурыз айындағы санын ұсынып отырмыз. Осы орайда еңбегі сіңген барлық азаматтарға алғыс білдіреміз!

Өткен күндерде аймақта маңызды оқиғалар орын алды. Олардың бірі Түркияның заңды қорғаныс құқығын пайдалана отырып жүргізген Африн операциясы шеңберінде маңызды табыстарға қол жеткізуі болды. Аймақтың таулы жерлері террористтерден тазартылумен бірге Африн қаласының орталығына баратын жолдар да ашылды.

Қазақстанның латын әліпбиіне өту үдерісінің жаңа кезеңге өтуі аймақтағы тағы бір маңызды оқиға болды. Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаев ресми түрде қол қойған қазақ алфавитінің соңғы нұсқасы өте жоғары бағаланады.

Бұл санымызда аймақтағы маңызды мәселелерді қамтитын бес талдауға орын беріп отырмыз. Бұл талдаулардың бірі Түркияның Ұлттық ауылшаруашылық жобасы және жобаны одан әрі дамытуға арналған ұсыныстар туралы. Орталық Азиядағы шекара мәселелерінің қазіргі жағдайы туралы талдау жасаған жазбамызға оқырмандар қызығушылық танытады деген ойдамыз. Журналымыздың осы санында Қазақстанның ядролық қауіпсіздік саласындағы аймақтық ынтымақтастықты күшейту жолындағы күш-жігеріне шолу жасаған талдауға да орын бердік. Сондай-ақ жаңа санымызда Әзірбайжанда өтетін президенттік сайлау процесі туралы және академиялық ұтқырлық мәселесін қарастыратын ғылыми талдауларды да оқи аласыз.

Değerli okuyucularımız merhaba,

Değerli okuyucularımız merhaba, Asya Avrupa dergimizin mart sayısı ile karşınızdayız. Emeği geçen tüm arkadaşlara teşekkür ederiz.

Geçtiğimiz günlerde bölgemizde önemli olaylar cereyan etti. Bunlardan bir tanesi, Türkiye'nin meşru savunma hakkının kullanıldığı Afrin operasyonu çerçevesinde önemli başarılar elde edilmesi idi. Bölgenin dağlık kesimlerinin teröristlerden arındırılmasıyla Afrin şehir merkezine giden yollar da açılmış oldu.

Bölgemizdeki bir diğer önemli gelişme de Kazakistan'ın Latin Alfabesi'ni benimseme sürecinde yeni bir aşamaya geçmiş olmasıdır. Devlet Başkanı Sayın Nursultan Nazarbayev'in imzası ile resmîyet kazanan son versiyon Kazak Alfabesi çok daha fazla beğeni kazanmıştır.

Bu sayımızda bölgemizdeki önemli konuları irdeleyen beş analize yer veriyoruz. Bu analizlerden bir tanesi Türkiye'nin Milli Tarım Projesi'nin değerlendirildiği ve Proje'nin daha da geliştirilmesi için önerilerini sunulduğu yazıdır. Orta Asya'daki sınırların güvenliğiyle ilgili güncel durumu anlatan analiz yazımızı da ilgiyle okuyacağınızı düşünmekteyiz. Dergimizin bu sayısında ayrıca, Kazakistan'ın nükleer güvenlik konusunda bölgesel iş birliğini artırma çabalarını konu edinen bir değerlendirmeye de yer veriyoruz. Ayrıca, Azerbaycan'da yapılacak başkanlık seçimi sürecini tartışan, ve akademik hareketlilik konusuna değinen analiz yazımızı da yine dergimizin son sayısında okuyabilirsiniz.

ÖNSÖZ

АЛҒЫСӨЗ

AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫНЫҢ ДИРЕКТОРЫ DOÇ. DR. VAKUR SÜMER.....	1
--	---

RÖPORTAJ

СҰХБАТ

DEMET ŞEFİKA MANGIR, SELÇUK ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ ULUSLARARASI İLİŞKİLER BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ ДОЦЕНТ, ДОКТОР ДЕМЕТ ШЕФИКА МАНГЫР, СЕЛЖУК УНИВЕРСИТЕТИ ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ ФАКУЛЬТЕТИ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР КАФЕДРАСЫНЫҢ ОҚЫТУШЫСЫ	4
--	---

GÜNCEL

ӨЗЕКТІ ПІКІР

KÜRESELLEŞME VE TARIM: TÜRKİYE'NİN KONUMU VE MILLİ TARIM PROJESİ'NİN KATKISI ЖАҒАҢДАНУ ЖӘНЕ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ: ТҮРКИЯНЫҢ ОРНЫ ЖӘНЕ ҰЛТТЫҚ АГРАРЛЫҚ ЖОБАСЫНЫҢ ҮЛЕСІ VAKUR SUMER.....	20
KAZAKHSTAN TO EXPAND REGIONAL NUCLEAR SECURITY COOPERATION КАЗАХСТАН РАСШИРЯЕТ РЕГИОНАЛЬНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В ОБЛАСТИ ЯДЕРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ DAUREN ABEN.....	30
CHANGES IN THE VECTOR OF ACADEMIC MOBILITY ИЗМЕНЕНИЯ ВЕКТОРА АКАДЕМИЧЕСКОЙ МОБИЛЬНОСТИ GULNAR NADIROVA.....	40
WHAT ARE THE REASONS FOR EARLY PRESIDENTIAL ELECTION IN AZERBAIJAN? В ЧЕМ ПРИЧИНА ПРОВЕДЕНИЯ ДОСРОЧНЫХ ПРЕЗИДЕНТСКИХ ВЫБОРОВ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ? LIDIYA PARKHOMCHIK.....	50
CURRENT STATE OF BORDER ISSUES IN CENTRAL ASIA ПРОБЛЕМА ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ СПОРОВ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ ABULKHAIRKHAN ZHUNISBEK.....	60

HABER-YORUM

АҚПАРАТТЫҚ САРАПТАМА

KAZAKHSTAN TO INCREASE OIL PRODUCTION AMID CONCERNS ABOUT ITS OPEC AGREEMENT COMMITMENTS.....	72
RUSSIA HOSTED SYRIAN NATIONAL DIALOGUE CONGRESS	74
WORLD BANK REVIEWS GLOBAL ECONOMIC PROSPECTS.....	76
ALMANYA'DA BÜYÜK KOALİSYON GÖRÜŞMELERİ BAŞLADI.....	78
KAZAKHSTAN PLANS TO ADOPT A LAW ON NATIONAL SECURITY COUNCIL	80
NEW EDUCATIONAL MICROPROGRAMS IN HIGHER EDUCATION	82
İKİ KİTAYI BİRBİRİNE BAĞLAYAN AVRASYA TÜNELİ'NE ZAM GELİYOR.....	85
PRESIDENT TRUMP DELIVERED HIS FIRST STATE OF THE UNION ADDRESS.....	87
PROSPECTS FOR RENEWING IMPORTS OF UZBEK GAS TO TAJIKISTAN.....	89
OUTCOMES OF THE DIGITALIZATION FORUM IN ALMATY.....	91
PAKİSTAN GVADAR SERBEST TİCARET BÖLGESİ RESMEN HİZMETE BAŞLADI.....	93
INFLATION REACHED 13.7% IN UKRAINE IN 2017	95
CSTO OUTLINED ITS PRIORITY ACTIVITIES FOR 2018	97
NEW TERMINOLOGY FOR OLD POLITICS.....	99
UZBEKISTAN'S OIL SUPPLY STRATEGY.....	101
İNGİLTERE BAŞBAKANI THERESA MAY'IN İLK RESMİ ÇİN ZİYARETİ.....	103
KYRGYZ PRESIDENT PAID OFFICIAL VISIT TO TAJIKISTAN	106
U.S. DEPUTY ASSISTANT SECRETARY OF STATE VISITED TAJIKISTAN AND KYRGYZSTAN	108
KAZAKH-U.S. MILITARY COOPERATION: THE CASE OF AKTAU SEAPORT	110
TÜRKİYE'DE İSTİHDAM PİYASASI: İŞSİZLİK ORANINDA İYİLEŞME.....	112
MAIN OUTCOMES OF THE MUNICH SECURITY CONFERENCE	114
KAZAKHSTAN'S FOREIGN TRADE GREW BY 25% IN 2017	116
INTERNATIONAL RESERVES OF NATIONAL BANK OF UKRAINE GREW BY 22% IN 2017	118
KAZAKİSTAN ÇİN'E DİPLOMATİK NOTA GÖNDERDİ.....	120

ETKİNLİKLER

ІС-ШАРАЛАР

.....	122
-------	-----

İNFOGRAFİK

ИНФОГРАФИКА

.....	132
-------	-----

**DEMET ŞEFİKA MANGIR, SELÇUK
ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE
İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER BÖLÜMÜ
ÖĞRETİM ÜYESİ**

ДОЦЕНТ, ДОКТОР ДЕМЕТ ШЕФИКА
МАНГЫР, СЕЛЖУК УНИВЕРСИТЕТИ
ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ МЕМЛЕКЕТТІК
БАСҚАРУ ФАКУЛЬТЕТИ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҚАТЫНАСТАР КАФЕДРАСЫНЫҢ
ОҚЫТУШЫСЫ

Өзіңіз жайлы айтып өтсеңіз?

Доцент, Демет Шефика Мангыр, Селжук университеті, Экономика және мемлекеттік басқару факультеті Халықаралық қатынастар кафедрасында қызмет етемін. 10 жылдан аса уақыттан бері халықаралық қатынастар саласында Орта Азия, Кавказ, Еуразия, адам құқықтары және мемлекеттік құқық бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарымен айналысып келемін.

Сіздің пікіріңізше Орталық Азиядағы аймақтық интеграцияға қандай факторлар кедергі келтіруде?

Мемлекеттер өздерінің ұлттық мүдделерін есепке ала отырып, қауіп-қатерді азайту және қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін түрлі интеграциялық бірлестіктерге қатысуда. «Қырғи-қабақ соғыстан» кейінгі кезеңдегі интеграция теорияларының түп тамыры еуропалық интеграция теорияларына дейін

Kendinizi tanıtır mısınız?

Yrd. Doç. Dr. Demet Şefika Mangır, Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesiyim. On yılı aşkın bir süredir uluslararası ilişkiler alanında Orta Asya, Kafkasya, Avrasya, İnsan Hakları ve Devletler Hukuku konularında araştırmalarımı sürdürmekteyim.

Sizin görüşünüze göre Orta Asya'da bölgesel entegrasyonu engelleyen ne tür faktörler bulunmaktadır?

Devletler, ulusal çıkarlarını dikkate alarak tehditlerini ve risklerini azaltmak ve güvenliklerini sağlamak için çeşitli entegrasyonlara taraf olmuşlardır. Soğuk Savaş sonrası dönemde entegrasyon teorilerinin kökeni Avrupa bütünleşme teorilerine uzanmaktadır. Avrupa bütünleşme teorilerindeki politik eksenli yaklaşımlar bugün güvenlik kaygılarıyla desteklenmiş ve entegrasyonun birincil amacını

барады. Еуропалық интеграция теорияларындағы саясатқа негізделген тәсілдер бүгінгі таңда қауіпсіздік мәселелерімен тығыз байланысты және интеграцияның басты мақсаты қауіпсіздік болып табылады. Осыған байланысты Барри Бузан мен Оле Вевер қауіпсіздік кешені теориясын қалыптастырды. Бұл теорияда географиялық жақындық пен қауіпсіздік әлеуеті арасында өзара тәуелділік бар екені атап көрсетіледі. Бұған сәйкес, қауіп алыс аймақтардан емес, әлдеқайда жақын орналасқан көрші елден төнуі мүмкін. Орталық Азиядағы интеграцияға келер болсақ, географиялық жақындық тұрғысынан маңызды акторлар «Уэй-чжи» (қытай тілінде «дағдарыс» деген мағынаны білдіретін сөз, «қауіп» және «мүмкіндік» деген екі иероглифтен құралған) ұғымында қамтылған. Бұл ұғымға сәйкес, қауіп пен мүмкіндік дағдарыс кезінде байқалатын екі маңызды фактор болып табылады. Мұнда бір жағынан атлантикалық-еуразиялық саясат жүргізу арқылы аймақта қайтадан өз ықпалын асыруға тырысып жатқан Ресей, екінші жағынан жаңа әлемдік күш ретіндегі Қытай және ортасында Орталық Азия қауіпсіздік пен тұрақтылықты басымдық ретінде белгілеп, экономикалық интеграцияда маңызды рөл атқаруда.

КСРО ыдырағаннан кейін тәуелсіздікке қол жеткізген Орталық Азия мемлекеттері екі жақты немесе көп жақты келісімдер жасау немесе ұйым құру арқылы интеграцияға ұмтылды. Бұл кезеңде Орталық Азия елдерінің кейбірі аймақ мемлекеттерінің бастамасы бойынша Ресей үстем рөл атқарған Тәуелсіз мемлекеттер достастығына (ТМД) қосылуға мәжбүр болды. Бұл интеграцияланудағы басты себеп – мұндай аймақта мемлекеттердің өз бетінше әрекет ете алатын күшті экономикаға ие бола алмауы және

СОНЫМЕН ҚАТАР, АЙМАҚ МЕМЛЕКЕТТЕРІНІҢ ЭКОНОМИКАЛАРЫ ШИКИЗАТ ЭКСПОРТЫНА НЕГІЗДЕЛІП, ТЕҢІЗГЕ ШЫҒУ ҮШІН ӘР ТҮРЛІ БАЙЛАНЫС ЖОЛДАРЫ ҚАЖЕТ БОЛҒАНДЫҚТАН ЖӘНЕ ТЕМІРЖОЛ ЖЕЛІЛЕРІ БІР-БІРІНІҢ ІШКІ ШЕКАРАЛАРЫН КЕСІП ӨТІП, КӨЛІК ИНФРАҚҰРЫЛЫМЫ ДАМУЫМАҒАНДЫҚТАН АЙМАҚТЫҚ ИНТЕГРАЦИЯҒА ҚАЖЕТТІЛІК ТУЫНДАУДА.

BÖLGE DEVLETLERİ-NİN HAMMADDEYE DAYALI İHRACAT YAPILARI, DENİZE ULAŞIM İÇİN ÇEŞİTLİ BAĞLANTILARA İHTİYAÇ DUYMALAR-I, BİRBİRLERİNİN İÇ SINIRLARINDAN GEÇEN DEMİRYOLU AĞLARI GİBİ GELİŞMEMİŞ ULAŞIM ALT-YAPISI DA BÖLGESEL ENTEGRASYONU GEREKLİ KILMAKTADIR.

güvenlik oluşturmuştur. Dolayısıyla, Buzan ve Weaver tarafından Bölgesel Güvenlik Kompleksi Teorisi oluşturulmuştur. Bu teoride, coğrafi yakınlık ve güvenlik potansiyeli arasında karşılıklı bir bağımlılık olduğu vurgulanmaktadır. Burada tehdidin uzak coğrafyalardan değil, daha yakın bir güçten gelme olasılığı düşünülmektedir. Orta Asya'da entegrasyon denilince, coğrafi yakınlık kapsamında önemli aktörler We-ji kavramının içini doldurmaktadır. Kavrama göre hem tehdit hem de fırsat bir kriz anında görülebilecek iki önemli unsurdur. Burada bir taraftan Atlantikçi-Avrasyacı politikalarla bölgeye yeniden nüfuz etmeye çalışan Rusya, diğer taraftan yeni bir küresel aktör Çin ve ortada Orta Asya, öncelik güvenlik ve istikrar olmakla birlikte ekonomik bütünleşmede önemli bir rol üstlenmektedirler.

SSCB sonrası bağımsızlıklarını kazanan Orta Asya devletleri, ikili veya çoklu antlaşmalarla ya da örgüt kurma yöntemiyle entegrasyon arayışı içerisine girmişlerdir. Bu süreçte Rusya'nın başat rol oynadığı Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) oluşumu içerisinde Orta Asya ülkelerinin bir kısmı zoraki bir kısmı bölge ülkelerinin inisiyatifleriyle yer almışlardır. Bu entegrasyonun en temel gereksinimi olarak böyle bir coğrafyada tek başlarına duracak güçlü bir ekonomiye sahip olamamaları ve bağımsız siyasi iradelerden yoksun olmaları gösterilebilir. Ayrıca bölge devletlerinin hammaddeye dayalı ihracat yapıları, denize ulaşım için çeşitli bağlantılara ihtiyaç duymaları, birbirlerinin iç sınırlarından geçen demiryolu ağları gibi gelişmemiş ulaşım altyapısı da bölgesel entegrasyonu gerekli kılmaktadır.

Orta Asya ülkeleri bağımsızlıklarının ilk yıllarında benzer ekonomik sorunlara karşı korumacı bir ekonomi politikası uygulamak zorunda kalmışlardır. Bu politikalar bölge ticaretini olumsuz

тәуелсіз саяси ерік-жігерден айырылуы. Сонымен қатар, аймақ мемлекеттерінің экономикалары шикізат экспортына негізделіп, теңізге шығу үшін әр түрлі байланыс жолдары қажет болғандықтан және теміржол желілері бір-бірінің ішкі шекараларын кесіп өтіп, көлік инфрақұрылымы дамымағандықтан аймақтық интеграцияға қажеттілік туындауда.

Орталық Азия елдері тәуелсіздіктің алғашқы жылдарында ұқсас экономикалық мәселелерге қарсы протекционистік саясатты жүзеге асыруға мәжбүр болды. Бұл саясат аймақтық саудаға теріс әсер етті, тіпті кейбір маңызды өнімдер аймақтан тыс мемлекеттерден қамтамасыз етіле бастады. Бұл жағдайды қолданған алғашқы ел Қытай болды. Қытай аймақ мемлекеттерінің

еткілеміс hatta bazı hayati ürünler bölge ülkeleri dışından sağlanmaya çalışılmıştır. Bu durumu değerlendiren ilk ülke Çin olmuştur. Çin bölge devletlerinin bağımsızlığını tanıyarak bu devletlerle tek tek ticaret antlaşmaları yapmıştır.

Орта Азия devletlerinin ekonomik sorunlarının yanı sıra küreselleşme ile gün yüzüne çıkmış, uluslararası terörizm, uyuşturucu trafiği, kökten dincilik gibi güvenliğine yönelik tehditler de bölgesel entegrasyonu zorunlu kılmaktadır. Ayrıca, bölge devletlerinin mevcut olumsuzluklar nedeniyle tek başlarına ne bölgede ne de dünya siyasetinde önemli bir rol üstlenemeyecek olması da onları bölgesel entegrasyona yönlendirmektedir. Орта Азия devletlerinin ortak tarihi, etnik ve kültürel pay-

тәуелсіздігін мойындап, олардың әрқайсысымен сауда келісімдерін жасасты.

Орталық Азия мемлекеттерінің экономикалық мәселелерімен қатар, жаһандану заманында туындаған халықаралық лаңкестік, есірткі саудасы және фундаментализм секілді қауіптер де аймақтық интеграцияны қажет етеді. Сонымен қатар, ағымдағы қолайсыз жағдайларға байланысты аймақ мемлекеттері аймақта да, әлемдік саясатта да жалғыз өзі маңызды рөл атқара алмағандықтан аймақтық интеграцияға бет бұруға тура келеді. Орталық Азия мемлекеттерінің тарихи, мәдени және этникалық негізінің ортақ болуы аймақтық ынтымақтастыққа жәрдемдеседі. Сондықтан да аймақтық интеграция Орталық Азия мемлекеттері үшін саясаттан анағұрлым көп нәрсені білдіреді.

Орталық Азиядағы аймақтық интеграция бастамалары алғаш рет әлі КСРО ыдырай тұрғанда экономикалық мәселелерді көтеру мақсатында Қазақстанда жүзеге асырыла бастады. Бұл кездесулердің нәтижесінде Орталық Азия одағы, Орталық Азия ынтымақтастығы ұйымы, Еуразиялық экономикалық одақ секілді қауымдастықтардың қалыптасуы Қазақстан Президенті Н.Ә. Назарбаев тарапынан күн тәртібіне енгізілді. Аймақ елдерінің осы идеяларды қолдауы нәтижесінде 1994 жылы Қазақстан, Қырғызстан және Өзбекстан тарапынан бірінші халықаралық ұйым – Орталық Азия одағы құрылды. 1998 жылы бұл ұйымға Тәжікстан қосылып, оның Орталық Азия экономикалық қауымдастығы деген жаңа атауы бекітілді. Қауымдастық тауарлардың, жұмыс күші мен капиталдың еркін айналымы үшін Ресейден тәуелсіз кеден одағын құруға бағытталған құрылым болуға тырысқан. Қауымдастықтың қысқа уақыт ішінде әскери және қауіпсіздік саласында да ынтымақтастықты ұсынуы аймақтық интеграция үдерісінде шешуші қадам болу керек еді.

Алайда, Орталық Азия экономикалық қауымдастығы 1998 жылы Ресейде болған экономикалық дағдарыс әсерінен бір-біріне деген сеніміне зақым келтіретін, неғұрлым протекционистік шаралар қабылдауға

дашлары бөлгесел ішбірлігінiнi kolayлаштырмaктыдaр. Dolayısıyla бөлгесел entegrasyon Орта Азия devletleri için bir politikadan çok daha ötesini çağыштырмaктыдaр.

Орта Азияда ilk бөлгесел entegrasyon giriшimleri henüz SSCB dağıлmadan önce ekonomik sorunları dile getirmek için Kazakistan'da başlamıştı. Bu toplantılar sonucunda Орта Азия İşbirliği Örgütü Avrasya Ekonomik Birliği, gibi birliklerin oluşturulması Kazakistan Cumhurbaşkanı Nazarbayev tarafından gündeme getirilmiştir. Bölge devletlerin bu fikirleri desteklemesinin bir sonucu olarak 1994 yılında ilk uluslararası örgüt Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan tarafından kurulan "Орта Азия Birliği" olmuştur. 1998 yılında Tacikistan'ın da katılımıyla Орта Азия Ekonomi Topluluğu olarak adı değişen Орта Азия Birliği, Rusya'dan bağımsız bir şekilde, malların, işgücünün ve sermayenin serbest dolaşımını öngören, gümrük birliğinin kurulmasını amaçlayan bir oluşumdur. Birliğin kısa zamanda askeri ve güvenlik alanında da işbirliğini önermesi bölgesel entegrasyon sürecinde önemli bir aşama olarak değerlendirilmektedir.

Орта Азия Ekonomi Topluluğu, 1998'de Rusya'da yaşanan ekonomik krizden etkilenecek birbirlerine karşı olan güvenlerini sarsıcı, daha korumacı tedbirler almaya başlamışlardır. Bu süreçte Kırgızistan Dünya Ticaret Örgütü'ne üye olmuştur. Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan'ın, Rusya ve Beyaz Rusya öncülüğünde kurulan ve ileride Avrasya Ekonomi Topluluğuna dönüşecek olan gümrük birliği antlaşmasına katılmışlardır. Dolayısıyla Орта Азия Ekonomi Topluluğu, bölge devletlerinin karar alabilme yeteneğini ve kendi politikalarını uygulayabilme potansiyelini yitiren bir kurum haline dönüşmüştür. Topluluk 2001 yılında Орта Азия İşbirliği Örgütü olarak adlandırılmış, Türkiye, Gürcistan ve Ukrayna'ya gözlemci üye statüsü verilmiş, 2004 yılında da Rusya örgüte üye olmuştur. Artık Rusya'nın inisiyatifine geçen örgüt bölgesel entegrasyondan uzaklaşarak Avrasya Ekonomi Topluluğu ile birleşme kararı almıştır.

Орта Азия devletleri, bölgesel sorunlara ortak çözümler getirmek ve uluslararası sistemde kendi kimlik ve rollerini bulmak amacıyla iş-

ТӘУЕЛСІЗДІККЕ ҚОЛ ЖЕТКІЗГЕН ҚАЗАҚСТАН, ӨЗБЕКСТАН, ҚЫРҒЫЗСТАН, ТӘЖІКСТАН ЖӘНЕ ТҮРКІМЕНСТАННЫҢ МАҢЫЗДЫ ШИКІЗАТ РЕСУРСТАРЫ, ӘСІРЕСЕ МҰНАЙ-ГАЗ ҚОРЛАРЫ АЙМАҚТА АҚШ, ҚЫТАЙ ЖӘНЕ РЕСЕЙ СИЯҚТЫ ІРІ ДЕРЖАВАЛАРДЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ КҮШ-ҚУАТ БӘСЕКЕЛЕСТІГІНЕ ӘКЕЛДІ.

www.akorda.kz

кірісті. Сол кезде Қырғызстан Дүниежүзілік сауда ұйымына мүше болды. Қазақстан, Қырғыз-стан, Тәжікстан Ресей және Беларусь басшылығымен құрылып, кейін Еуразиялық экономикалық қоғамдастыққа айналған Кеден одағы туралы келісімге қосылды. Осылайша, Орталық Азия экономикалық қауымдастығы аймақ мемлекеттерінің шешім қабылдау қабілеті мен өз саясатын жүзеге асыру әлеуетін жоғалтқан ұйымға айналды. 2001 жылы қауымдастық Орталық Азия ынтымақтастығы ұйымы деп аталып, Түркия, Грузия және Украинаға бақылаушы мүше мәртебесі берілді. Ал 2004 жылы ұйымға Ресей мүше болды. Енді Ресейдің мүддесіне қызмет ете бастаған ұйым аймақтық интеграциядан алыстап,

birliği oluşturmak istemişlerdir. Bu işbirliği, Orta Asya merkezli devletler tarafından, başta Rusya olmak üzere çevre aktörleri mümkün olduğunca bu oluşumun dışında tutarak gerçekleştirilmelidir. Ancak bölge devletlerinin Rusya'nın yörungesinden çıkamamasının yanı sıra ABD'nin bölgeye ilgisi ve bölge devletlerinin de Batı'ya ilgisi bölge merkezli bütünleşme çabalarını olumsuz etkilemektedir.

Orta Asya'da bölgesel entegrasyonu engelleyen, politik, askeri, ekonomik ve sosyal sebeplerden kaynaklanan bir takım sorunlar bulunmaktadır. Bunlardan öncelikle çözülmesi gerekenler ekonomik sorunlar ve güvenlik kaygılarıdır.

Ulaşım ağlarının yetersizliği; bölgeyi dünyaya

Еуразиялық экономикалық қауымдастықпен бірігуге шешім қабылдады.

Орталық Азия мемлекеттері аймақтық мәселелерге ортақ шешімдер қабылдау және халықаралық жүйеде өзіндік болмысы мен рөлдерін табу үшін ынтымақтасуға ниет білдіреді. Орталық Азия мемлекеттері бұл ынтымақтастықты, әсіресе Ресей сияқты аймақ акторларын мүмкіндігінше байланыстырмай жүзеге асыруға тиіс. Алайда, аймақ мемлекеттерінің Ресейдің ықпалынан шыға алмауы, АҚШ-тың аймаққа мүдделілік танытуы, ал аймақ мемлекеттерінің Батысқа мүдделілік танытуы аймақтық интеграция әрекеттеріне теріс әсер етуде.

бағlayan ұлашым ағларынн ыетерсзлзлгі (hava yollarına önemli yatırımların yapılması, demir yolları güzergahlarının çeşitlendirilmesi ve ulaşım masraflarının asgariye indirilmesi gerekmektedir) bölge içi ulaşımда da benzer sorunlar bulunmaktadır (vergiler, vizelere getirilen kısıtlamalar ve güvenlik).

Гүвенлзк эндішесі; Бөлгенін сннр кoмшұларнда терөр олары, радзкaл кoктен дзнци олушұмлар, бoлге ічнде де бу групларнн кoнушланмасы, кaчакчылк, кaчак гoчлер, уыуштуруцу трафігі гзбі унсurlар, сннрларда серт тедебрлерн алнмасына ve кайыт дшз экoнoмннн oнленемemesine себеп oлмaктaдыр.

Орта Азия devletlerinin ekonomik yapılarının birbirini tamamlayıcı nitelikte olması entegrasyonun sağlanmasını kolaylaştıracak bir unsurdur. Ancak bölge devletlerinin rekabetçi ekonomik yapıları buna engel olmaktadır. Bölgede benzer sektörlerdeki (pamuk, doğalgaz vb) rekabet bölge içinde işsizlik, gelir dağılımının orantısızlığı, kalitesiz üretim gibi olumsuzlukları beraberinde getirecektir. Bu nedenle yeni iş gücü fırsatlarının oluşturulması bölgede entegrasyonun sağlanmasına katkı sağlayacaktır.

Кисacası Rusya'nın bölge devletlerine yönelik nüfuzu devam ettikçe bölge merkezli entegrasyon çabaları iyi niyetli bir temenni olmaktan öteye geçemeyecektir. Rusya faktörüne eklemlenen bölgenin siyasi, ekonomik, askeri ve toplumsal yapısı da bu başarısızlığı destekleyecektir. Bölgenin en etkin üyesi olan Rusya'nın istediği ölçüde ve alanda başta Çin olmak üzere diğer aktörler hareket imkanı bulabilecektir.

Rusya ve Çin gibi bölgedeki ana aktörler sizce Orta Asya entegrasyonu konusunda ne kadar ilgilenmektedirler?

SSCB'nin dağılmasının ardından sona eren iki kutuplu sistem, özellikle ipek yolunun merkezinde olan Orta Asya devletlerinin bölgesel ve küresel politikalarda merkezi bir rol almasını sağlamıştır. Doğu'yu ve Batı'yı birleştiren konumunu her daim muhafaza eden Orta Asya'da, Soğuk Savaş'ın bitmesiyle önceliğini yakın çevresine veren Rusya ve hızla büyüyen

Орталық Азиядағы аймақтық интеграцияға кедергі келтіретін саяси, әскери, экономикалық және әлеуметтік себептерден туындайтын бірқатар мәселелер бар. Олардың ішінде ең алдымен, экономика және қауіпсіздік мәселелерін шешу қажет.

Аймақтық көлік желілерінің жеткіліксіздігі; аймақты әлеммен байланыстыратын көлік желілерінің жеткіліксіздігі (әуе бағыттарына маңызды инвестициялар жасап, теміржол бағыттарын әртараптандыру және көлік шығындарын мейлінше қысқарту қажет); аймақ ішілік тасымалдауда да осындай мәселелер кездеседі (салық, виза бойынша шектеулер және қауіпсіздік).

Қауіпсіздік мәселелері; аймақпен шекараласатын көрші елдердегі лаңкестік оқиғалар, радикалды фундаменталистік қозғалыстар, аймақ ішінде де осындай топтардың орналасуы, контрабанда, заңсыз иммиграция, есірткі тасымалы және т.б. факторлар шекараларда қатаң шаралардың қабылдауына және бейресми экономиканы болдырмауға әкеледі.

Орталық Азия мемлекеттерінің экономикалық құрылымдарының өзара толықтырушы сипатта болуы интеграцияға жәрдемдеседі. Алайда аймақ мемлекеттерінің бәсекеге қабілетті экономикалық құрылымдары оған кедергі болуда. Аймақта ұқсас салалардағы (мақта, табиғи газ және т.б.) бәсекелестік аймақ ішінде жұмыссыздық, табыстарды бөлудің теңсіздігі және сапасыз өндіріс сияқты қолайсыз жағдайлар туғызады. Осы себепті жаңа жұмыс күштерін құру аймақта интеграцияны қамтамасыз етеді.

Қысқасы, Ресейдің аймақ мемлекеттеріне ықпалы жалғасқанша аймақтық интеграция әрекеттері жай ғана ниет болып қала бермек.

**ТҮРКИЯ АЙМАҚТА
ӘРЕКЕТ ЕТЕТІН
МҰНАЙ (БАКУ-ТБИ-
ЛИСИ-ЖЕЙХАН)
ЖӘНЕ ТАБИҒИ
ГАЗ (БАКУ-ТБИЛИ-
СИ-ЭРЗУРУМ) ҚҰБЫР
ЖЕЛІСІ МЕН ЖОБА
САТЫСЫНДАҒЫ
ТРАНС-АНАДОЛЫ
ТАБИҒИ ГАЗ ҚҰБЫР
ЖЕЛІСІ АРҚЫЛЫ
МҰНАЙ-ГАЗДЫҢ
ЕУРОПАҒА ЖӘНЕ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
НАРЫҚТАРҒА ЖЕТ-
КІЗІЛУІНДЕ ЖАЙ
КӨПІР БОЛЫП ҚАНА
ҚОЙМАЙ, ОДАН
ДА МАҢЫЗДЫ РӨЛ
АТҚАРУ КЕРЕК.**

**TÜRKİYE, BÖLGEDE
FAALİYETTE
BULUNAN PETROL
(BAKÜ-TİFLİS-
CEYHAN) VE DOĞAL
GAZ (BAKÜ-TİFLİS
ERZURUM) BORU
HATTI VE PROJE
AŞAMASINDA OLAN
TRANS-ANADOLU
DOĞAL GAZ BORU
HATTI İLE PETROLÜN
VE DOĞAL GAZIN
AVRUPA'YA VE
ULUSLARARASI
PAZARLARA
ULAŞTIRILMASINDA
SADECE KÖPRÜ
İŞLEVİ GÖRMESİNİN
ÖTESİNDE BİR ROL
ÜSTLENMELİDİR.**

ekonomisiyle ABD'ye rakip görülen Çin'in, bölge üzerinde gerçekleştirdikleri güç mücadelesi tehdit ve fırsatları bir arada barındırmaktadır. Orta Asya'da büyük güçlerin ekonomik ve siyasi çıkar çatışmalarının yanı sıra bölgenin enerji kaynakları üzerinde söz sahibi olma istenci mücadelenin katalizörü olmaktadır. Bu nedenle, iletişim ulaşım ve enerji nakil hatlarının güvenliği bölgenin önemini daha da artırmaktadır.

Bağımsızlıklarını kazanan devletlerin-Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Türkmenistan- sahip oldukları önemli hammadde kaynakları özellikle, petrol ve doğalgaz rezervleri bölgede ABD, Çin, ve Rusya gibi ana aktörlerin ekonomik güç mücadelesini başlatmıştır. Bu mücadeleye bölgenin güçlü ve istikrarsız ülkelerle çevrili olmasından kaynaklı güvenlik kaygıları da eklenince bölge devletleri ittifak ve işbirliği arayışlarına yönelmişlerdir.

ABD'nin hegemonyasına karşı Rusya-Çin işbirliği, Rusya'nın lebensraum olarak gördüğü bölgede kontrolün kendisinde olduğunun ve olacağıнын sinyallerini vermektedir. Orta Asya'da herhangi bir istikrarsızlığını Rusya'nın güvenliğine tehdit oluşturmaması durumunda müdahalede bulunacağını ifade ettiği Yakın Çevre Doktrini ile ulusal güvenlik algısı ve kaygısı, Bağımsız Devletler Topluluğu'nda (BDT) başat rol oynamasını ve BDT'nin askeri konularda daha işlevsel olması amacıyla Kolektif Güvenlik Örgütü (KGÖ)'nün kurulmasını hızlandırmıştır. Ulusal güvenlik ekseninde, tarihi rakibi Çin ile çeşitli alanlarda işbirliğini gerçekleştirmek için oluşturulan Şangay ruhunun 2001 yılında uluslararası bir örgüte (ŞİÖ) dönüştürülmesi de önemli bir adım olarak görülmektedir. Rusya, güvenlik kaygılarının dışında bölgede, ekonomik entegrasyonların oluşumunu da destek-

Ресей факторымен қатар аймақтың саяси, экономикалық, әскери және әлеуметтік құрылымы да сәтсіздікке себеп болуда. Қытай бастаған басқа акторлар болса, аймақтың ең ықпалды күші саналатын Ресейдің қалаған деңгейінде немесе саласында әрекет ете алады.

Сіздің ойыңызша, Ресей және Қытай секілді аймақтық ірі державалар Орталық Азияның интеграциясына қаншалықты мүдделілік танытуда?

КСРО ыдырағаннан кейін аяқталған биполярлы жүйе, әсіресе жібек жолының бойындағы Орталық Азия мемлекеттерінің аймақтық және жаһандық үдерістерге қатысуына мүмкіндік туғызды. Шығыс пен Батысты байланыстыратын Орталық Азияда «Қырғи қабақ соғыс» аяқталғаннан кейін төңірегіндегі елдерге басымдық берген Ресей мен экономикасы қарқынды өсіп, АҚШ-тың бәсекелесіне айналған Қытайдың аймақтағы ықпал үшін бақталастығы кәсіп-кәсіпкерлер мен мүмкіндіктер туды-

леміştir. Бөлге үлкелеріле ортак экономик hedefler belirlemek, gümrük birliği oluşturmak amacıyla bölge devletlerinin bir kısmıyla -Beyaz Rusya, Kırgızistan, Tacikistan, Kazakistan- Avrasya Ekonomik Ortaklığı kurulmuştur. Rusya, ekonomisinin temel parametresi olan enerji sektörünü günümüz siyasetinde politik bir araç olarak kullanmakta ve birçok devletle anlaşmalar imzalayarak bölgenin enerji kaynaklarını uluslararası pazarlara iletmede tek söz sahibi olmayı istemektedir.

Hızla büyüyen ekonomisiyle Çin'in gelişen sanayisi için çok fazla enerjiye ihtiyacı vardır. Bu nedenle, Soğuk Savaş'ın ardından Orta Asya'ya yönelik kısa orta ve uzun vadeli planlamalarıyla bölgede en istikrarlı politikalara sahip tek ülke Çin'dir. Hazar'ın kaynakları üzerinde ne kadar etkili olursa o kadar etkin bir küresel güç olacağını hesabıyla, Batı'ya karşı Rusya ile ortak çıkarlar doğrultusunda hareket etmeyi ulusal çıkarlarına uygun görmektedir. ŞİÖ ile Çin, sınır sorunlarını büyük oranda çözmüş, Orta Asya ülkeleriyle ekonomik,

руда. Орталық Азияда ірі державалардың экономикалық және саяси мүдделерінің қақтығысымен қатар, аймақтың энергетикалық ресурстарына үстемдік жүргізу мақсаты күрестің катализаторы болып табылады. Осы себепті коммуникация, көлік және энергия тасымалдау желілерінің қауіпсіздігі аймақтың маңыздылығын арттыра түсуде.

Тәуелсіздікке қол жеткізген Қазақстан, Өзбекстан, Қырғызстан, Тәжікстан және Түркіменстанның маңызды шикізат ресурстары, әсіресе мұнай-газ қорлары аймақта АҚШ, Қытай және Ресей сияқты ірі державалардың экономикалық күш-қуат бәсекелестігіне әкелді. Сондай-ақ аймақтың күшті және экономикасы тұрақсыз елдермен қоршалуынан туындайтын қауіпсіздік мәселелері де аймақ мемлекеттерінің одақтасуына және ынтымақтастыққа қарай бетбұрыс жасауына себеп болды.

АҚШ-тың үстемдігіне қарсы Ресей-Қытай ынтымақтастығы Ресейдің «өмір сүру

асkeri, siyasi işbirliğini geliştirmiş ve bölgede güvenlik ve istikrarın sağlanmasında önemli bir rol üstlenmiştir.

11 Eylül sonrasında ABD'nin Afganistan'ı işgal etmesi Çin'in, batıda ABD, doğuda Japonya ve Güney Kore ve Orta Asya'da ABD askeri üsleri ile çevrilmesi Rusya ile beraber hareket etmesini gerektirmiştir. Bu nedenle ŞİÖ Çin için hem güvenlik hem de ekonomik boyutlarıyla önemli bir işleve sahip olmuştur. Bölge devletleri tarafından tam anlamıyla bir karşılık bulamasa da, Çin'in bölgeye yönelik ekonomik entegrasyon politikaları ile serbest bir ekonomik pazar gerçekleştirme hayali ısrarcı görünmektedir. 1997 yılından bu yana Orta Asya devletleriyle -Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan- yapmış olduğu petrol ve doğal gaz antlaşmaları ile Çin doğalgaz boru hattı projelerini işlevselleştirmiş ve bu projelere yenilerini eklemeyi amaçlamıştır. Çin'in bölgeye ilişkin geliştirdiği ekonomik entegrasyon projelerine rağmen, Rusya ekonomik

China's One Belt, One Road

..... Silk Road Economic Belt

..... Maritime Silk Road Initiative

кеңістігін кеңейту» ретінде Орталық Азия аймағына толық бақылауды өз қолына алғанын білдіреді. Орталық Азиядағы қандай да бір тұрақсыздық Ресейдің қауіпсіздігіне қауіп төндірген жағдайда бұл іске араласатыны айтылған жақын шетел доктринасы мен ұлттық қауіпсіздік бойынша алаңдаушылықтары Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығында (ТМД) үстем рөл атқаруын және ТМД-ның әскери мәселелерде неғұрлым функционалды болу мақсатында Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымының (ҰҚШҰ) құрылуын жеделдетті. Ұлттық қауіпсіздік тұрғысынан тарихи бәсекелесі Қытаймен әртүрлі салаларда ынтымақтасу үшін құрылған «Шанхай бестігінің» 2001 жылы халықаралық ұйымға (ШЫҰ) айналуы маңызды қадам болып саналады. Ресей қауіпсіздік мәселелерімен қатар аймақта экономикалық интеграцияның қалыптасуын да қолдады. Аймақ елдерімен ортақ экономикалық мақсаттарды белгілеу және кеден одағын қалыптастыру мақсатында Беларусь, Қырғызстан, Тәжікстан және Қазақстан тарапынан Еуразиялық экономикалық әріптестік құрылды. Ресей өз экономикасының жетекші саласы болып табылатын энергетикалық секторды қазіргі саясатында саяси құрал ретінде пайдалануда және көптеген мемлекеттермен келісімдер жасасып, аймақтың энергетикалық ресурстарын халықаралық нарықтарға жіберуде жалғыз өзі үстемдік еткісі келеді.

Экономикасы қарқынды дамып келе жатқан Қытайдың дамыған өнеркәсіп саласы көп энергия қажет етеді. Осы себепті Қытай «Қырғи-қабақ соғыстан» кейін Орталық Азияға бағытталған қысқа, орта және ұзақ мерзімді жоспарлары арқылы аймақта ең тұрақты саясат жүргізетін жалғыз ел болып табылады. Каспийдің ресурстарына қаншалықты ықпалды болса соғұрлым тиімді әлемдік күш болатынын есепке алғанда, Қытай Ресеймен бірлесіп Батыстың жүргізіп отырған саясатына қарсы одақтасуды жөн санайды. Қытай ШЫҰ арқылы бұрыннан келе жатқан шекара мәселесінің біразын шешті, Орталық Азия елдерімен экономикалық, әскери және саяси ынтымақтастықты дамытып, аймақтағы қауіпсіздік пен тұрақтылықты қамтамасыз

ақидан бөлgede daha avantajlı bir konumdadır. Kazakistan'ın kuzeyinde toplanan üretim sektörü, petrol rezervleri ve doğal kaynakları Rus ekonomisi ile entegre olmuştur. Bu nedenle Kazakistan ve Rusya enerji kaynakları ve ekonomik ilişkiler bakımından işbirliği fırsatlarını değerlendirmektedirler. Dolayısıyla Kazakistan'ın ekonomik ve stratejik konumu Rusya ile kıyaslandığında, Çin ile ekonomik bir entegrasyondan daha avantajlı görülmektedir.

Rusya ve Çin gibi bölgedeki ana aktörler Orta Asya'da kendilerinin manipüle etmediği bir entegrasyona çok sıcak bakmayacaklardır. Sovyetler dağılmadan önce oluşturulmaya çalışılan entegrasyon girişimleri bölge devletlerinin başta ekonomik, siyasi, sosyal ve güvenlik endişelerinden kaynaklanan sorunlardan dolayı işlevsiz kalmış ya da Rusya gibi bir aktörün sürece dahil olması ile bölge merkezli bir entegrasyondan uzaklaşan bir oluşuma dönüşmüştür.

Түрkiye Orta Asya entegrasyonu konusunda sizce nasıl bir rol oynayabilir?

Bağımsızlıklarının üçüncü on yılına girecek olan Orta Asya devletleri, ABD'nin askeri varlığının bölgede etkisini azaltırken, Rusya'nın ve Çin'in tüm nüfuzuyla bölgede yer aldığı bir konjonktürde, Türkiye bölge devletleriyle ilişkilerini, yolunun Rusya ile kesişeceğini bilincinde olarak, gerek ekonomik gerekse de siyasi bağlamda sembolik ilişkilerini ötesine taşımıştır. Orta Asya'nın yüksek büyüme oranlarıyla önemli bir pazara dönüşmesi ve Hazar'ın enerji kaynaklarının ön plana çıkması, bölge üzerindeki rekabetin ekonomik alanında yoğunlaşacağını göstermektedir.

Türkiye ve Orta Asya devletleriyle kurulan ikili ilişkiler, özellikle Türkiye-Kazakistan ilişkileri diğer bölge devletleri içinde bir model olmuştur. 2009 yılında Stratejik Ortaklık Antlaşması imzalayan Türkiye ve Kazakistan 2012'de Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'ni oluşturmuştur. Bu süreçte bölge devletleriyle ticari ilişkilerde hızla artış gözlenmiştir. 2012 yılında özellikle, özel sektörler arasındaki etkileşimin artması vurgusu yapılarak iki ülke arasında "Yeni Sinerji Ortak Ekonomi Programı" belirlenmiştir. Enerji alanında da "Kazakistan-Ha-

етуде маңызды рөл атқарды.

АҚШ-тың 11 қыркүйек оқиғасынан кейінгі Ауғанстандағы әскери операциясы, Қытайдың батыста АҚШ, шығыста Жапония мен Оңтүстік Корея, ал Орталық Азияда АҚШ-тың әскери базаларымен қоршалуы Ресеймен бірге әрекет етуді қажет етті.

P

zar Ulaştırma Sistemi" ortaklığı ile Kazakistan petrollerinin uluslararası pazarlara transferi amaçlanmıştır. Türkmenistan ile olan ilişkilerde de her iki ülke açısından önemli görülen ortak değerlerin yanı sıra ticari ilişkilerde de bir kurumsallaşmaya gidildiği görülmektedir. 2007 yılında "Hükümetlerarası Türk-Türkmen Komisyonu Kurulmasına Dair Anlaşma" imza-

Сондықтан да ШЫҰ Қытай үшін қауіпсіздік пен экономика тұрғысынан шешуші рөл атқарды. Аймақ мемлекеттері тарапынан қарсылық болмаса да, Қытайдың аймаққа қатысты экономикалық интеграциялық саясаты мен еркін экономикалық нарықты іске асыру мақсаты табанды болып көрінеді. 1997 жылдан бастап Қазақстан, Өз-

ланmıştır. Bölgeye yönelik Türk işadamlarının girişimleri desteklenmektedir. Türkiye'nin Özbekistan ile ilişkilerine ise 2005 yılında yaşanan Andican Olayları damgasını vurmuştur. BMGK'de yapılan oylamada Türkiye'nin Özbekistan aleyhine oy kullanması ikili ilişkileri olumsuz etkilemiştir. Dolayısıyla Türkiye, bölge ülkelerinin hassasiyetlerini dikkate alarak

бекстан және Түркіменстан сияқты Орта Азия мемлекеттерімен жасасқан мұнай-газ келісімдері арқылы Қытай табиғи газ құбыры жобаларын іске қосып, жаңа жобаларды қосуды көздеді. Бұрында Ресейдің экономикалық интеграциялық жобалары алдыңғы қатарда көрінсе қазіргі таңда Қытайдың экономикалық жобалары көбеюде. Қазақстанның солтүстігінде шоғырланған өндіріс секторы, мұнай қорлары мен табиғи ресурстары Ресей экономикасымен интеграцияланған. Сондықтан Қазақстан және Ресей энергетикалық ресурстар мен экономикалық қатынастар тұрғысынан ынтымақтастық мүмкіндіктерін қарастыруда. Осыған байланысты Қазақстанның Ресеймен экономикалық және стратегиялық интеграциясы Қытаймен экономикалық интеграцияға қарағанда әлдеқайда тиімді болып көрінеді.

Ресей мен Қытай секілді аймақтағы негізгі күштер Орталық Азияда олардың ықпалсыз жүргізілетін интеграцияны құптамайды. Кеңес үкіметі ыдырамай тұрып қалыптаса бастаған интеграциялық бастамалар аймақ мемлекеттерінің экономикалық, саяси, әлеуметтік және қауіпсіздік мәселелеріне байланысты іске аспады немесе Ресейдің үдеріске қосылуымен аймақтық интеграциядан алшақтаған құрылымға айналды.

Түркия Орталық Азиядағы интеграцияда қандай рөл атқара алады деп ойлайсыз?

Тәуелсіздіктің үшінші онжылдығына қадам басқан Орталық Азия мемлекеттері мемлекеттерінде жабылған АҚШ-тың әскери базалары оның аймақтағы ықпалын азайтса, Ресей мен Қытайдың ықпалымен аймақта қалыптасқан жағдаятта Түркия Ресеймен жолы қиылыса-

«ЖАҢА ЖІБЕК ЖОЛЫ» ЖОБАСЫНЫҢ ТЕК АВТОЖОЛДАРМЕН ҒАНА ШЕКТЕЛІП ҚАЛМАЙТЫНЫН МӘЛІМДЕГЕН ҚЫТАЙ АСЕАН МҮШЕЛЕРІМЕН ЫНТЫМАҚТАСЫП, ТЕҢІЗ ЖОЛЫ АРҚЫЛЫ ДА ЕУРОПА АРАСЫНДАҒЫ БАЙЛАНЫСТАРДЫ КЕҢЕЙТУДІ КӨЗДЕГЕН.

ҮЙП'NIN SADECE KARAYOLU İLE SINIRLI KALMAYACAĞININ SINYALLERİNİ VEREN ÇİN, ASEAN ÜYELERİ İLE DE İŞBİRLİĞİNE GİREREK DENİZ YOLUYLA DA AVRUPA ARASINDAKI BAĞLANTILARI ARTTIRMAYI HEDEFLERİTİR.

daha titiz politikalar uygulamalıdır. Türkiye Kırgızistan ilişkileri genellikle sorunsuz olarak devam etmektedir. 2011 yılında iki ülke arasında Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'ni oluşturmuştur. Türkiye Tacikistan ilişkilerinde de önemli bir aşama kaydedilmiştir. Ülkede yaşanan iç savaşın ardından Tacikistan ile İşbirliği Konseyi Kurulmasına İlişkin Ortak Açıklama imzalanmış ve ilişkiler kurumsal düzeye çekilmiştir. Türkiye, Orta Asya'ya yönelik desteğini Eximbank ve TİKA aracılığıyla sürdürmektedir. Ancak, Türkiye bölge devletleri ile ekonomik anlamda karşılıklı bağımlılık sağlayamamıştır. Türkiye, Türkmenistan ve Tacikistan'ın en büyük üçüncü, Kazakistan, Özbekistan ve Kırgızistan'ın ise en büyük altıncı ticari ortağı olmasına rağmen, bölgede Rusya, Çin ve ABD arasında jeoekonomik rekabet devam ettikçe oldukça yetersiz kalmaktadır.

Türkiye, bölgede faaliyette bulunan petrol (Bakü-Tiflis-Ceyhan) ve doğal gaz (Bakü-Tiflis-Erzurum) boru hattı ve proje aşamasında olan Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı ile petrolün ve doğal gazın Avrupa'ya ve uluslararası pazarlara ulaştırılmasında sadece köprü işlevi görmesinin ötesinde bir rol üstlenmelidir. Bu konuda bölge devletlerine Türkiye'nin de dahil olduğu askeri nitelikli ilk yapılanma Karadeniz'in ve Hazar'ın güvenliğini sağlamak amacıyla 2013 yılında Avrasya Askeri Statülü Kolluk Kuvvetleri Teşkilatı kurulması önemlidir.

Türkiye'nin Orta Asya entegrasyonunda önemli bir rol alabilmesi için, geçmişteki yıllarda yapılan tutarsız ve uzun vadeli olmayan politikaların yerini daha kurumsallaşmış politikalara bırakması, yapılan siyasi hataların tekrarlanmaması, her şeyden önce bir ağabey rolü üstlenilmeye çalışılmaması, ABD'nin bir uzantısı olmak-

тынын біле тұра аймақ мемлекеттерімен қарым-қатынастарын экономикалық және саяси тұрғыда одан әрі дамыта түседі. Орталық Азияның жоғары өсу қарқыны бар маңызды нарыққа айналуы және Каспийдің энергетикалық ресурстарының алдыңғы қатарға шығуы аймақ үшін бәсекелестіктің экономикалық салада күшейетінін көрсетеді.

Түркия мен Орталық Азия мемлекеттері арасында құрылған екі жақты қарым-қатынастар, әсіресе Қазақстан-Түркия қатынастары басқа аймақ мемлекеттері үшін үлгі болды. 2009 жылы Стратегиялық әріптестік туралы шартқа қол қойған Түркия мен Қазақстан 2012 жылы Жоғары деңгейлі стратегиялық ынтымақтастық кеңесін құрды. Бұл үдерісте аймақтық мемлекеттермен сауда қатынастары қарқынды дами түсті. 2012 жылы әсіресе жеке меншік секторлар арасындағы өзара іс-қимылды күшейтуге ерекше көңіл бөліне отырып, екі ел арасында «Жаңа синергия» бірлескен экономикалық бағдарламасы қабылданды. Энергетика саласында да «Қазақстан-Каспий тасымалдау жүйесі» серіктестігі арқылы қазақстандық мұнайды халықаралық нарыққа шығару көзделді. Түркіменстанмен қарым-қатынастарда да екі ел үшін маңызды ортақ құндылықтармен қатар сауда қатынастарында да институттандыру үрдісі байқалады. 2007 жылы «Үкіметаралық түрік-түркімен комиссиясын құру туралы келісімге» қол қойылды. Сондай-ақ, аймаққа қатысты түрік кәсіпкерлерінің бастамаларына қолдау көрсетілуде. 2005 жылы орын алған Әндіжан оқиғалары Түркияның Өзбекстанмен қарым-қатынастарында өз ізін қалдырды. БҰҰ ҚК-де дауыс беру кезінде Түркияның Өзбекстанға қарсы дауыс беруі екі жақты қарым-қатынастарға теріс әсерін тигізді. Осыған байланысты, Түркия аймақ елдерінің сезімтал тұстарын назарға ала отырып, неғұрлым байыпты саясат жүргізуі тиіс. Ал Түркия-Қырғызстан қарым-қатынастары ешбір мәселесіз даму үстінде. 2011 жылы екі ел арасында Жоғары деңгейдегі стратегиялық ынтымақтастық кеңесі құрылды. Түркия-Тәжікстан қарым-қатынастарында да алға ілгерілеушілік байқалады. Елдегі азаматтық соғыстан кей-

тан kaçınан hem бөлге ile hem de Русья ile қарсылықлы ішбірлігіне dayalı adımların atılması gerekmektedir. Dolayısıyla Түрkiye'nin kısa ve orta vadede бөлге ile herhangi bir entegrasyona girmesi mümkün gözükmemektedir.

Çin'in desteklediği Yeni İpek Yolu projesi Orta Asya'da entegrasyon çabalarını sizce nasıl etkileyebilir?

Orta Asya bugün birçok gücün etkin olmaya çalıştığı bir coğrafyadır. Bu güçlerden Rusya ve Çin özellikle ekonomik alt yapıları ile bölge ile entegrasyonu güçlendirme çabası içerisindeler. Burada iki oluşum Çin merkezli Yeni İpek Yolu ve Rusya merkezli Avrasya Ekonomik Birliği dikkat çekmektedir.

1990'ların sonunda dünyanın en önemli ekonomik aktörlerinden biri olan Çin, 2001 yılında Dünya Ticaret Örgütü'ne üye olması ile dünyanın birçok bölgesinde siyasi ve ekonomik bir güç olarak varlığını hissettirmiştir. Çin, ABD'nin tek kutuplu hegemonyasına karşı bölgesel ve küresel birçok siyasi ve ekonomik oluşumun içerisinde yer almaktadır. Bu oluşumlardan biri de Yeni İpek Yolu Projesi (YİYP)'dir. Aslında bu proje, 2011 yılında ABD'nin Orta ve Güney Asya arasında bir ticaret merkezi oluşturularak Afganistan'ın istikrarının sağlanmasını amaçlayan bir proje idi. Çin projeyi kendi çıkarları ekseninde yeniden tasarlamıştır. Çin bu proje ile büyüyen ekonomisine yeni kaynaklar, sermaye ve yeni pazarlar bulma arayışı içerisinde. Projenin gerçekleşmesi durumunda, dahası Orta Asya kaynaklarının katılımı sağlandığında Asya'yı dünya ekonomisine entegre eden tarihi İpek Yolu yeniden ekonominin merkezi olacaktır.

2013 yılında ilk kez Çin tarafından dile getirilen proje bölge devletleri tarafından Çin'in bölgede nüfuzunu artırma çabası olarak değerlendirilse de ekonomik getirileri ön plana çıkartılmıştır. Bu projede Kazakistan, Çin'i Avrupa'ya ulaştıracak olan önemi bir rol üstleniyordu. Çin, Kazakistan'ın Khorgos sınırını kullanarak Orta Asya üzerinden Avrupa'ya ulaşacaktır. Kazakistan'ın bu projeye sıcak bakmasının ardında benzer projelerini tasarlanması ancak kaynak yetersizliği nedeniyle uygulamaya geçirememesinin de büyük et-

ін Тәжікстанмен ынтымақтастық кеңесін құру туралы бірлескен мәлімдемеге қол қойылды және қарым-қатынастар институционалдық деңгейге шығарылды. Түркия Орталық Азияға Эксимбанк және ТІКА арқылы қолдау көрсетіп келеді. Алайда, Түркия аймақ мемлекеттерімен экономикалық тұрғыдан өзара тәуелділікті қамтамасыз ете алмады. Түркия Түркіменстанмен Тәжікстанның үшінші, ал Қазақстан, Өзбекстан және Қырғызстанның алтыншы ірі сауда әріптесі болса да, аймақта Ресей, Қытай және АҚШ арасындағы геэкономикалық бәсекелестік жалғасқанша ықпалы жеткіліксіз болмақ.

Түркия аймақта әрекет ететін мұнай (Баку-Тбилиси-Жейхан) және табиғи газ (Баку-Тбилиси-Эрзурум) құбыр желісі мен жоба сатысындағы Транс-Анадолы табиғи газ құбыр желісі арқылы мұнай-газдың Еуропаға және халықаралық нарықтарға жеткізілуінде жай көпір болып қана қоймай, одан да маңызды рөл атқару керек. Осыған байланысты Қара теңіз бен Каспий теңізінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін 2013 жылы аймақ мемлекеттері мен Түркия мүше болған алғашқы әскери мәртебесі бар Еуразия құқық қорғау органдарының қауымдастығының құрылуы аса маңызды.

Түркия Орталық Азия интеграциясында маңызды рөл атқаруы үшін бұған дейін жүргізілген тиянақсыз және қысқа мерзімді саясаттың орнына неғұрлым институттан-дырылған саясат жүргізіп, өткен саяси қателіктерді қайталамауы қажет және ең алдымен «үлкен аға» рөлін ойнауға тырысып, АҚШ-тың ықпалсыз аймақпен де, Ресеймен де өзара ынтымақтастыққа негізделген қадамдар жасау қажет. Сондықтан, қысқа және орта мерзімді перспективада Түркияның қандай да бір интеграцияға енуі екіталай.

Қытай тарапынан қолдау тапқан «Жаңа Жібек жолы» жобасы Орталық Азиядағы интеграциялық әрекетке қалай әсер етеді?

Қазіргі таңда Орталық Азия үлкен бәсекелес күштер өз ықпалын жүргізуге тырысып жатқан аймақ болып табылады.

киси olмуштур. Burada Rusya'nın bölgede Çin nüfuzuna yönelik kaygılarını giderme görevi Kazakistan'a düşmüştür. Rusya bu projenin etkinliğinden çekinerek 2015 yılında Avrasya Ekonomik Birliği'ni kurdu. Kazakistan, Kırgızistan ve gelecekte Tacikistan ile birlikte Avrasya Ekonomik Birliği ile etkinliğini artırmayı amaçlayan, gümrük ve ticaretin kolaylaştırılması yoluyla bölgede olumlu bir etki sağlanacağı düşünülen Birlik, Orta Asya'nın Doğu ve Batı arasında jeoekonomik transit bir kanal olacağı iddialarına sahip Yeni İpek Yolu projesi karşısında sınırlı bir etkiye sahiptir.

YİYP'nin sadece karayolu ile sınırlı kalmayacağını sinyallerini veren Çin, ASEAN üyeleri ile de işbirliğine girerek deniz yoluyla da Avrupa arasındaki bağlantıları artırmayı hedeflemiştir. Böylece Çin merkezli bu ekonomik ağ ile dünya pazarlarına daha hızlı ve ucuz yollardan ulaşım sağlanacaktır. Dolayısıyla bu proje ile Orta Asya'nın enerji kaynaklarına Avrupa'nın sermayesi ve teknolojisi eklenerek, Çin'in dev pazarı ve yüksek performanslı üretim gücü sentezlenecektir. İpek Yolu üzerindeki ülkeler (Kara İpek Yolu, Çin'den başlayıp Orta Asya ve İran üzerinden Türkiye'ye geldikten sonra Avrupa'ya devam ediyor; Rotterdam'a kadar gidip güneye iniyor ve Venedik'te son buluyor. Deniz İpek Yolu ise, Güney Çin Denizi'nden inip Kalküta'ya uğradıktan sonra Hint Okyanusu'nu kat ediyor, Kenya'ya uğrayıp Kızıl Deniz ve Akdeniz'i geçerek Venedik'te Kara İpek Yolu ile birleşiyor) arasında işbirliğini ve ortak yatırımları artıracak önemli oluşumdur.

Orta Asya'da Çin, bölge entegrasyonuna yön verebilecek güçtedir. Bölge devletleriyle olan ikili ilişkileri de dikkate alındığında bu coğrafyada altyapı projelerine büyük oranda finans sağladığı bilinmektedir. Bölge devletlerinden Kazakistan'dan petrol, doğalgaz, uranyum, Türkmenistan ve Özbekistan'dan doğal gaz ithal ederken, Kırgızistan'ın altın madenlerinin işletmeciliğini de üstlenmektedir. Dolayısıyla Rusya bu coğrafyada gelecekte Çin'in büyüyen ekonomisine karşı rekabet etmekte zorlanabilir. □

Әсіресе Ресей мен Қытай экономикалық инфрақұрылымдары арқылы аймақпен интеграцияны күшейту үстінде. Мұнда Қытайдың «Жаңа Жібек жолы» жобасы мен Ресейдің Еуразиялық экономикалық одағы аса ерекше назар аударады.

1990-шы жылдардың соңында әлемдегі ең маңызды экономикалық күштердің бірі болған Қытай 2001 жылы Дүниежүзілік сауда ұйымына мүше болып, әлемнің бірқатар аймағында саяси және экономикалық күш екенін көрсетті. Қытай АҚШ-тың бір полярлы гегемониясына қарсы бірқатар аймақтық және жаһандық саяси және экономикалық құрылымдарға мүше болып табылады. Бұл құрылымдардың бірі – «Жаңа Жібек жолы» жобасы. Шын мәнінде, бұл жоба 2011 жылы АҚШ-тың Орталық және Оңтүстік Азия арасында сауда орталығын құру арқылы Ауғанстанның тұрақтылығын қамтамасыз етуге бағытталған жоба болды. Қытай жобаны өз мүдделеріне сай қайта жасап, бұл жоба арқылы өсіп келе жатқан экономикасына жаңа ресурстар, капитал мен жаңа нарықтарды іздестіруде. Жоба жүзеге асырылып, Орталық Азияның ресурстары тартылған жағдайда Азияны әлемдік экономикамен біріктіретін тарихи Жібек жолы қайтадан экономика орталығына айналады.

2013 жылы алғаш рет Қытай тарапынан жарияланған жобаны аймақ мемлекеттері Қытайдың аймақтағы ықпалын күшейту әрекеті ретінде қарастырса да экономикалық табыстары алдыңғы қатарға қойылды. Бұл жобада Қазақстан Қытай мен Еуропаны байланыстыруда шешуші рөл атқарды. Қытай Қазақстанмен шекарадағы Қорғас бекеті арқылы Орталық Азия аумағынан өтіп Еуропаға жететін болады. Қазақстанның бұл жобаға қарсылық білдірмеуінің себебі – елдің ұқсас жобаларды әзірлеуі. Бірақ ресурстардың жетіспеушілігінен бұл жоба жүзеге аспады. Бұл жерде Ресейдің аймақтағы Қытай ықпалына қатысты алаңдаушылығын шешу міндеті Қазақстанға түскен. Ресей бұл жобаның тиімділігінен қауіптеніп, 2015 жылы Еуразиялық экономикалық одақты құрды. Қазақстан, Қырғызстан және болашақта Тәжікстанмен

бірге тиімділігін арттырып, кеден мен сауданы жеңілдету арқылы аймаққа оң әсер етуді көздеген Еуразиялық экономикалық одақтың ықпал ету аясы Шығыс пен Батыс арасындағы геэкономикалық транзиттік арна ретіндегі «Жаңа Жібек жолы» жобасымен салыстырғанда шектеулі.

«Жаңа Жібек жолы» жобасының тек автожолдармен ғана шектеліп қалмайтынын мәлімдеген Қытай АСЕАН мүшелерімен ынтымақтасып, теңіз жолы арқылы да Еуропа арасындағы байланыстарды кеңейтуді көздеген. Осылайша, Қытайдың бұл экономикалық желісі арқылы әлемдік нарықтарға әлдеқайда жылдам әрі арзан жолмен жетуге болады. Бұл жоба арқылы Орталық Азияның энергетикалық ресурстарына Еуропаның капиталы мен технологиясы қосылып, Қытайдың алпауыт нарығы мен жоғары өндірістік қуаты синтезделеді. Жібек жолы бойындағы елдер (Құрлықтағы Жібек жолы Қытайдан бастау алып, Орталық Азия мен Иран арқылы Түркияға келгеннен кейін Еуропаға өтеді; Роттердам қаласына, одан әрі оңтүстікке қарай Италияның Венеция қаласына келіп жетеді. Ал теңіздегі Жібек жолы Оңтүстік Қытай теңізі арқылы Калькуттаға, одан Үнді мұхитының өзге бөліктерін басып өтіп, Кенияға жеткен соң Қызыл теңіз бен Жерорта теңізінен өтіп, Венецияда құрлықтағы Жібек жолымен кездеседі) арасындағы ынтымақтастықты және бірлескен инвестицияларды арттыратын маңызды құрылым.

Орталық Азияда Қытай аймақтық интеграцияға бағыт-бағдар бере алатындай дәрежеде. Аймақ елдерімен екі жақты қарым-қатынастарды ескергенде, осы аймақтағы инфрақұрылымдық жобаларды ауқымды көлемде қаржыландырғанын көруге болады. Қытай Қазақстаннан мұнай, табиғи газ, уран, ал Түркіменстан мен Өзбекстан елдерінен – табиғи газды импорттаса, Қырғызстанда алтын кеніштерін басқаруда. Осыған байланысты болашақта Ресейдің бұл аймақта Қытайдың өсіп келе жатқан экономикасымен бәсекелесуі айтарлықтай қиынға соғуы мүмкін. □

KÜRESELLEŞME VE TARIM: TÜRKİYE’NİN KONUMU VE MİLLİ TARIM PROJESİ’NİN KATKISI

DOÇ. DR. VAKUR SÜMER

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
DIRECTOR

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
ДИРЕКТОР

Giriş

Küreselleşme sürecinin ülkelerin tarımsal gelişmeleri önünde ciddi sorunlar yarattığı ilgili literatürde genel kabul gören bir konudur. 1950’li yıllardan itibaren hızlanan dünya ticareti tarımda küreselleşme olgusunu da gündeme taşıdı. 1990’ların ortasından itibaren de Dünya Ticaret Örgütü çerçevesinde tarım ve küreselleşme çok daha güçlü bir tartışma odağına dönüştü. Tarım ve küreselleşme başlığı altında ülke grupları arasındaki ve korporatif çıkarlar birbiriyle yarışır ve kimi zaman çarpışır hale geldi. Tarımda serbest ticaret ve korumacılık ikilemi, 21. yüzyılın ekonomik çatışmalarının ana eksenine olmaya adaydır.

Dünya tarım ürünleri ticaretinde gelişmiş ülkelerin bir hakimiyeti bulunmaktadır (%70). Bu çerçevede küreselleşme süreçlerinin ana omurgasını teşkil eden ‘ticaretin serbestleştirilmesi’ olgusunun yine bu ülkelere yarayacağı ve geliştirmekte olan ülkelerin bundan olumsuz olarak etkilenecekleri ortaya konmaktadır. Öte yandan küreselleşmenin taşıyıcıları konumundaki çokuluslu şirketlerin de giderek küçük tarım işletmelerinin zarar göreceği bir sistem yarattıkları algısı hakimdir. Ayrıca küreselleşmenin, tarımda doğal kaynakların korunmasını sekteye uğrattığı, biyolojik korsanlık gibi yasadışı faaliyetlerin hız kazandığı ve gıda kaynaklı hastalıkların da yayılma hızının artması şeklinde eleştiriler de

ЖАҢАДАНУ ЖӘНЕ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ: ТҮРКІЯНЫҢ ОРНЫ ЖӘНЕ ҰЛТТЫҚ АГРАРЛЫҚ ЖОБАСЫ- НЫҢ ҮЛЕСІ

Кіріспе

Тиісті әдебиеттерде жаһандану үдерісі елдердің ауыл шаруашылығын дамыту үшін елеулі проблемаларды туындатыны жалпы қабылданған мәселе болып табылады. 1950 жылдардан бастап жеделдеген әлемдік сауда-саттық ауыл шаруашылығындағы жаһанданудың феноменін күн тәртібіне шығарды. 1990-жылдардың ортасынан бастап ауыл шаруашылығы және жаһандану дүниежүзілік сауда ұйымының аясында ең көп талқыландырылатын тақырыптардың біріне айналды. Ауыл шаруашылығы және жаһандану мәселесі бойынша мемлекеттердің мүдделері мен корпоративтік мүдделер бәсекелесіп, кейде қақтығысып қалатын жағдайға жетті. Еркін сауда мен ауыл шаруашылығында протекционизм дилеммасы - ХХІ ғасырдағы экономикалық қақтығыстардың түп тамыры болатындығы анық.

Әлемдік ауыл шаруашылық өнімдерінің саудасында дамыған елдердің (70%) басымдылығы бар. Осы тұрғыдан, жаһандану үдерісінің бел омыртқасы болып саналатын «еркін сауда» бұл елдердің қорына одан әрі пайда әкелетіні рас. Екінші жағынан, жаһанданудың тасымалдаушылары болып табылатын халықаралық корпорациялар кішігірім фермерлік шаруашылықтарға зиян келтіретін жүйені құруда. Сондай-ақ, жаһандану ауыл шаруашылығында табиғи

söz konusudur. Son olarak, küreselleşmenin rekabeti artırdığı ve dünya gıda üretimini ve bu alandaki verimliliği körüklediği bir gerçek olsa da, küresel çaptaki açlık sorununda kayda değer bir ilerlemenin sağlanamaması olmasa da küreselleşme olgusunu tarım bağlamında iyice sorgulanır hale getirmiştir.

Bu çerçevede ülkemiz tarımı da küreselleşme kaynaklı baskılarla karşı karşıyadır. Önerilen proje ile küreselleşme olgusunun Türk tarımı açısından hangi zorluk ve fırsatları beraberinde getirdiği tartışılacaktır. Ayrıca, Türkiye'nin küreselleşme akımı ile global düzlemde sürekli bir biçimlenme sürecinden geçen dünya tarım politikası ve uygulamalarına koşut olarak ortaya koyduğu özgün bir yaklaşım modeli olarak milli tarım projesi değerlendirilecektir. Milli Tarım Projesi, Türkiye'nin dünya ölçeğinde tarımsal alandaki rekabetteki konumunu güç-

DÜNYA TARIM ÜRÜNLERİ TİCARETİNDE GELİŞMİŞ ÜLKELERİN BİR HAKİMİYETİ BULUNMAKTADIR.

ӘЛЕМДІК АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҚ ӨНІМДЕРІНІҢ САУДАСЫНДА ДАМУЫ АНДАҒЫ ЕЛДЕРДІҢ (70%) БАСЫМДЫЛЫҒЫ БАР.

ресурстардың қорғалуы себебінен, биологиялық қарақшылық сияқты заңсыз іс-әрекеттер жеделдеуде және тамақ арқылы тарайтын ауруларының таралу жылдамдығы артып келеді. Қорытындылай келе, жаһандану үдерісі дүние бойынша ауыл шаруашылығындағы бәсекелестікті күшейтіп, өндірісті арттырып және еңбек өнімділігін өсіргеніне қарамастан, әлемдегі ашаршылықты жоюда айтарлықтай оң өзгерістің болмауы жаһандану үдерісінің пайдалылығына қатысты күдік туғызып отыр.

Осыған байланысты біздің еліміздің ауыл шаруашылығы жаһандану қысымына тап болып отыр. Бұл ұсынылған жобада түрік ауыл шаруашылығына қатысты жаһандану құбылысының қандай қиындықтар әкелетіні мен мүмкіндіктер ұсына-тыны талқыланады. Сонымен қатар Түркияның қазіргі жаһандануы мен әлемдік деңгейдегі жүріп жатқан

www.UTMagazine.ru

lendirebilecek bir potansiyele sahip olması nedeniyle büyük önem taşımaktadır.

Milli Tarım Projesi'nin Temel Özellikleri

Milli Tarım Projesi'nin en önemli ilkelerinden birisi tarımda havza bazlı üretime destek verilmesidir. Bu anlayış, eğer gerçek anlamda uygulamaya konulabilirse, sessiz bir devrim niteliğindedir ve çok önemli faydalar doğuracaktır. Milli Tarım Projesi ile Türkiye'de 941 havzada hangi ürünlerin nerede daha iyi yetişeceği belirlendi. Stratejik olarak 19 adet ürün tespit edildi. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, bu ürünlerin hangi havzalarda daha iyi ve daha az maliyete yetiştiğini belirleyerek uygun havzalarda ekim yapılmasının takipçisi olacak. Buğday ve yem bitkileri ise 941 havzanın tamamında desteklenecek.

Milli Tarım Projesi çerçevesinde bir toprak reformunun da planlandığı belirtilmelidir. Bu ekseninde, 184 ova SİT alanı olarak ilân edildi ve 7 milyon hektar arazinin 2023'e kadar toplulaştırılması hedeflendi. Belirlenen ovalarda

жаһандану үдерісіне байланысты дүние ауыл шаруашылығы саясатында орын алып отырған өзгерістерге Түркияның бейім болуы қарастырылады. Түркияда Ұлттық аграрлық жобаның, ел ауыл шаруашылығының бәсекелестік қабілетін арттыруда маңызды күш болғандықтан, маңызы зор.

Ұлттық аграрлық жобасының негізгі сипаттамалары

Ұлттық аграрлық жобасының ең маңызды қағидаларының бірі - агроөнеркәсіптік кешенде егіс алқаптары негізінде өндірістік қолдауды қамтамасыз ету. Бұл түсінік шын мәнінде іске асса, үнсіз революция болатындығы және өте көп пайда әкелетіндігі анық. Түркияда Ұлттық аграрлық Жоба өнімдері жақсы өседі 941 егіс алқаптары анықталды. Стратегиялық түрде 19 өнім анықталды. Азық-түлік, ауыл шаруашылығы және мал шаруашылығы министрлігі бұл су қоймаларының қайсысы жақсы және аз ақша беретінін анықтау арқылы тиісті егіс алқаптарында егіс алаңдарын пайдаланушысы болып табылады. Барлық

inşaat faaliyetleri asgari düzeyde tutulacak ve bu alanlar öncelikli olarak tarımsal faaliyetlere ayrılacak. Toplu-laştırma ve sulama işi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı altında toplanarak tek elden yönetim hedefleniyor. Tek elden yönetim ve arazi toplulaştırmasının tarımda ciddi bir verimlilik artışı sağlayacağı beklenebilir.

Milli Tarım Projesi'nin hayvancılık ayağında, damızlık amacıyla ithalat yapılması gündeme alınmıştır. Öte yandan, 25 ilde mera hayvancılığı yetiştirici bölgeleri oluşturulması planlandı. Belirlenen iller, Türkiye'deki toplam mera varlığının yüzde 52'sini, büyükbaş hayvan varlığının da yüzde 32'sini oluşturuyor. Ayrıca hazine arazisi durumundaki meraları, ıslah yapmak şartıyla düşük ücretlerle üreticiye kiralanabilecek.

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) de etkinleştirilmesi, Milli Tarım Projesi'nin bir diğer önemli ayağını oluşturuyor. Bu çerçevede, fiyat hareketlerini ve genel piyasa düzenini sağlamak TMO'nun daha dinamik görev alacağı konu başlıkları olarak belirlenmiş durumda.

Tarımsal destekler, Milli Tarım Projesi'nin önemli boyutlarından birini oluşturmaktadır. Halihazırda 14 milyar liraya yaklaşan tarımsal desteklemeye karşın, istenen üretim ve verim artışı yakalanamamaktadır. Milli Tarım Projesi ile tarımsal desteklerin yılda iki kez, (biri ekim zamanı biri de hasat zamanı) verilmesi planlanmıştır ve bu konudaki dağınık yapının önüne geçilmesi hedeflenmiştir.

Milli Tarım Projesi'nin Yaratacağı Olumlu Sonuçlar şu şekilde özetlenebilir.

Türkiye'nin toplam tarımsal 'üretim' miktarı artacaktır.

Daha bilinçli ve uzmanlaşmış bir çiftçi profili (havza bazlı üretim anlayışı ve

MILLI TARIM PROJESİ'NİN EN ÖNEMLİ İLKELERİNDEN BİRİSİ TARIMDA HAVZA BAZLI ÜRETIME DESTEK VERİLMESİDİR.

ҰЛТТЫҚ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҚ ЖОБАСЫНЫҢ ЕҢ МАҢЫЗДЫ ҚАҒИДАЛАРЫНЫҢ БІРІ - АГРОӨНЕРКӘСІПТІК КЕШЕНДЕ СУ БАСУ НЕПІЗІНДЕ ӨНДІРІСТІК ҚОЛДАУДЫ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ.

941 егіс алқаптарында бидай және жем зауыттары қолдауға ие болады.

Ұлттық аграрлық жобасының шеңберінде жер реформасының да жоспарланғанын айта кету керек. Осыған байланысты, 184 жазық қорғау аумағы болып жарияланды және 2023 жылға дейін 7 млн. гектар жерді агрегациялау жоспарланды. Белгіленген жазықтарда құрылыс жұмыстары ең төменгі деңгейде сақталатын болады және бұл жерлер ең алдымен ауыл шаруашылық қызметіне бөлінетін болады. Агрегация және суландыру жұмыстары Азық-түлік, ауыл шаруашылығы және мал шаруашылығы министрлігінің қарамағында бір орталықтан басқарылады. Бір орталықтан басқару және жерді агрегациялау ауыл шаруашылығында өнімділікті айтарлықтай арттыруы мүмкін.

Ұлттық аграрлық жобасының мал шаруашылығы тармағында, мал тұқымын асылдандыру мақсатында импорттау көзделіп отыр. Екінші жағынан, 25 аймақта жайылым шаруашылығын дамыту үшін арнайы өңірлер ретінде белгілеген. Белгіленген өңірлер, Түркияда жалпы жайылымдық жердің 52 пайызын, ірі қара малдың 32 пайызын құрайды. Бұдан басқа, экономикалық жерлер асыл тұқым өндірушілерге төмен бағада жалға беріледі.

Топырақты құнарландыру кеңсесі (ТҚК) Ұлттық аграрлық жобасының тағы бір маңызды қадамы болып табылады. Бұл тұрғыда бағаның өзгерістерін және жалпы нарықты реттеуді қамтамасыз ету үшін ТҚК одан да маңызды міндет атқаратыны белгіленіп отыр.

Ауыл шаруашылығын қолдау ұлттық аграрлық жобасының маңызды бағыттарының бірі болып табылады. Ауыл шаруашылығын қолдауға бөлінген қаржы қазірге дейін 14

buna bağlı etkinlikler sonucunda) ortaya çıkarılacaktır.

Tarımsal verimlilikte artış sağlanacaktır.

Üretim miktarları ve verimlilik artışı ile tarımsal ürün fiyatları düşecek ve sonuç olarak ülkenin 'gıda güvenliği' ve halkın refah seviyesi artacaktır.

P

миллиард лираға жақындағанына қарамастан, көздеген өнімділік пен өнімділікті арттыруға қол жеткізу мүмкін болмай отыр. Ұлттық аграрлық жобасында жылына екі рет ауыл шаруашылық жәрдемақыларын (бірі егіс уақытында, енді бір астық жинау уақытында) беру жоспарланып отыр және бұл мәселеде шашыраңқы құрылымның алдын алуға көзделіп отыр.

Тарымсал 'топрак реформу ve ыслаһи' конуларин-
да илерлеме сағланакатир. Топракларин бөлүн-
меси cayдырилакатир.

Түрkiye, öncelikle бөлgesинде ve tüm дүnya-
да даһа өнemли бир 'тарим иһраcatчысы' ve та-
рымсал актör конумуна үйкseлеceктир. Дүnya
Тicaret Örgütü ve benzeri улусларарасы plat-
form ve forumларда даһа гүчлү бир позиция

Ұлттық аграрлық жобасының оң нәтиже-
лерін төмендегідей жинақтауға болады.

Түркияның жалпы ауыл шаруашылығының
«өндіріс» сомасы артады.

Тіпті де білімді және мамандандырылған
фермерлік профиль құрылады (егіс алқап-
тары өндірісі мен осыған байланысты қыз-
меттер нәтижесінде).

elde edecektir. Önemli tarım oyuncuları arasında yer alan ABD ve AB ülkeleri karşısında pek çok konuda daha büyük bir pazarlık gücü elde edecektir.

Doğal kaynaklarımızın (su, toprak, enerji) daha verimli kullanılması sağlanacak ve tüm sektörlerde kaynak maliyetleri aşağı çekilecektir.

‘İklim değişikliği’ ile mücadelede ve küresel politika belirleme (Taraflar Konferansı vb. yapılar ve süreçlerde) süreçlerinde Türkiye’nin eli güçlenecektir.

Ülkemiz uluslararası düzeyde bir tarımsal eğitim ve bilgi üssüne dönüşerek pek çok açıdan yeni katkılar (tarımsal eğitim sektörünün getirisi, tarımsal turizm, bilgi birikiminin teknolojiye dönüştürülmesinin getireceği faydalar vb.) yaratılacaktır.

Milli Tarım Projesi esnek ve geliştirilmeye açık bir yapıdadır. Uzun erimli bu projenin başarısı artıracak kimi önlemler aşağıda listelenmiştir:

- a) Tarımsal eğitim seferberliği ile havza bazlı üretime koşut olarak üreticiye havzada desteklenecek ürünlerle ilgili yoğun eğitimler verilmesi, projeyi tanıtıcı ve geniş kapsamlı yerel düzeyde çalıştaylar toplantılar yapılması ve katılımcılığını artırılması.
- b) Yurtdışı bağlantıları güçlü konumdaki birkaç üniversitenin belirlenmesi ve bu kurumlarda Milli Tarım Projesi’ni değerlendiren, gerek Türkçe ve gerek İngilizce bilimsel yayınların teşviki ve bunların bilimsel camiada öne çıkarılması.
- c) Tarımsal üretim için olmazsa olmaz girdilerden biri durumundaki suyun, ‘her damladan daha

MILLİ TARIM PROJESİ’NİN HAYVANCILIK AYAĞINDA, DAMIZLIK AMACIYLA İTHALAT YAPILMASI GÜNDEME ALINMIŞTIR.

ҰЛТТЫҚ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ЖОБАСЫНЫҢ МАЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ТАРМАҒЫНДА, МАЛ ТҰҚЫМЫН АСЫЛДАНДЫРУ МАҚСАТЫНДА ИМПОРТТАУ КӨЗДЕЛІП ОТЫР.

Ауыл шаруашылығының өнімділігін арттыру қамтамасыз етіледі.

Өндіріс көлемдері мен өнімділікті арттыру ауыл шаруашылық өнімінің бағасын төмендетеді және сайып келгенде елдің «азық-түлік қауіпсіздігін» және халықтың әл-ауқатын арттырады.

Ауыл шаруашылығына бағытталған «жер реформасы және оңалту» бойынша ілгерілеушілік болады. Жердің құнарсыздануы бәсеңдейді.

çok ürün' ilkesi çerçevesinde en verimli biçimde kullanılmasını teminen, su kaynakları envanterinin kullanılarak (Su Veri Bankası) Milli Tarım Projesi'nin işleyişine su kaynakları yönetim ilkelerinin dahil edilmesi.

- d) İklim değişikliği, kuraklıkla ve çölleşme ile mücadele konularında Türkiye'nin uluslararası düzeyde benimsediği ve sürdürdüğü temel politik yaklaşımların Milli Tarım Projesi'ne yansıtılması. 'Yeşil tarım' ve 'iyi tarım' metotlarının Milli Tarım Projesi çerçevesinde geliştirilecek strateji belgeleri-

Türkiye, en алдымен өңірде және бүкіл әлемде неғұрлым маңызды «ауыл шаруашылық өнімдерін экспорттаушыға» және маңызды ауыл шаруашылық ойыншысына айналады. Дүниежүзілік сауда ұйымында және осындай халықаралық платформа-лар мен форумдарда күшті позицияға ие болады. Бұл ірі ауыл шаруашылық ойыншыларының қатарына кіретін АҚШ пен ЕО елдерімен көптеген мәселелер бойынша келіссөздер жүргізуге мүмкіндік береді.

Табиғи ресурстарымызды (су, топырақ, энергия) тиімді пайдалану қамтамасыз

не entegre edilmesi.

- e) Milli Tarım Projesi sürecinde gereksinim duyulacak enerjinin (aydınlatma, pompa, ısıtma vb.) karşılanması için yerel enerji kaynaklarının (güneş, rüzgar, biokütle, jeotermal vb.) kullanımının 'tarımsal üretimde süreçlerinde kullanılması şartıyla' daha yoğun teşvik edilmesi ve enerji maliyetlerinin aşağı çekilmesi.
 - f) Geleceğin yakıtları arasında önemli bir yere sahip olan etanol vb. biyoyakıtların üretilmesinin teşvikinin ilkelerinin benimsenerek daha etkin biçimde Milli Tarım Projesi'ne entegre edilmesi.
 - g) Ülkemizin bioçeşitlilik açısından zenginliğinin korunması ve geliştirilmesi ile ilgili özel hükümlerin belirlenerek Milli Tarım Projesi'ne entegre edilmesi.
 - h) Milli Tarım Projesi'ni model alan kimi pilot projelerin komşu ülkelerde yürütülmesine teknik ve eğitsel bazda destek olunarak, Milli Tarım Projesi'nin bir 'marka' ve 'model' olarak bölgemize ve tüm dünyaya ihracının gerçekleştirilmesi. Uzun vadede, Türkiye'nin bölgesinde bir 'tarımsal bilgi üssüne' dönüştürülmesinin altyapısının (Halihazırdaki enstitüler ve gen bankalarımızın daha da geliştirilmesiyle) kurulması.
 - i) Uluslararası düzlemde uygun platformlarda Milli Tarım Projesi'nin tanıtılarak, tarım sektörümüze yönelik yatırım, finansman vb. konularda ülkemize yönelecek ilginin artırılması.
1. Dünya tarım ürünleri ticaretinde gelişmiş ülkelerin bir hakimiyeti bulunmaktadır.
 2. Milli Tarım Projesi'nin en önemli ilkelere birisi tarımda havza bazlı üretime destek verilmesidir.
 3. Milli Tarım Projesi'nin hayvancılık ayağında, damızlık amacıyla ithalat yapılması gündeme alınmıştır.
 4. Ülkemizin bioçeşitlilik açısından zenginliğinin korunması ve geliştirilmesi ile ilgili özel hükümlerin belirlenerek Milli Tarım

етіледі және барлық секторларда ресурстық шығындар азаяды.

«Климаттың өзгеруіне» қарсы күресте және жаһандық саясатты (Тараптар Конференциясы т.б. құрылымдар мен процестерде) анықтау процесінде Түркияның орны нығая түседі.

Еліміз халықаралық агроөнеркәсіптік білім беру және ақпараттық базаға айналады және көптеген сала бойынша жаңа үлес (агроөнеркәсіптік білім беру секторы, ауыл шаруашылық туризмі, білімге технологияларды трансформациялау артықшылығы және т.б.) қосады.

Ұлттық аграрлық жобасы икемді және дамытуға ашық бір тұрғыда қарастырылған.

Бұл ұзақ мерзімді жобаның табысын арттыруға арналған сақтық шаралар төменде келтірілген:

- a) Ауыл шаруашылығы туралы білім беру науқаны және егіс алқаптарында өндіріс туралы өндірушіге жинау аудандарында көмек берілетін тауарлар туралы қарқынды білім беру, жобаларды таныстыру мен бірге жергілікті деңгейде кең ауқымды семинарлар өткізу және қатысу деңгейін арттыру керек.
- b) Шет елдермен тығыз байланысы бар бірнеше университетті анықтап осы мекемелерде Ұлттық аграрлық жобасын бағалайтын түрік немесе ағылшын тілінде ғылыми басылымдарды ғылыми орда да кенінен насихаттау.
- c) Ауыл шаруашылығының өндірісіне қажетті ен манызды заттардың бірі су болып табылады, сондықтан «әрбір тамшыдан көп өнім алу» қағидаты бойынша су ең тиімді түрде қолданылуы тиіс. Осы орайда су ресурстарын түгендеуді пайдалана отырып (Су деректер банкі) су ресурстарын басқару принциптерін ұлттық аграрлық жобасының жүргізіп жатқан жұмыстарына қосылуы тиіс.
- d) Климаттың өзгеруі, құрғақ-шылық пен шөлейттенуге қарсы күрес мәсе-

Projesi'ne entegre edilmesi. □

лелерінде халықаралық деңгейде Түркия қабылдаған және жүргізіп жатқан негізгі саяси көзқарастарын ұлттық аграрлық жобасына қосу керек. «Жасыл егіншілік» және «жақсы егіншілік» әдістерінің ұлттық аграрлық жобасы шеңберінде әзірленетін стратегиялық құжаттарға қосылуы.

- e) Ұлттық аграрлық жобасы бойынша қажетті энергияны (жарықтандыру, сорғыту, жылыту және т.б.) қамтамасыз ету үшін жергілікті энергия көздерін (күн, жел, биомасса, геотермалдық) қолданылуында ауыл шаруашылығы өндірісінің процестерінде қолданылған жағдайда энергия шығындарын төмендету және ынталандыру шараларын колға алу керек.
- f) Этанол сияқты болашақ отындары арасында маңызды орын алатын био отын өндірісін дамыту принциптерін қабылдау арқылы ұлттық аграрлық жобасының тиімділігін арттыру.
- g) Био әртүрлілік тұрғысынан біздің еліміздің байлығын сақтау және дамыту туралы арнайы ережелерді анықтау және Ұлттық Аграрлық жобамен енгізу.
- h) Ұлттық аграрлық жобасын үлгі ретінде кейбір пилоттық жобаларда қолданғысы келген көршілес елдерге техникалық және білім беру жағынан қолдау көрсету керек.

**ÜLKEMİZİN
BİOÇEŞİTLİLİK AÇISIN-
DAN ZENGİNLİĞİ-
NİN KORUNMASI VE
GELİŞTİRİLMESİ İLE
İLGİLİ ÖZEL HÜKÜMLERİN
BELİRLENEN
EK MİLLİ TARIM
PROJESİ'NE ENTEGRE
EDİLMESİ.**

**БИО ӘРТҮРЛІЛІК
ТҰРҒЫСЫНАН
БІЗДІҢ ЕЛІМІЗДІҢ
БАЙЛЫҒЫН САҚТАУ
ЖӘНЕ ДАМУЫ ТУ-
РАЛЫ АРНАЙЫ ЕРЕ-
ЖЕЛЕРДІ АНЫҚТАУ
АРҚЫЛЫ ҰЛТТЫҚ
АГРАРЛЫҚ ЖОБА-
МЕН ИНТЕГРАЦИЯ-
ЛАНУ.**

рек. Осылай ұлттық ауыл шаруашылық жобасын «бренд» және «модель» ретінде аймағымызға және бүкіл әлемге экспорттау керек. Ұзақ мерзімде Түркия аймақта «ауыл шаруашылығында ақпараттық базаға» айналуы (осы орайда жұмыс істеп келе жатқан институттар мен гендік банктарды жақсарту қажет) үшін керекті инфрақұрылымдарды құру қажет.

- i) Ұлттық аграрлық жобаны халықаралық деңгейде тиісті платформаларда таныстыру, аграрлық секторға инвестиция, қаржыландыру және т.б. бағыттарда қызығушылықты арттыру керек.
- 1. Әлемдік ауыл шаруашылық өнімдерінің саудасында дамыған елдердің (70%) басымдылығы бар.
- 2. Ұлттық аграрлық жобасының ең маңызды қағидаларының бірі - агроөнеркәсіптік кешенде егіс алқаптары негізінде өндірістік қолдауды қамтамасыз ету.
- 3. Ұлттық ауыл шаруашылығы жобасының мал шаруашылығы тармағында, мал тұқымын импорттау көзделіп отыр.
- 4. Био әртүрлілік тұрғысынан біздің еліміздің байлығын сақтау және дамыту туралы арнайы ережелерді анықтау арқылы Ұлттық Аграрлық жобамен интеграциялану.

Каунак/Дереккөз:

Tarim.gov.tr. (2018). Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü. Alınan site/ Алынған сайт: <https://www.tarim.gov.tr/TAGEM> Erişim tarihi / Kipy күні: 31.01.2018.

KAZAKHSTAN TO EXPAND REGIONAL NUCLEAR SECURITY COOPERATION

DAUREN ABEN

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
SENIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
СТАРШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

КАЗАХСТАН РАСШИРЯЕТ РЕГИОНАЛЬНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В ОБЛАСТИ ЯДЕРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Since 1990-s, Kazakhstan has always been in the forefront of activities related to nuclear nonproliferation and nuclear security in Central Asia as the region faced many common problems inherited from the Soviet-era military programs, as well as new threats, such as illicit trafficking in nuclear and radioactive materials. Having disposed of the USSR's weapons of mass destruction (WMD), Kazakhstan and other Central Asian states, however, have not been quite successful in resolving the problems related to the health and environmental damage caused by the Soviet military-industrial complex, while addressing emerging security challenges turned out to be complicated due to porous borders, lack of interstate cooperation, transnational organized crime, relatively weak law-enforcement capabilities, endemic corruption, and other factors. The Central Asian Nuclear-Weapon-Free Zone established in September 2006 was expected to step up regional nuclear security cooperation, but its potential is yet to be fully realized due to the absence of practical collaboration and implementation mechanisms.

Nevertheless, Kazakhstan continues to demonstrate its strong commitment to nuclear disarmament, nonproliferation and security, as evidenced by its January 2018

С 1990-х годов Казахстан всегда был на переднем крае деятельности, связанной с нераспространением ядерного оружия и ядерной безопасностью в Центральной Азии, в условиях, когда регион столкнулся со множеством общих проблем, доставшихся в наследство от военных программ советской эпохи, а также с новыми угрозами, такими как незаконный оборот ядерных и радиоактивных материалов. Однако, избавившись от оружия массового уничтожения (ОМУ) СССР, Казахстан и другие центральноазиатские государства не особо преуспели в решении проблем, связанных с ущербом здоровью населения и окружающей среде, который был причинен советским военно-промышленным комплексом, тогда как реагирование на новые вызовы безопасности осложнялось из-за прозрачных границ, отсутствия межгосударственного сотрудничества, трансграничной организованной преступности, относительно слабого потенциала правоохранительных органов, хронической коррупции и других факторов. Были ожидания, что созданная в сентябре 2006 года Центральноазиатская зона, свободная от ядерного оружия, активизирует региональное сотрудничество в области ядерной безопасности, но ее потенциал все еще не реализован в полной мере из-за отсутствия практических механизмов кооперации и реализации догово-

Radioactive, chemical and biological hazards in Central Asia

presidency agenda in the United Nations Security Council, and remains an active proponent of closer interaction in this field at the regional level. In May 2017, Kazakhstan, with financial, technical and expert support from the U.S. Department of Energy's National Nuclear Security Administration, inaugurated the regional Nuclear Security Training Center constructed at a site directly adjacent to the Institute of Nuclear Physics located in the village of Alatau, about 20 km from Almaty. To date, not every Central Asian state has treat-

ренностей.

Тем не менее, Казахстан продолжает демонстрировать свою твердую приверженность ядерному разоружению, нераспространению и безопасности, о чем свидетельствует повестка его председательства в Совете Безопасности ООН в январе 2018 года, и остается активным сторонником более тесного взаимодействия в этой области на региональном уровне. В мае 2017 года Казахстан при финансовой, технической и экспертной поддержке Националь-

ed nuclear security education as an important priority, and the new center is designed to fill this void by offering specialized training courses and programs for officials and personnel working at the relevant government agencies, nuclear research centers and industry facilities of Kazakhstan and its regional neighbors, as well as for specialists from international nuclear entities and organizations. The center's curriculum includes introductory and advanced nuclear security topics and best practices, including physical protection, nuclear material accounting and control systems, response measures, and secure transportation (U.S. National Nuclear Security Administration, 2017). It is worth noting that President Nazarbayev announced Kazakhstan's intention to establish a regional nuclear security training center at the 2010 Nuclear Security Summit in Washington (U.S. Department of State, 2010).

In addition to professional education and training, there are a number of activities that Kazakhstan and its Central Asian partners should undertake to mitigate nuclear security related risks. As part of the Nunn-Lugar Cooperative Threat Reduction program, multiple projects have been implemented in the region in such areas as making technological upgrades, improving protection, control, and accounting systems for nuclear and radioactive materials, and strengthening security measures at nuclear industry facilities. It would seem that all these improvements, along with increased protection of nuclear facilities by law-enforcement agencies, have minimized external threats, including the threat of a direct attack by terrorists. However, technical weaknesses in safety and security systems of nuclear facilities, as well as shortcomings in personnel

SINCE 1990S, KAZAKHSTAN HAS ALWAYS BEEN IN THE FOREFRONT OF ACTIVITIES RELATED TO NUCLEAR NON-PROLIFERATION AND SECURITY IN CENTRAL ASIA AS THE REGION FACED MANY COMMON PROBLEMS INHERITED FROM THE SOVIET-ERA MILITARY PROGRAMS, AS WELL AS NEW THREATS, SUCH AS ILLICIT TRAFFICKING IN NUCLEAR AND RADIOACTIVE MATERIALS.

ной администрации по ядерной безопасности Министерства энергетики США официально открыл региональный учебный центр по физической ядерной безопасности, построенный на участке, непосредственно примыкающем к Институту ядерной физики, который расположен в поселке Алатау примерно в 20 км от Алматы. На сегодняшний день не все центральноазиатские государства рассматривают образование в области физической ядерной безопасности в качестве важного приоритета, и новый центр призван восполнить этот пробел, предлагая специализированные учебные курсы и программы для должностных лиц и персонала, работающих в соответствующих государственных органах, исследовательских центрах и предприятиях ядерной отрасли Казахстана и его соседей по региону, а также для специалистов из международных учреждений и организаций ядерного профиля. Учебный план центра предусматривает изучение вводных и углубленных тем и передового опыта по ядерной безопасности, включая системы физической защиты, учета и контроля ядерных материалов, меры реагирования и безопасную транспортировку (U.S. National Nuclear Security Administration, 2017). Стоит отметить, что президент Назарбаев объявил о намерении Казахстана создать региональный учебный центр по ядерной безопасности на Саммите по физической ядерной безопасности 2010 года в Вашингтоне (U.S. Department of State, 2010).

Помимо профессионального образования и обучения, Казахстану и его центральноазиатским партнерам следует предпринять ряд шагов для смягчения рисков, связанных с ядерной безопасностью. В рамках программы Нанна-Лугара

training and emergency response procedures, make these facilities vulnerable not only to natural disasters and emergencies, but also to break-ins, theft, and sabotage (Bunn, 2011). Thus, there is an obvious need to cooperate in further modernizing security and physical-protection systems as well as improving security culture at nuclear installations, research centers and industrial facilities of the Central Asian countries.

In recent years, radiological security has become a subject of growing international concern and is regarded as part of the general nuclear-security agenda, given the growing risks associated with a possible use of radioactive materials by terrorists. After the breakup of the Soviet Union, the Central Asian states lost control of some of the radiation sources used for military, industrial, medical, and research purposes. These sources contain highly radioactive materials, including cesium-137, strontium-90, cobalt-60, and iridium-192, which could be used to build radiological dispersal devices, or a so-called dirty bombs, if they fell into the wrong hands (Plugatarev, 2007). While dirty bombs do not have the capability to inflict mass casualties or serious destruction, they can cause radioactive contamination of large territories, leading to public-health risks and lost economic opportunities. The risk of such terrorist attacks is fairly high, due to the relatively easy availability of radioactive materials and the simplicity of dirty-bomb designs. Furthermore, sources of radiation can be very small and compact, making them easy to transport and smuggle across the borders. That necessitates close cooperation between Kazakhstan and its regional partners in ensuring the timely detection and inter-

С 1990-Х ГОДОВ
КАЗАХСТАН ВСЕГДА
БЫЛ НА ПЕРЕДНЕМ
КРАЕ ДЕЯТЕЛЬНО-
СТИ, СВЯЗАННОЙ С
НЕРАСПРОСТРАНЕ-
НИЕМ ЯДЕРНОГО
ОРУЖИЯ И ЯДЕРНОЙ
БЕЗОПАСНОСТЬЮ В
ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ,
В УСЛОВИЯХ, КОГДА
РЕГИОН СТОЛКНУЛСЯ
СО МНОЖЕСТВОМ
ОБЩИХ ПРОБЛЕМ,
ДОСТАВШИХСЯ В
НАСЛЕДСТВО ОТ
ВОЕННЫХ ПРОГРАММ
СОВЕТСКОЙ ЭПОХИ,
А ТАКЖЕ С НОВЫМИ
УГРОЗАМИ, ТАКИМИ
КАК НЕЗАКОННЫЙ
ОБОРОТ ЯДЕРНЫХ И
РАДИОАКТИВНЫХ
МАТЕРИАЛОВ.

«Совместное сокращение угрозы» в регионе был осуществлен целый комплекс проектов в таких областях, как техническое переоснащение и совершенствование систем физической защиты, контроля и учета ядерных и радиоактивных материалов, а также укрепление мер безопасности на предприятиях атомной промышленности. Эти усовершенствования наряду с усиленной охраной ядерных объектов подразделениями силовых ведомств, казалось бы, сводят к минимуму внешние угрозы, включая прямое нападение со стороны террористов. Однако технические недостатки в системах эксплуатационной и физической безопасности ядерных объектов, а также недочеты в подготовке персонала и процедурах реагирования на чрезвычайные ситуации делают эти объекты уязвимыми не только перед стихийными бедствиями и авариями, но и для несанкционированного доступа, хищения и актов саботажа (Bunn, 2011). Таким образом, существует очевидная потребность в сотрудничестве с целью дальнейшей модернизации систем безопасности и физической защиты, а также повышения культуры безопасности на ядерных установках, научно-исследовательских центрах и производственных предприятиях стран Центральной Азии.

В последние годы радиологическая безопасность становится предметом повышенного внимания со стороны международного сообщества и рассматривается в совокупности с общей проблематикой физической ядерной безопасности с учетом возрастания рисков, связанных с возможностью применения радиоактивных материалов в террористических целях. После распада Советского Союза

diction of radioactive contraband, including in equipping border crossings and other strategic locations with radiation detectors. On the national level, the Central Asian governments must take further steps to strengthen the legislative and regulatory framework for the registration and use of radioactive materials, including the introduction of modern control and accounting systems that track radiation sources throughout their operational lifetimes, as well as the adoption of harsher penalties for their theft or improper use.

Another potential threat is the possibility of Central Asia being used as a transit route for illicit transfers of nuclear and other WMD-re-

в государствах Центральной Азии был частично утрачен контроль над источниками радиации, которые использовались в военных, промышленных, медицинских и научно-исследовательских целях. Эти источники содержат высокорadioактивные материалы, такие как цезий-137, стронций-90, кобальт-60 и иридий-192, которые в случае попадания в руки злоумышленников могут быть использованы для изготовления радиологических рассеивающих устройств или так называемых «грязных бомб» (Плутагарев, 2007). Хотя «грязные бомбы» не способны привести к массовым жертвам или серьезным разрушениям, они могут вызвать радиоактив-

lated materials, technologies, and equipment. The trafficking routes can be largely the same as the ones used to smuggle drugs out of Afghanistan to Europe. But illicit activities can also be disguised as legal commercial operations, with sensitive equipment and technologies, dual-use products, and fissile materials being purchased by front companies or brokerages. To date, there have been no confirmed cases of highly enriched uranium or weapons-grade plutonium being smuggled via Central Asia. However, the regional authorities have registered numerous cases where cargos containing radiation sources or radioactive scrap metal were interdicted (Hanley, 2002). Paradoxically, the Eurasian Economic Union comprised of Armenia, Belarus, Kazakhstan, Kyrgyzstan, and Russia, while facilitating free trade of goods across borders, could also create opportunities for increased transnational crime, including trafficking activities, by removing customs controls on the Union's internal borders. Although much progress has been achieved in securing and guarding the national borders in Central Asia, the regional law-enforcement, intelligence, and security services should pursue more active cooperation and information exchange with their foreign counterparts. The Central Asian countries should also continue the practice of joint anti-terrorism and interdiction exercises not only in the frameworks of the Collective Security Treaty Organization or the Shanghai Cooperation Organization, but also on bilateral and regional bases.

Kazakhstan and other Central Asian states, in cooperation with the United States, Russia, and other interested parties, have made significant progress in reducing nuclear security re-

THE NEW CENTER OFFERS SPECIALIZED TRAINING COURSES AND PROGRAMS FOR OFFICIALS AND PERSONNEL WORKING AT THE RELEVANT GOVERNMENT AGENCIES, NUCLEAR RESEARCH CENTERS AND INDUSTRY FACILITIES OF KAZAKHSTAN AND ITS REGIONAL NEIGHBORS, AS WELL AS FOR SPECIALISTS FROM INTERNATIONAL NUCLEAR ENTITIES AND ORGANIZATIONS.

НОВЫЙ ЦЕНТР ПРЕДЛАГАЕТ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫЕ УЧЕБНЫЕ КУРСЫ И ПРОГРАММЫ ДЛЯ ДОЛЖНОСТНЫХ ЛИЦ И ПЕРСОНАЛА, РАБОТАЮЩИХ В СООТВЕТСТВУЮЩИХ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНАХ, ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ ЦЕНТРАХ И ПРЕДПРИЯТИЯХ ЯДЕРНОЙ ОТРАСЛИ КАЗАХСТАНА И ЕГО СОСЕДЕЙ ПО РЕГИОНУ, А ТАКЖЕ ДЛЯ СПЕЦИАЛИСТОВ ИЗ МЕЖДУНАРОДНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ И ОРГАНИЗАЦИЙ ЯДЕРНОГО ПРОФИЛЯ.

ное загрязнение больших территорий, которое порождает риски для здоровья населения и приводит к упущенным экономическим возможностям. Угроза осуществления таких терактов довольно высока из-за относительной доступности радиоактивных веществ и простоты конструкции «грязных бомб». Более того, небольшие габариты и вес источников ионизирующего излучения облегчают их транспортировку и перемещение через границы. Это обуславливает необходимость тесного сотрудничества между Казахстаном и его региональными партнерами в деле своевременного обнаружения и пресечения контрабанды радиоактивных материалов, в том числе путем установки в пунктах пересечения границы и других стратегически важных местах оборудования радиационного контроля. На национальном уровне правительствам стран Центральной Азии необходимо предпринять дальнейшие шаги по укреплению нормативно-правовых рамок для регистрации и использования радиоактивных материалов, включая внедрение современных систем контроля и учета, которые позволят отслеживать источники радиации в течение всего периода их эксплуатации, а также ужесточение уголовной ответственности за их хищение или ненадлежащее использование.

Еще одной потенциальной угрозой является возможность использования территории Центральной Азии в качестве транзитного маршрута для незаконных передач ядерных и других материалов, технологий и оборудования, имеющих отношение к ОМУ. При этом весьма вероятно, что будут использоваться те же маршруты перевозок, что и при контрабанде наркотиков из Афганистана в Европу. Но незакон-

lated threats, but more work remains to be done. The confrontation between the West and Russia has effectively stalled international cooperation in this area in Central Asia, but the regional states have a clear interest in mutual collaboration on the entire range of nuclear security issues. Such cooperation would not only help them resolve the problems they inherited from the Soviet Union,

ные действия также могут осуществляться под видом легальной коммерческой деятельности, когда с целью приобретения чувствительного оборудования, технологий, товаров двойного назначения и расщепляющихся материалов используются подставные или брокерские компании. На сегодняшний день нет подтвержденных случаев, связанных с контрабандой

but also develop adequate responses to the present-day challenges and threats. To increase the effectiveness and sustainability of regional cooperation, it would be useful to engage interested international stakeholders as the Central Asian countries still need political, technical, financial and

PRESIDENT NAZARBAEV ANNOUNCED KAZAKHSTAN'S INTENTION TO ESTABLISH A REGIONAL NUCLEAR SECURITY TRAINING CENTER AT THE 2010 NUCLEAR SECURITY SUMMIT IN WASHINGTON.

ПРЕЗИДЕНТ НАЗАРБАЕВ ОБЪЯВИЛ О НАМЕРЕНИИ КАЗАХСТАНА СОЗДАТЬ РЕГИОНАЛЬНЫЙ УЧЕБНЫЙ ЦЕНТР ПО ЯДЕРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ НА САММИТЕ ПО ФИЗИЧЕСКОЙ ЯДЕРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ 2010 ГОДА В ВАШИНГТОНЕ.

высокообогащенного урана или плутония оружейного качества через Центральную Азию. Однако в регионе было зафиксировано множество случаев задержания грузов с источниками радиации или радиоактивным металлоломом (Hanley, 2002). Как бы это парадоксально ни звучало, но Евразийский экономический союз, в который входят Армения, Беларусь, Казахстан, Кыргызстан и Россия, способствуя свободной транграничной торговле товарами, также может создать возможности для усиления транграничной преступности, в том числе незаконного оборота, поскольку устраняет таможенный контроль на внутренних границах союза. Несмотря на существенный прогресс в деле обеспечения безопасности и охраны государственных границ в Центральной Азии, региональным правоохранительным органам, службам разведки и безопасности необходимо осуществлять более активное сотрудничество и более интенсивный обмен информацией со своими зарубежными коллегами. Страны Центральной Азии также должны продолжать практику проведения совместных учений антитеррористической направленности и по пресечению нелегальных перевозок не только в рамках Организации Договора о коллективной безопасности или Шанхайской организации сотрудничества, но и на двусторонней и региональной основе.

Казахстан и другие государства Центральной Азии в сотрудничестве с США, Россией и другими заинтересованными сторонами добились значительного прогресса в сокращении угроз, связанных с ядерной безопасностью, но предстоит сделать еще больше работы. Конфронтация между Западом и Россией фактически остановила

expert support. This will contribute to the reduction of risks related to nuclear terrorism and illicit trafficking in sensitive materials, technologies, and equipment, thus benefiting both the region and the global community. □

международное сотрудничество в этой области в Центральной Азии, но государства региона проявляют явный интерес к взаимному сотрудничеству по всему спектру вопросов ядерной безопасности. Такое сотрудничество помогло бы им как в решении проблем, доставшихся в наслед-

References:

1. U.S. National Nuclear Security Administration. (2017). Nuclear Security Training Center Opens in Kazakhstan. Retrieved from <https://nnsa.energy.gov/mediaroom/pressreleases/nuclear-security-training-center-opens-kazakhstan>. Accessed on 20.02.2018.
2. U.S. Department of State. (2010). National Statement by the Republic of Kazakhstan at the Nuclear Security Summit in Washington, D.C. Retrieved from

ство от СССР, так и в выработке адекватных ответных мер против современных вызовов и угроз. Для повышения эффективности и устойчивости регионального сотрудничества представляется целесообразным вовлечение в него заинтересованных международных стейкхолдеров, поскольку страны Центральной Азии по-прежнему нуждаются в политической, технической, финансовой и экспертной поддержке. Это будет способствовать снижению рисков, исходящих от ядерного терроризма и незаконного оборота чувствительных материалов, технологий и оборудования, что отвечает интересам как региона, так и всего мирового сообщества. □

Источники:

1. U.S. National Nuclear Security Administration. (2017). Nuclear Security Training Center Opens in Kazakhstan. Доступен по адресу: <https://nnsa.energy.gov/mediaroom/pressreleases/nuclear-security-training-center-opens-kazakhstan>. Дата обращения: 20.02.2018.
2. U.S. Department of State. (2010). National Statement by the Republic of Kazakhstan at the Nuclear Security Summit in Washington, D.C. Доступен по адресу: <https://2009-2017.state.gov/documents/organization/246978.pdf>. Дата обращения: 20.01.2018.
3. Bunn, Matthew. (2011). The Threat of Nuclear Terrorism: What's New? What's True? Доступен по адресу: <https://www.belfercenter.org/sites/default/files/files/publication/thethreatofnuclearterrorism.pdf>. Дата обращения: 21.02.2018.
4. Плугатарев, Игорь. (2007). «Грязная бомба» из центральноазиатского урана. Доступен по адресу: http://nvo.ng.ru/wars/2007-09-21/2_bomb.html. Дата обращения: 21.02.2018.
5. Hanley, Charles J. (2002). Central Asia is a Hotbed for Radioactive Smuggling. Доступен по адресу: <https://www.deseretnews.com/article/919828/Central-Asia-is-a-hotbed-for-radioactive-smuggling.html>. Дата обращения: 21.02.2018.

<https://2009-2017.state.gov/documents/organization/246978.pdf>. Accessed on 20.01.2018.

3. Bunn, Matthew. (2011). The Threat of Nuclear Terrorism: What's New? What's True? Retrieved from <https://www.belfercenter.org/sites/default/files/files/publication/thethreatofnuclearterrorism.pdf>. Accessed on 21.02.2018.
4. Plugatarev, Igor. (2007). 'Gryaznaya bomba' iz tsentralnoaziatskogo urana. Retrieved from http://nvo.ng.ru/wars/2007-09-21/2_bomb.html. Accessed on 21.02.2018.
5. Hanley, Charles J. (2002). Central Asia is a Hotbed for Radioactive Smuggling. Retrieved from <https://www.deseretnews.com/article/919828/Central-Asia-is-a-hotbed-for-radioactive-smuggling.html>. Accessed on 21.02.2018.

CHANGES IN THE VECTOR OF ACADEMIC MOBILITY

PROF. GULNAR NADIROVA

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE
SENIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
СТАРШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

International student mobility is becoming an increasingly common phenomenon in higher education in many countries of the world. The dominant trend of the past few years has been the growing flow of students from developing countries to universities in Europe, primarily British ones, and the United States. To receive education abroad using government subsidies, scholarships from foreign universities or even at the expense of parents is considered not only prestigious but also opens the way to a promising career in future professional activities.

There are many reasons for academic mobility, including the processes of globalization that led to the opening of borders, which in the past were problematic enough to cross, the low level of education in the countries of student origin, increased ambitions and financial opportunities of the middle class, the purposeful policy of some states to raise the level of human resources to help ensure economic growth and improve national educational standards, international rankings, etc.

As for the host countries, the flow of foreign students brings them tangible financial investments. More recently, the Higher Education Policy Institute and Kaplan International Pathways of Great Britain have calculated that the profits received from international students equal £20.3 billion, which is 10 times more than the costs (Cowburn, 2018).

ИЗМЕНЕНИЯ ВЕКТОРА АКАДЕМИЧЕСКОЙ МОБИЛЬНОСТИ

Международная мобильность студентов становится все более распространенным явлением в сфере высшего образования во многих странах мира. Доминирующей тенденцией последних нескольких лет является растущий поток студентов из

THE NUMBER OF COUNTRIES
COMPETING FOR THE PLACE-
MENT OF FOREIGN STUDENTS
IS GROWING EVERY YEAR,
ALTHOUGH, ACCORDING TO
THE FORECASTS OF THE BRIT-
ISH COUNCIL, THE INCREASE
IN THE NUMBER OF STUDENTS
LEAVING FOR STUDY ABROAD
IN THE NEXT DECADE WILL
SIGNIFICANTLY SLOW DOWN.

However, the contribution of foreign students should not be assessed in monetary terms only. British experts recognize that foreign students support universities with their mere presence, since otherwise many courses would have to be eliminated. In addition, they positively influence the social and cultural diversity of the youth environment, bring new research ideas and experience to Master and PhD programs, and help strengthen international partnerships. Benefits are numerous after their graduation too, as most students return home, but continue to maintain friendly, scientific and creative ties with their universities, becoming conductors of the soft power of the country where they received their education (Chandler, 2018).

The main suppliers of students to foreign universities are China and India. It is expected that by 2027 the number of Chinese students studying abroad will increase by 245,000 and reach 1.46 million; the number of Indi-

развивающихся стран в университеты Европы, прежде всего британские, и США. Получение образования за рубежом с использованием государственных субсидий, стипендий зарубежных университетов или даже за счет родителей считается не только престижным, но и открывают путь к многообещающей карьере в будущей профессиональной деятельности.

Существует много причин для академической мобильности, в их числе процессы глобализации, которые привели к открытию границ, преодолеть которые в прошлом было достаточно проблематично, низкий уровень образования в своих странах, растущие амбиции и финансовые возможности среднего класса, целенаправленная политика некоторых государств по повышению уровня человеческих ресурсов, чтобы помочь обеспечить экономический рост и улучшить национальные образовательные стандарты,

ЧИСЛО СТРАН, КОНКУРИРУЮЩИХ
ЗА РАЗМЕЩЕНИЕ ИНОСТРАННЫХ
СТУДЕНТОВ, РАСТЕТ С КАЖДЫМ
ГОДОМ, ХОТЯ, СОГЛАСНО
ПРОГНОЗАМ БРИТАНСКОГО СОВЕТА,
УВЕЛИЧЕНИЕ ЧИСЛА СТУДЕНТОВ,
ОТПРАВЛЯЮЩИХСЯ НА УЧЕБУ
ЗА ГРАНИЦУ В СЛЕДУЮЩЕМ
ДЕСЯТИЛЕТИИ, ЗНАЧИТЕЛЬНО
ЗАМЕДЛИТСЯ.

”

an students will increase by 185,000 and reach 439,000. These two Asian countries will provide 60% of the global growth in outgoing students until the year 2027 (British Council, 2018).

Although the United States remains the leading recipient of foreign students, the total number of new foreign students dropped by 3.4% in 2016 and 7% in 2017. This indicates that the student flow is gradually declining, which is not surprising given the current presidential administration's policy to reduce the number of migrants and complicate visa procedures (Lane, 2018).

In these conditions, an interesting phenomenon appears in a number of countries, with academic mobility passing from students to educational systems. Instead of attracting students and scientists to their country, many of the world's leading powers, mainly in the West, export their educational systems to other countries. They create joint programs, research centers, international branch campuses, colleges and universities. By putting a full academic program in place, foreign universities provide local residents with access to their educational experience, as well as the opportunity to obtain degrees permitted by this foreign country. Leading exporters of knowledge are the United States, the United Kingdom, France, Russia and Australia, and the leading importers are China, the United Arab Emirates, Singapore, Malaysia, and Qatar (Lane, 2018).

However, the number of countries competing for the placement of foreign students is growing every year, although, according to the forecasts of the British Council, the increase in the number of students leaving for study abroad in the next decade will significantly slow down. Even if new

THE PREOCCUPATION OF DEVELOPING COUNTRIES WITH STRENGTHENING THEIR HIGHER EDUCATION SYSTEMS ALLOWS THEM TO BEGIN A GRADUAL TRANSITION FROM A GROUP OF COUNTRIES THAT HAVE SENT STUDENTS ABROAD TO A GROUP OF COUNTRIES THAT ACCEPT FOREIGN STUDENTS.

ОЗАБОЧЕННОСТЬ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН УКРЕПЛЕНИЕМ ИХ СИСТЕМ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ ПОЗВОЛЯЕТ ИМ ПОСТЕПЕННО ПЕРЕЙТИ ИЗ ГРУППЫ СТРАН, КОТОРЫЕ ОТПРАВИЛИ СТУДЕНТОВ ЗА ГРАНИЦУ В ГРУППУ СТРАН, КОТОРЫЕ ПРИНИМАЮТ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ.

международные рейтинги и т. д.

Что касается принимающих стран, то поток иностранных студентов приносит им ощутимые финансовые вложения. Институт политики высшего образования и образовательная компания Kaplan International Pathways Великобритании недавно подсчитали, что прибыль, полученная от иностранных студентов, составляет 20,3 млрд. фунтов стерлингов, что в 10 раз превышает затраты (Cowburn, 2018).

Однако вклад иностранных студентов не следует оценивать только в денежном выражении. Британские эксперты признают, что иностранные студенты поддерживают университеты своим присутствием, поскольку в противном случае многие курсы пришлось бы ликвидировать. Кроме того, они позитивно влияют на социальное и культурное разнообразие молодежной среды, привносят новые исследовательские идеи и опыт в магистерские и докторские программы и помогают укрепить международное партнерство. Выгоды многочисленны и после окончания их учебы, так как большинство студентов возвращаются домой, но продолжают поддерживать дружеские, научные и творческие связи со своими университетами, становясь проводниками мягкой силы страны, где они получили образование (Chandler, 2018).

Основными поставщиками студентов в зарубежные университеты являются Китай и Индия. Ожидается, что к 2027 году число китайских студентов, обучающихся за границей, увеличится на 245 000 и достигнет 1,46 миллиона; число индийских студентов увеличится на 185 000 человек и достигнет 439 000 человек. Эти две азиатские

studies show that the number of outgoing students around the world will increase by an average of 1.7% per year over the next 10 years, this will be a significant slowdown compared to the period between 2000 and 2015 when the annual growth rate was 5.7% (British Council, 2018). The decline in growth rates is due not only to the deterioration of the political climate in the United States and European countries but also to a large extent to the increase of local investments in higher education in many countries. Many potential students now want to study in their home countries, and the greatest decline in absolute terms is expected to be in South Korea and Malaysia.

In this regard, another interesting and important trend is emerging – a significant improvement in the quality of higher education in the last few years not only encourages youth to stay in their home countries but also prompts students at the regional level to

→ страны обеспечат 60% глобального роста выезжающих на учебу студентов до 2027 года (British Council, 2018).

Хотя Соединенные Штаты остаются ведущим получателем иностранных студентов, общее число новых иностранных студентов сократилось на 3,4% в 2016 году и 7% в 2017 году. Это говорит о том, что поток студентов постепенно снижается, что неудивительно, учитывая политику нынешней президентской администрации по сокращению числа мигрантов и усложнению визовых процедур.

В этих условиях в ряде стран появляется интересное явление - переход академической мобильности от учащихся к образовательным системам. Вместо привлечения студентов и ученых в свою страну многие из ведущих мировых держав, главным образом на Западе, экспортируют свои образовательные системы в другие страны.

choose cheaper education which is of similar quality. The preoccupation of developing countries with strengthening their higher education systems allows them to begin a gradual transition from a group of countries that have sent students abroad to a group of countries that accept foreign students. First of all, this applies to the countries of Asia.

As of 2015, Asian countries sent about 2.3 million people to study abroad and attracted only 928,977 foreign students to their universities. Some of them decided to change this imbalance, aiming to dramatically increase the number of foreign students between 2020 and 2025. It is assumed that China, Japan, Taiwan, South Korea, and Malaysia will become leaders in attracting students from neighboring countries to their universities, and if their plans are

THE ALLIANCE OF ASIAN UNIVERSITIES IS A GOOD CHANCE FOR KAZAKHSTAN TO ENTER THE ASIAN ACADEMIC SPACE.

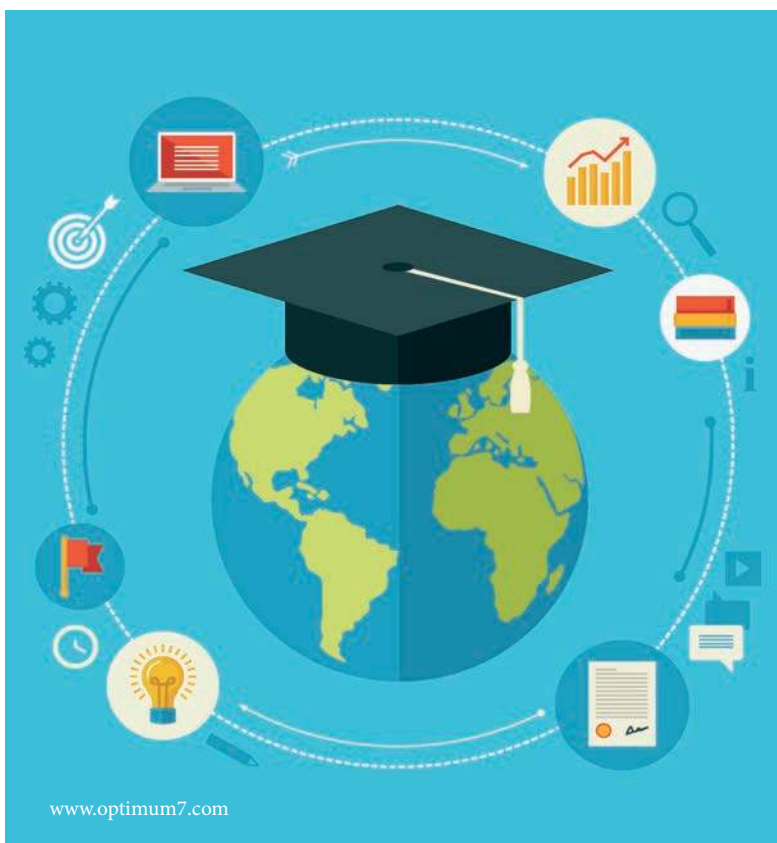
АЛЪЯНС АЗИАТСКИХ УНИВЕРСИТЕТОВ - ХОРОШИЙ ШАНС ДЛЯ КАЗАХСТАНА ВОЙТИ В АЗИАТСКОЕ АКАДЕМИЧЕСКОЕ ПРОСТРАНСТВО.

Они создают совместные программы, исследовательские центры, международные университетские городки, колледжи и университеты. Внедрив полную академическую программу, иностранные университеты предоставляют местным жителям доступ к своему образовательному опыту, а также возможность получать степени, разрешенные своей страной. Ведущими экспортерами знаний являются США, Великобритания, Франция, Россия и Австралия, а ведущими импортерами являются Китай, Объединенные Арабские Эмираты, Сингапур, Малайзия и Катар (Lane, 2018).

Тем не менее, число стран, конкурирующих за размещение иностранных студентов, растет с каждым годом, хотя, согласно прогнозам Британского совета, увеличение числа студентов, отправляющихся на учебу за границу в следующем десятилетии, значительно замедлится. Даже если недавние исследования показывают, что количество выезжающих студентов по всему миру увеличится в среднем на 1,7% в год в течение следующих 10 лет, это будет значительным спадом по сравнению с периодом между 2000 и 2015 годами, когда годовые темпы роста составляли 5,7% (British Council, 2018). Снижение темпов роста объясняется не только ухудшением политического климата в Соединенных Штатах и европейских странах, но и в значительной степени увеличением местных инвестиций в высшее образование во многих странах. Многие потенциальные студенты теперь предпочитают учиться в своих странах, и ожидается, что наибольшее снижение в абсолютном выражении будет наблюдаться в Южной Корее и Малайзии.

В связи с этим возникает еще одна интересная и важная тенденция:

implemented, about 1.4 million international students will be distributed within the Asian region within less than ten years. This will prevent brain drain, keep students close to home and, as a result, strengthen regional economies (Luo, 2018).

It is worth noting that, as experts predict, by 2050 the top 25 countries in the global ranking of the world's largest economies will include 14 Asian countries.

China sets a goal to attract about 500,000 foreign students by 2020, partly relying on its One Belt, One Road initiative, which will involve more than 60 countries in Eurasia. Accordingly, Chinese educational programs, university grants, and scholarship programs will target students from collaborating countries. In 2016, the number of foreign Asian students in China already amounted to more than 264,000 people, which is 10% more than a year earlier.

China has a chance to increase significantly the number of foreign students by embracing those who do not have an opportunity to study in North America, Australia or Europe since Chinese education is much cheaper and therefore more affordable. In addition, experts note a notable improvement in the quality of higher education in China due to the government's consistent reform efforts. As part of recently completed Project 985 alone, China's universities received 451.2 billion yuan (\$68.8 billion) from the central government and local authorities. It is worth noting that the Chinese scientific sector has received strong financial support from the government, especially for fundamental scientific research, which is essential for the technological development of the country. If today China is already among the five most popular destinations for foreign students, by 2020 it plans to take the second place in this ranking, with the United States in the first place (Schulmann, 2018).

Four years ago, the Japanese government set a goal to increase the number of foreign students in the country to 300,000 by 2020. Considering that in 2016 about 239,000 people were enrolled in the country's universities,

значительное улучшение качества высшего образования в последние годы не только стимулирует молодежь оставаться в их родных странах, но и побуждает студентов на региональном уровне выбирать более дешевое образование, которое аналогичного качества. Озабоченность развивающихся стран укреплением их систем высшего образования позволяет им постепенно перейти из группы стран, которые отправили студентов за границу в группу стран, которые принимают иностранных студентов. Прежде всего, это относится к странам Азии.

По состоянию на 2015 год азиатские страны отправили около 2,3 миллиона человек на учебу за границу и привлекли в свои университеты только 928 977 иностранных студентов. Некоторые из них решили изменить этот дисбаланс, стремясь резко увеличить число иностранных студентов в период с 2020 по 2025 год. Предполагается, что Китай, Япония, Тайвань, Южная Корея и Малайзия станут лидерами в привлечении студентов из соседних стран в свои университеты, и, если их планы будут реализованы, около 1,4 миллиона иностранных студентов будут распределены в азиатском регионе менее чем через десять лет. Это предотвратит утечку мозгов, удержит учащихся близко к дому и, как следствие, укрепит региональную экономику (Luo, 2018).

Стоит отметить, что, по прогнозам экспертов, к 2050 году в число ведущих 25 стран, входящих в глобальный рейтинг крупнейших экономик мира, войдут 14 стран Азии.

Китай ставит перед собой цель привлечь к 2020 году около 500 000 иностранных студентов, частично полагаясь на свою инициативу «Один пояс, одна путь», в которую войдут более 60 стран Евразии. Соответственно, китайские образовательные программы, университетские гранты и стипендиальные программы будут ориентированы на студентов из стран-партнеров. В 2016 году число иностранных азиатских студентов в Китае уже составляло более 264 000 человек, что на 10% больше,

this task looks quite achievable. At the same time, more than 90% of students are from Asian countries. Japanese universities, both public and private, have found themselves in an extremely disturbing demographic situation, as the number of young students decreases every year, and unfilled student vacancies mean a reduction in funding to a critical level. To solve this problem, the government seeks to increase the attractiveness of Japanese higher education by raising the rankings of universities, inviting foreign professors and scholars, and employing foreign graduates at Japanese companies. A geographically diverse and constantly increasing cohort of students from Vietnam, Nepal, Taiwan, Indonesia, Myanmar, Sri Lanka, the Philippines, and Bangladesh testifies to the effectiveness of these measures.

Another Asian country, Malaysia, has made great strides, in a relatively short period of time, in developing the national higher education system. In December 2016, 132,710 foreign students were registered in the

чем годом ранее.

У Китая есть шанс значительно увеличить количество иностранных студентов, охватив тех, кто не имеет возможности учиться в Северной Америке, Австралии или Европе, поскольку китайское образование намного дешевле и поэтому более доступно. Кроме того, эксперты отмечают заметное улучшение качества высшего образования в Китае благодаря последовательным реформам правительства. Только в рамках завершившегося «проекта 985» университеты Китая получили 451,2 млрд. юаней (68,8 млрд. долл. США) от центрального правительства и местных органов власти. Стоит отметить, что китайский научный сектор получил сильную финансовую поддержку со стороны правительства, особенно на фундаментальные научные исследования, которые необходимы для технологического развития страны. Если сегодня Китай уже входит в пятерку самых популярных стран для иностранных студентов, к 2020 году он планирует занять

country's higher education institutions, and about 50% of them were representatives of Islamic countries in South and Central Asia, as well as the Middle East and North Africa, with 2% of students coming from Kazakhstan. By 2025, the country hopes to attract 250,000 foreign students. The British Council has highly appreciated Malaysia's national policy in the field of education, noting the quality of educational initiatives and strategies, including the facilitation of the recognition of foreign qualifications. In the Malaysian model, private higher education occupies a dominant position, attracting more than 70% of foreign students, while maintaining a high standard of programs' quality, as confirmed by authoritative international rankings.

The number of foreign students in the universities of South Korea is steadily growing: in 2015 it increased by 7.6%, in 2016 – by 14.2%, and the total number of students reached 104,262 people. By 2023, the country plans to attract 200,000 international recruits. In 2016, the Korean Ministry of Education allocated about \$1.8 billion to 21 universities to open new scientific and engineering departments, with the aim to increase the attractiveness of universities for international students. (Luo, 2018)

Other countries in the Asia-Pacific region also seek to increase the number of students from their regional neighbors. To this end, in 2017, the Alliance of Asian Universities was established with the participation of 15 founding members, high-level universities from China, India, Hong Kong, Thailand, Myanmar, Singapore, Kazakhstan, South Korea, the United Arab Emirates, Indonesia, Sri Lanka, Malaysia, Japan, and Saudi Arabia. The Alliance should strengthen higher education in Asia, increase competitiveness, intra-Asian mobility, initiate research

INTERNATIONAL EDUCATION SERVES A BROADER PURPOSE, WHICH IS RELATED TO BOTH ACADEMIC AND SOCIAL ROLES AND MISSIONS OF HIGHER EDUCATION.

МЕЖДУНАРОДНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ СЛУЖИТ ШИРОКОЙ ЦЕЛИ, КОТОРАЯ СВЯЗАНА КАК С АКАДЕМИЧЕСКОЙ, ТАК И С СОЦИАЛЬНОЙ РОЛЯМИ И МИССИЯМИ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ.

второе место в этом рейтинге, уступив только Соединенным Штатам (Schulmann, 2018).

Четыре года назад японское правительство поставило цель увеличить число иностранных студентов в стране до 300 000 к 2020 году. Учитывая, что в 2016 году в университетах страны их было зарегистрировано около 239 000, эта задача выглядит вполне достижимой. Более 90% студентов – из азиатских стран. Японские университеты, как государственные, так и частные, оказались в чрезвычайно тревожной демографической ситуации, поскольку число молодежи студенческого возраста уменьшается с каждым годом, а незаполненные студенческие вакансии означают сокращение финансирования до критического уровня. Для решения этой проблемы правительство стремится увеличить привлекательность японского высшего образования, повышая рейтинг университетов, приглашая иностранных профессоров и ученых, а также привлекая иностранных выпускников в японские компании. Многогранная и постоянно растущая когорта студентов из Вьетнама, Непала, Тайваня, Индонезии, Мьянмы, Шри-Ланки, Филиппин и Бангладеш свидетельствует об эффективности этих мер.

Еще одна азиатская страна, Малайзия, добилась больших успехов в относительно короткий период времени в развитии национальной системы высшего образования. В декабре 2016 года в высших учебных заведениях страны было зарегистрировано 132 710 иностранных студентов, и около 50% из них были представителями исламских стран Южной и Центральной Азии, а также Ближнего Востока и Северной Африки, в том числе 2% студентов из Казахстана. К 2025 году страна надеется привлечь 250 000 иностранных

activities and exchange programs between these 15 universities and within the region (Sabzalieva, 2017).

The Alliance of Asian Universities is a good chance for Kazakhstan to enter the Asian academic space. However, it is very important not to limit activities to declarations and interuniversity agreements; Kazakhstani universities need concrete and effective measures to implement ambitious plans and prospects. The successful experience of the above-mentioned Asian countries suggests some of the following measures:

at the level of national colleges and universities:

- Opening branches focused exclusively on foreign students;
- Government funding of English language courses in the field of science and engineering;
- Putting greater emphasis on science and technology, in particular, STEM subjects, which are in high demand among mobile students from all over Asia;
- Active work to improve positions of national universities in international higher education rankings.

at the state level:

- Opening the labor market for international graduates;
- Launching marketing campaigns and short-term programs aimed at attracting students from other Asian countries;
- Simplifying the visa regime, residency, medical insurance and tax requirements for qualified students from Asian countries, including attracting and retaining qualified graduates;
- Allocating subsidies to encourage universities that attracted the largest number of students from the Asian region;
- Creating databases of specialists from target countries and potential employers

студентов. Британский совет высоко оценил национальную политику Малайзии в области образования, отметив качество образовательных инициатив и стратегий, в том числе упрощение признания иностранных квалификаций. В модели Малайзии частное высшее образование занимает доминирующее положение, привлекая более 70% иностранных студентов, сохраняя при этом высокий уровень качества программ, что подтверждается авторитетными международными рейтингами.

Количество иностранных студентов в университетах Южной Кореи неуклонно растет: в 2015 году оно увеличилось на 7,6%, в 2016 году - на 14,2%, а общее число студентов достигло 104 262 человек. К 2023 году страна планирует привлечь 200 000 зарубежных учащихся. В 2016 году министерство образования Кореи выделило около 1,8 млрд. долл. США 21 университету для открытия новых научно-технических подразделений с целью повышения привлекательности университетов для иностранных студентов (Luo, 2018).

Другие страны Азиатско-Тихоокеанского региона также стремятся увеличить число студентов из соседних стран. С этой целью в 2017 году был создан Альянс азиатских университетов с участием 15 членов-основателей, университетов высокого уровня из Китая, Индии, Гонконга, Таиланда, Мьянмы, Сингапура, Казахстана, Южной Кореи, Объединенных Арабских Эмиратов, Индонезии, Шри-Ланки, Малайзии, Японии и Саудовской Аравии. Альянсу должен укрепить высшее образование в Азии, повысить конкурентоспособность, внутриазиатскую мобильность, инициировать исследовательскую деятельность и обмен программами между этими 15 университетами и в рамках региона (Sabzalieva, 2017).

Альянс азиатских университетов - хороший шанс для Казахстана войти в азиатское академическое пространство. Однако очень важно не ограничивать деятельность декларациями и межвузовскими

among enterprises operating in Asia.

International education serves a broader purpose, which is related to both academic and social roles and missions of higher education. It actively contributes to the development and diversification of the national economy. It promotes the creation of graduates who are global citizens, and, as a result, forms a more peaceful and progressive society and a more sustainable future. □

соглашениями; Казахским университетам нужны конкретные и эффективные меры для реализации амбициозных планов и перспектив. Успешный опыт вышеупомянутых азиатских стран предлагает некоторые из следующих мер:

На уровне национальных институтов и университетов:

- Открытие филиалов, ориентированных исключительно на иностранных студентов;
- Государственное финансирование курсов английского языка в области науки и техники;
- Повышение значимости науки и техники, в частности, предметов STEM, которые пользуются большим спросом среди мобильных студентов со всей Азии;
- Активная работа по улучшению положения национальных университетов в международных рейтингах высшего образования;

На государственном уровне:

- Открытие рынка труда для международных выпускников;
- Запуск маркетинговых кампаний и краткосрочных программ, направленных на привлечение студентов из других азиатских стран;
- Упрощение визового режима, проживания, медицинского страхования и налоговых требований для студентов из азиатских стран, включая привлечение и удерж-

ание квалифицированных выпускников;

- Выделение субсидий для поощрения университетов, которые привлекли наибольшее количество студентов из азиатского региона;
- Создание баз данных специалистов и потенциальных работодателей среди предприятий, работающих в Азии.

Международное образование служит широкой цели, которая связана как с академической, так и с социальной ролями и миссиями высшего образования. Оно активно содействует развитию и диверсификации национальной экономики. Оно способствует подготовке выпускников, которые являются глобальными гражданами, и, как результат, формирует более мирное и прогрессивное общество и более устойчивое будущее. □

References:/ Источники:

1. Cowburn, A. (2018). Benefits of international students to UK are '10 times greater than costs', shows study. Retrieved from <http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/international-students-uk-brexits-costs-benefits-non-eu-university-immigration-figures-a8152151.html>. Accessed on 18.02.2018.
2. Chandler, H. (2018). International students bring benefits that can't be defined in monetary terms Retrieved from <https://www.timeshighereducation.com/blog/international-students-bring-benefits-cant-be-defined-monetary-terms>. Accessed on 14.02.2018.
3. British Council. (2018). Global student mobility growth 'to dwindle over next decade'. Retrieved from <https://www.timeshighereducation.com/news/global-student-mobility-growth-dwindle-over-next-decade>. Accessed on 14.02.2018
4. Lane, J.E. (2018). International Relations and Signals of Change in International Education. Retrieved from <https://wenr.wes.org/2018/02/international-relations>. Accessed on 07.02.2018
5. Luo, N. (2018). Japan, Malaysia, Taiwan, and South Korea Remap Regional Student Flows. Retrieved from <https://wenr.wes.org/2017/08/global-mobility> . Accessed on 14.02.2018
6. Schulmann, P., Ye, Z.Ch. (2018). China: Can the World's Top Source for International Students Become Its Leading Destination? Retrieved from <https://wenr.wes.org/2017/08/china> . Accessed on 07.02.2018
7. Sabzalieva, E. (2017). What does the Asian Universities' Alliance mean for Central Asia? Retrieved from <https://emmasabzalieva.com/2017/06/05/what-does-the-asian-universities-alliance-mean-for-central-asia>. Accessed on 15.02.2018

WHAT ARE THE REASONS FOR EARLY PRESIDENTIAL ELECTION IN AZERBAIJAN?

LIDIYA PARKHOMCHIK

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
SENIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
СТАРШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

В ЧЕМ ПРИЧИНА ПРОВЕДЕНИЯ ДОСРОЧНЫХ ПРЕЗИДЕНТСКИХ ВЫБОРОВ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ?

According to the decree signed by President Ilham Aliyev on February 5, 2018, the date of Azerbaijan's next presidential election was rescheduled to an earlier date by more than six months – from October 17 to April 11. Despite the announcement that this decision was made in accordance with the country's Constitution and Electoral Code, the decree drew sharp criticism from political opponents of the regime and raised international observers' concerns about the legitimacy of the upcoming election. In fact, at least officially, the incumbent president did not exceed his authority by issuing the decree that moved the date of the election forward. The referendum held in September 2016 extended the presidential term from five to seven years granting Aliyev the right to run for the fourth term, as well as securing the right to decree early elections. Moreover, after the Electoral Code was also amended to allow a snap presidential election provided it is announced at least 60 days in advance (World Affairs Journal, 2018), there are no remaining legal obstacles to revise the election date.

As it became known in early February 2018, the ruling New Azerbaijan Party (NAP) announced its intention to nominate Aliyev as a candidate for the presidency, potentially extending his rule to 2025. As a result, during the 6th

Согласно указу, подписанному Президентом Ильхамом Алиевым 5 февраля 2018 г., дата проведения следующих президентских выборов в Азербайджане была перенесена на шесть месяцев раньше срока, а именно, с 17 октября на 11 апреля. Несмотря на заявление о том, что данное решение было принято с соблюдением положений Конституции и Избирательного кодекса страны, указ был встречен резкой критикой со стороны политических оппонентов правительства и вызвал обеспокоенность международных наблюдателей по поводу правомерности предстоящих выборов. Формально, издание указа, в соответствии с которым дата выборов была перенесена, не является превышением полномочий со стороны действующего президента. Так, состоявшийся в сентябре 2016 г. референдум, увеличивший срок полномочий президента Азербайджана с 5 до 7 лет, предоставил Алиеву право баллотироваться на свой четвертый президентский срок, а также гарантировал право на объявление досрочных выборов. Более того, после того, как в Избирательный кодекс были внесены поправки, разрешающих проведение внеочередных выборов президента, если они будут объявлены не позднее чем за 60 дней до голосования (World Affairs Journal, 2018), никаких юриди-

Congress of the NAP an unanimous decision was adopted to select the party's chairman, President Aliyev, as the party's candidate for the April presidential election (Abdul-Aliyev, 2018). The nomination of Aliyev was officially approved by the Central Election Commission of Azerbaijan on February 14, 2018.

Currently, there is little doubt that the incumbent president, who took office in 2003 after his father, Heydar Aliyev, appointed him as his favored successor, will remain in power. However, it should be admitted that the rush to start an election campaign points to a number of pressure factors affecting both political and economic situation in Azerbaijan. Since no official reason of rescheduling the presidential election was announced,

ACCORDING TO THE DECREE SIGNED BY PRESIDENT ILHAM ALIYEV, THE DATE OF AZERBAIJAN'S NEXT PRESIDENTIAL ELECTION WAS RESCHEDULED TO AN EARLIER DATE BY MORE THAN SIX MONTHS.

СОГЛАСНО УКАЗУ, ПОДПИСАННОМУ ПРЕЗИДЕНТОМ ИЛЬХАМОМ АЛИЕВЫМ, ДАТА ПРОВЕДЕНИЯ СЛЕДУЮЩИХ ПРЕЗИДЕНТСКИХ ВЫБОРОВ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ БЫЛА ПЕРЕНЕСЕНА НА ШЕСТЬ МЕСЯЦЕВ РАНЬШЕ СРОКА.

ческих препятствий для изменения даты выборов не оставалось.

Как стало известно в начале февраля 2018 г., правящая партия «Новый Азербайджан» (ПНА) объявила о своем намерении выдвинуть Алиева кандидатом на пост президента, тем самым предоставляя ему возможность продлить срок своих полномочий до 2025 г. В результате, на VI съезде ПНА было принято единогласное решение выдвинуть кандидатуру председателя партии, Президента Алиева на апрельские президентские выборы (Абдул-Алиев, 2018). Кандидатура Алиева была официально одобрена Центральной избирательной комиссией Азербайджана 14 февраля 2018 г.

В настоящее время мало кто со-

www.euractiv.com

it is an open question to what extent the election date change can be justified. Technically, if the election takes place in October as it was initially planned, the next election should have been held in October 2025 meaning that the presidential and parliamentary elections scheduled for November 2025¹ would take place almost simultaneously. Under these circumstances, in order to prevent this situation, the Azerbaijani authorities would have to postpone either presidential or parliamentary elections (Mamedzade, 2018). In fact, an early presidential election in 2018 helps to settle the issue. However, it is also clear that this only partially explains the need to change the date.

Indeed, there is a strong possibility that ongoing internal disputes within the ruling elite played a significant part in making this decision. Despite some rumours that an early election could take place, it appears that the decision to set a snap election was unexpected even for the government. In fact, there was a real chance up to the last minute that Mehriban Aliyeva, the first lady of Azerbaijan who was appointed as the first vice president in February 2017, could become a candidate for the presidency. It should be taken into account that even before the official appointment her position in the political hierarchy was quite strong. In fact, the new post only legislatively formalized her status as the main adviser to the head of state on domestic and foreign policy issues. Moreover, the new appointment gave rise to speculations over the possibility of a power transit similar to the Putin-Medvedev example, as the Aliyev-Aliyeva tandem demonstrated the intention to keep power in the family giving a chance

¹ According to the legislation, the parliament elections in Azerbaijan are held every 5 years. Previous elections took place in November 2015.

IT SHOULD BE ADMITTED THAT THE RUSH TO START AN ELECTION CAMPAIGN POINTS TO A NUMBER OF PRESSURE FACTORS AFFECTING BOTH POLITICAL AND ECONOMIC SITUATION IN AZERBAIJAN.

СЛЕДУЕТ ПРИЗНАТЬ, ЧТО ПОСПЕШНОСТЬ, С КОТОРОЙ БЫЛО ОБЪЯВЛЕНО О НАЧАЛЕ ПРЕДВЫБОРНОЙ КАМПАНИИ, УКАЗЫВАЕТ НА НАЛИЧИЕ РЯДА ФАКТОРОВ ДАВЛЕНИЯ, ВЛИЯЮЩИХ КАК НА ПОЛИТИЧЕСКУЮ, ТАК И НА ЭКОНОМИЧЕСКУЮ СИТУАЦИЮ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ.

мневается в том, что действующий президент, вступивший в должность в 2003 г. после того, как его отец, Гейдар Алиев, назначил его своим преемником, сможет остаться у власти. Однако, следует признать, что поспешность, с которой было объявлено о начале предвыборной кампании, указывает на наличие ряда факторов давления, влияющих как на политическую, так и на экономическую ситуацию в Азербайджане. Поскольку официаль-

www.report.az

for the first lady to temporarily replace her husband in the office if necessary. Taking into account the fact that Mehriban Aliyeva belongs to the Pashayev clan, which is almost as influential as the Aliyev clan, the political elites would have supported Aliyeva if she had taken part in the presidential race. As a result, the appointment of Mehriban Aliyeva as a high-ranking official made the distribution of power among different political groups in Azerbaijan more balanced. However, there is still a lack of unity among the political establishment of the country. Therefore, it appears

ная причина пересмотра даты президентских выборов не была определена должным образом, остается открытым вопрос о степени оправданности изменения даты голосования. Технически, если бы выборы президента, как и планировалось первоначально, состоялись в октябре 2018 г., то датой проведения очередных выборов стал бы октябрь 2025 г. В данном случае, президентские и парламентские выборы, запланированные на ноябрь 2025 г.¹, со-

1 Согласно законодательству, парламентские выборы в Азербайджане проводятся каждые 5 лет. Предыдущие выборы состоялись в ноябре 2015 г.

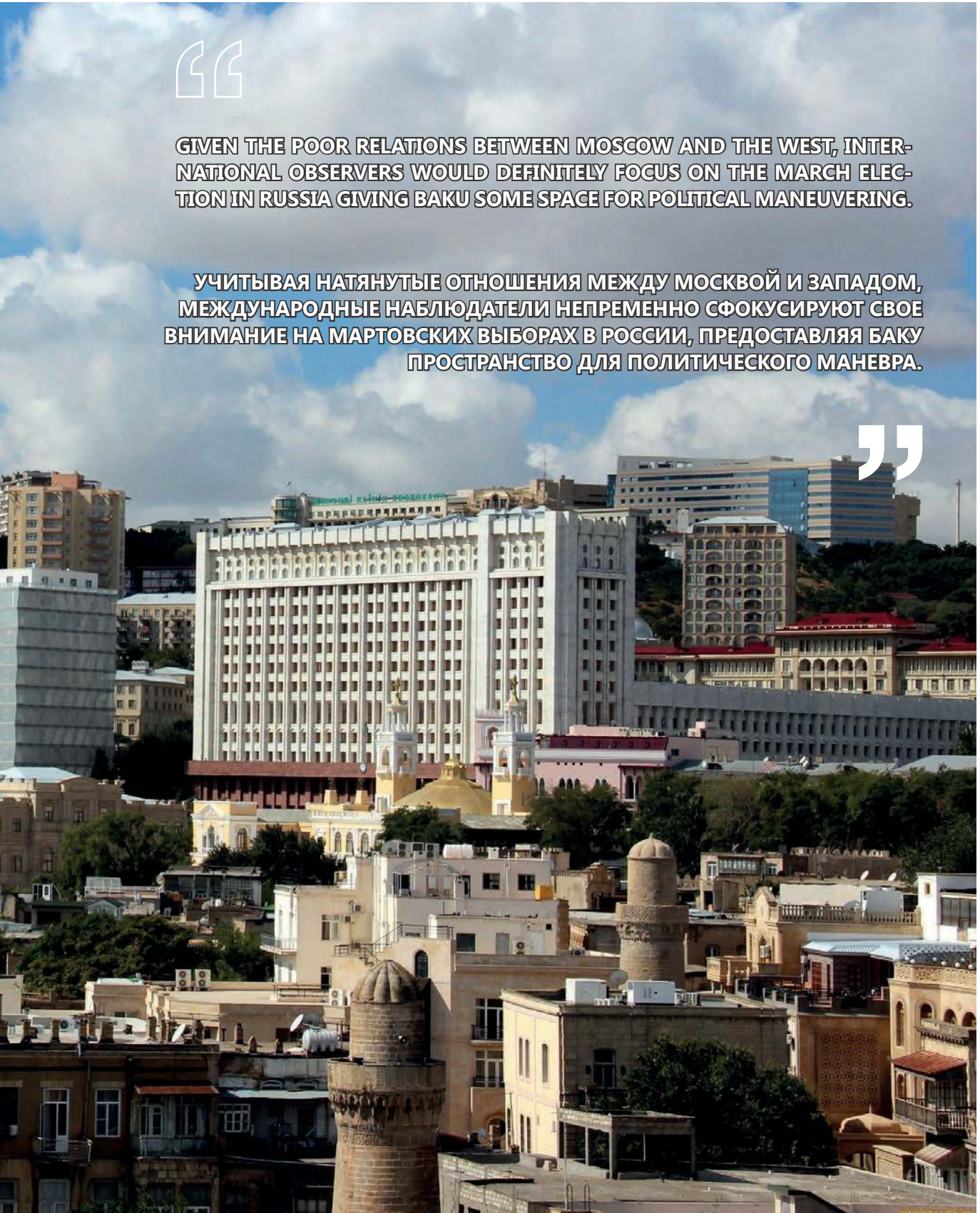

“

GIVEN THE POOR RELATIONS BETWEEN MOSCOW AND THE WEST, INTERNATIONAL OBSERVERS WOULD DEFINITELY FOCUS ON THE MARCH ELECTION IN RUSSIA GIVING BAKU SOME SPACE FOR POLITICAL MANEUVERING.

УЧИТЫВАЯ НАТЯНУТЫЕ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ МОСКВОЙ И ЗАПАДОМ, МЕЖДУНАРОДНЫЕ НАБЛЮДАТЕЛИ НЕПРЕМЕННО СФОКУСИРУЮТ СВОЕ ВНИМАНИЕ НА МАРТОВСКИХ ВЫБОРАХ В РОССИИ, ПРЕДОСТАВЛЯЯ БАКУ ПРОСТРАНСТВО ДЛЯ ПОЛИТИЧЕСКОГО МАНЕВРА.

”

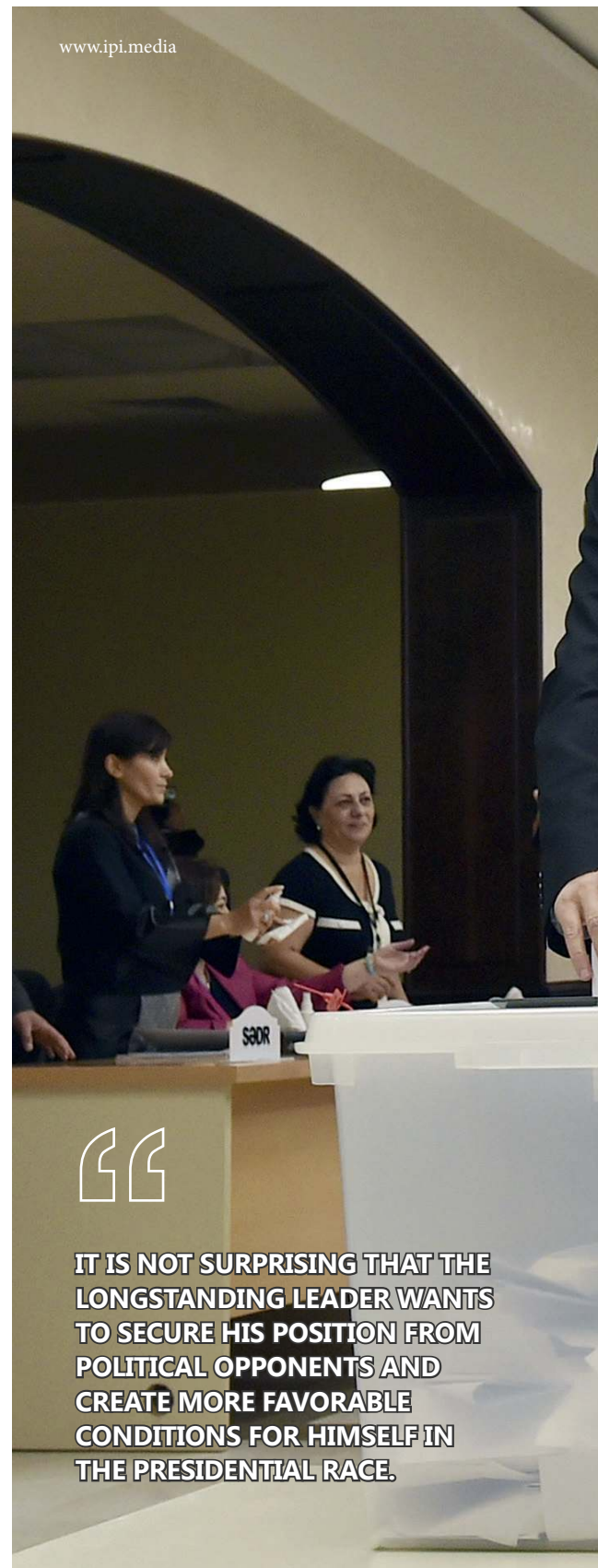

that the decision to hold an early election was motivated, among other things, by the fact that in recent months Aliyev's positions have grown in strength.

Moreover, for the first time in the entire period of Aliyev's rule, the presidential election would be held under the economic and, indeed, systemic crisis in general (Turan, 2018). Azerbaijan's economy was heavily affected by a sharp drop in oil prices coupled with the ongoing oil production reduction². According to statistics, in 2017, Azerbaijan's GDP grew only by 0.1%, recovering from a 3.8% decrease in 2016. Moreover, the country's inflation rate continued to grow from 12.4% in 2016 to 12.9% in 2017. Furthermore, in 2017, Azerbaijan recorded a government budget deficit equal to 1.5% of the country's GDP compared to 0.4% in 2016 (Trading Economics, 2018). Growing oil prices make it possible to forecast improvements in Azerbaijan's macroeconomic indicators in 2018. However, there is no guarantee that the upward trend would be long enough to save the official Baku from being accused of economic mismanagement. As a result, it was assumed that it would be a better option to conduct the presidential election at the beginning of the year.

Finally, the factor of the Russian presidential election that will be held on March 18, 2018, is also among the indirect causes of the early election in Azerbaijan. The intention to synchronize the election processes in Russia and Azerbaijan could be explained by the fact that Baku looks forward to the Azerbaijani presidential election being overshadowed by the Russian presidential election (Mamedzade, 2018). Given the poor relations between Moscow and the West, international observers would definitely focus on the March election in Russia giving Baku some space for political maneuvering. In fact, the Western institutions, as well as the political opposition in Azerbaijan, will not have time to form a single and effective approach to the election, thus providing an op-

2 In 2017, Azerbaijan produced a total of 38.69 million tons of oil, which is a 5.7% less than in 2016.

“

IT IS NOT SURPRISING THAT THE LONGSTANDING LEADER WANTS TO SECURE HIS POSITION FROM POLITICAL OPPONENTS AND CREATE MORE FAVORABLE CONDITIONS FOR HIMSELF IN THE PRESIDENTIAL RACE.

НЕУДИВИТЕЛЬНО, ЧТО МНОГОЛЕТНИЙ
ЛИДЕР ХОЧЕТ УКРЕПИТЬ СВОИ ПОЗИЦИИ,
ОБЕЗОПАСИВ ИХ ОТ ПОЛИТИЧЕСКИХ
ОППОНЕНТОВ, А ТАКЖЕ СОЗДАТЬ БОЛЕЕ
БЛАГОПРИЯТНЫЕ УСЛОВИЯ ДЛЯ УЧАСТИЯ
В ПРЕЗИДЕНТСКОЙ ГОНКЕ.

”

portunity for the incumbent president to quietly conduct his campaign.

In conclusion, the aforementioned reasons could only have an indirect impact on the decision to reschedule the election. In fact, Ilham Aliyev still has a high level of credibility among the Azerbaijani citizens. However, it appears that the current president faces internal and external pressures that need to be overcome. From this point of view, it is not surprising that the longstanding leader wants to secure his position from political opponents and create more favorable conditions for himself in the presidential race. □

стоялись бы почти одновременно. Чтобы не допустить подобной ситуации, руководство Азербайджана должно были бы перенести сроки проведения либо президентских, либо парламентских выборов (Мамедзаде, 2018). Решение организовать досрочные президентские выборы в 2018 г. позволило урегулировать возникшую проблему. Однако, очевидно, что это лишь частично обосновывает необходимость переносить дату голосования.

Действительно, существует большая вероятность того, что значительную роль в принятии этого решения сыграли продолжающиеся внутренние разногласия в правящей элите страны. Несмотря на наличие некоторых слухов о возможности организации досрочных выборов, похоже, что решение провести выборы раньше положенного срока стало неожиданным даже для высшего руководства. До последней минуты сохранялся шанс того, что Мехрибан Алиева, первая леди Азербайджана, которая была назначена первым вице-президентом страны в феврале

THERE IS A STRONG POSSIBILITY THAT ONGOING INTERNAL DISPUTES WITHIN THE RULING ELITE PLAYED A SIGNIFICANT PART IN MAKING THIS DECISION.

СУЩЕСТВУЕТ БОЛЬШАЯ ВЕРОЯТНОСТЬ ТОГО, ЧТО ЗНАЧИТЕЛЬНУЮ РОЛЬ В ПРИНЯТИИ ЭТОГО РЕШЕНИЯ СЫГРАЛИ ПРОДОЛЖАЮЩИЕСЯ ВНУТРЕННИЕ РАЗНОГЛАСИЯ В ПРАВЯЩЕЙ ЭЛИТЕ СТРАНЫ.

2017 г., могла стать кандидатом на пост президента. Следует отметить, что еще до своего официального назначения ее позиции в политической иерархии были достаточно сильны. Фактически, новый пост лишь законодательно оформил ее статус главного советника главы государства по вопросам внутренней и внешней политики. Новое назначение вызвало спекуляции о возможности транзита власти по схеме, аналогичной той, которая была опробована тандемом Путин-Медведев. Сложившийся тандем Алиев-Алиева продемонстрировал намерение сохранить власть в семье, давая возможность первой леди временно заменить мужа на посту президента если потребуются. Принимая во внимание тот факт, что Мехрибан Алиева принадлежит к клану Пашаевых, который почти также влиятелен, как клан Алиевых, политические элиты оказали бы поддержку Алиевой, если бы она приняла участие в президентской гонке. Таким образом, назначение Мехрибан Алиевой в качестве высокопоставленного должностного лица позволило сбалансировать распределение власти между различными политическими группами в Азербайджане. Однако, единство среди политического истеблишмента страны по-прежнему отсутствует. Исходя из этого, складывается впечатление, что решение о проведении досрочных выборов было продиктовано, среди прочего, тем, что в последние месяцы Алиеву удалось усилить свои политические позиции.

Более того, впервые за весь период правления Ильхама Алиева президентские выборы будут проводиться в условиях экономического и, по сути, системного кризиса в целом

(Туран, 2018). Резкое падение цен на нефть в сочетании с продолжающимся сокращением нефтедобычи весьма отрицательно сказались на экономике Азербайджана². Согласно статистическим данным, в 2017 г. ВВП Азербайджана вырос всего на 0,1%, восстановившись после снижения на 3,8% в 2016 г. В стране также продолжился рост уровня инфляции, показатели которой увеличились с 12,4% в 2016 г. до 12,9% в 2017 г. Кроме того, в 2017 г. в Азербайджане был зафиксирован рост дефицита государственного бюджета, который по итогам года достиг 1,5% ВВП, что выше уровня 2016 г., а именно, 0,4% ВВП (Trading Economics, 2018). Устойчивый рост цен на нефть позволяет прогнозировать улучшение макроэкономических показателей Азербайджана в 2018 г. Однако, нет никакой гарантии, что тенденция к росту будет достаточно продолжительной, чтобы спасти официальный Баку от обвинений в экономических просчетах. Возможно поэтому было сделано предположение, что было бы лучше провести президентские выборы в начале года.

И последнее, одной из косвенных причин проведения досрочных выборов в Азербайджане мог стать фактор президентских выборов в России, которые пройдут 18 марта 2018 г. Стремление синхронизировать избирательные процессы в России и Азербайджане объясняется расчетом Баку на то, что президентские выборы в Азербайджане отойдут на второй план ввиду проведения президентских выборов в России (Мамедзаде, 2018). Учитывая натянутые отношения между Москвой и Западом, международные наблюдатели непременно сфокусируют свое внимание на мартовских выборах в России, предоставляя Баку пространство для политического маневра. Западные институты, а также политическая оппозиция в Азербайджане просто не успеют сформировать единый и действенный подход к выборам, тем самым предоставив возмож-

ность действующему президенту проводить свою предвыборную кампанию в спокойной обстановке.

В заключении, вышеизложенные причины могли повлиять на решение о переносе даты выборов лишь косвенно. Очевидно, что Ильхам Алиев по-прежнему пользуется высоким уровнем доверия среди азербайджанских граждан. Однако, представляется, что нынешний президент подвергается растущему внутреннему и внешнему давлению, которое необходимо преодолеть. С этой точки зрения неудивительно, что многолетний лидер хочет укрепить свои позиции, обезопасив их от политических оппонентов, а также создать более благоприятные условия для участия в президентской гонке. □

References;/ Источники:

1. Abdul-Aliyev, R. (2018). Presidential Elections in Azerbaijan. Retrieved from <http://cbc.az/en/en/news/presidential-elections-in-azerbaijan1518190834>.
2. Mamedzade, M. (2018). Snap election in Azerbaijan: Fighting elite, Russia's factor and economy. Retrieved from <https://easdaily.com/en/news/2018/02/06/snap-election-in-azerbaijan-fighting-elite-russias-factor-and-economy>. Accessed on: 20.02.2018.
3. Trading Economics. (2018). Azerbaijan Indicators. Retrieved from <https://tradingeconomics.com/azerbaijan/indicators>. Accessed on: 22.02.2018.
4. Turan. (2018). Aliyev Outpaces Events. Retrieved from <http://www.turan.az/ext/news/2018/2/free/analytics/en/118837.htm>. Accessed on: 19.02.2018.
5. World Affairs Journal. (2018). Azerbaijan Schedules Snap Presidential Election in April. Retrieved from <http://www.worldaffairsjournal.org/content/azerbaijan-schedules-snap-presidential-election-april>. Accessed on: 16.02.2018.

2 В 2017 г. в Азербайджане было добыто 38,69 млн. тонн нефти, что на 5,7% меньше, чем в 2016 г.

CURRENT STATE OF BORDER ISSUES IN CENTRAL ASIA

ABULKHAIRKHAN ZHUNISBEK

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE,
JUNIOR RESEARCH FELLOW

ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНО-
ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ,
МЛАДШИЙ НАУЧНЫЙ СОТРУДНИК

ПРОБЛЕМА ТЕРРИТО- РИАЛЬНЫХ СПОРОВ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ

It is widely accepted that national borders are a fundamental factor in determining the degree of tension or cooperation in relations between states and within a region as a whole (Moraczewka, 2010). At present, Central Asia faces significant border issues because, unlike its external borders, the process of demarcation of the borders within the region, predominantly in the Fergana Valley, is yet to be completed (Tashtemkhanova et al., 2015). Thousands of kilometers of borders still in dispute serve as a stumbling block for intra-regional cooperation and feed into tensions arising from time to time. After achieving independence the former Soviet Central Asian republics immediately confronted the problem of settling their new (formerly internal) but ill-defined state borders that had been artificially drawn during the Soviet Union with little consideration paid to ethnic or geographical features of the area (International Crisis Group, 2002). Over the last two decades, this has led to the eruption of many territorial disputes between Uzbekistan, Kyrgyzstan and Tajikistan. Subsequent interstate and social tensions have endangered security and stability not only in the Fergana Valley but the Central Asian region as a whole. However, following the rise of Shavkat Mirziyoyev to power in Uzbekistan, the country that has an upper hand in many of these territorial disputes, some positive steps can be observed. Therefore, it is worth reviewing the current state of affairs with respect to

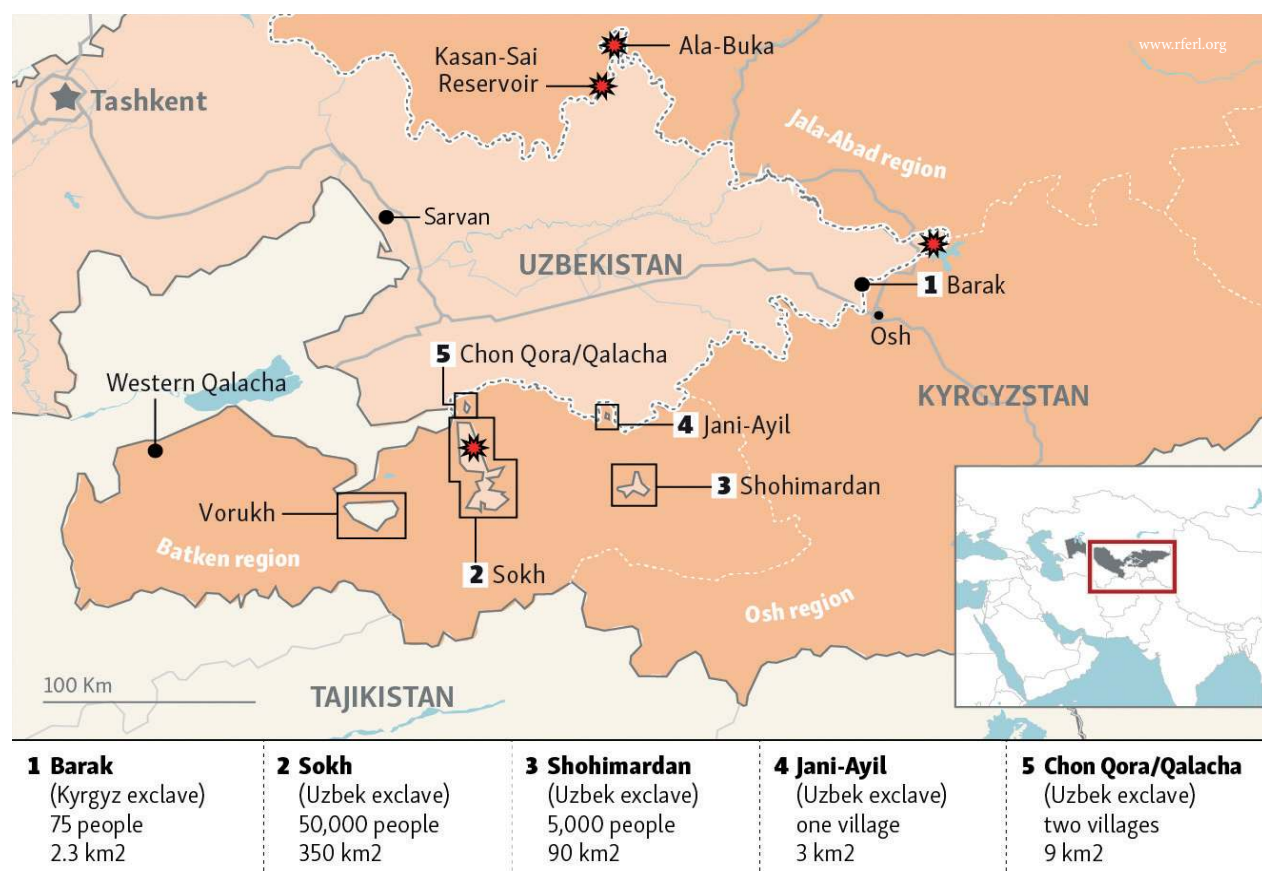
Общепризнано, что государственные границы являются фундаментальным фактором, определяющим степень напряженности или, наоборот, сотрудничества во взаимоотношениях как стран, так и внутри региона в целом (Moraczewka, 2010). В настоящее время страны Центральной Азии (ЦА) сталкиваются с многочисленными проблемами, связанными с урегулированием своих государственных границ, поскольку в отличие от внешних границ процесс демаркации границ внутри региона, особенно в Ферганской долине, все еще не завершен (Tashtemkhanova et al., 2015). Тысячи километров границ продолжают оставаться спорными, что служит камнем преткновения для развития межрегионального сотрудничества, так как из-за территориальных споров в отношениях между странами время от времени возникает напряженность. После обретения независимости бывшие советские республики ЦА практически сразу столкнулись с проблемой установления новых (до этого внутренних), но неопределённых государственных границ, которые в советское время были проведены искусственно, практически без учета этнических или географических особенностей региона (International Crisis Group, 2002). В результате последние два десятилетия были ознаменованы многочисленными территориальными спорами между Узбе-

the existing territorial and border disputes in Central Asia while also considering recent developments in this area.

It should be underscored from the outset that, unlike the complicated situation among the countries sharing the Fergana Valley, two of the five Central Asian states, namely Kazakhstan and Turkmenistan, have largely avoided the problems associated with territorial disputes and solved the basic problem of delimitation of their respective overland borders with other Central Asian neighbors, thus fully completing their legal registration. Turkmenistan signed the corresponding agreements with Uzbekistan (September 2000) and Kazakhstan (July 2001), while Kazakhstan settled this issue by signing the agreements with Uzbekistan (September 2002), Kyrgyzstan (December 2001) and Turkmenistan (July 2001). On November 10, 2017, on the sidelines of the Samarkand

кистаном, Кыргызстаном и Таджикистаном. Возникшие впоследствии межгосударственные и межэтнические конфликты поставили под угрозу безопасность и стабильность не только Ферганской долины, но и всего региона. После прихода Шавката Мирзиёева к власти в Узбекистане, в стране, которая имеет более выгодные позиции во многих из этих территориальных споров, стали заметны некоторые позитивные шаги в данном вопросе. В этой связи стоит рассмотреть текущее положение дел в отношении существующих территориальных и приграничных споров, а также рассмотреть связанные с ними последние события.

С самого начала следует подчеркнуть, что в отличие от сложной ситуации между странами, делящими Ферганскую долину, две центральноазиатские страны, а имен-

★ Flashpoint of violence

Note: Western Qalacha and Vorukh are Tajik exclaves within Kyrgyzstan, while Sarvan is in Uzbekistan.

meeting of the Central Asian foreign ministers, the treaty on the junction points of the border between Kazakhstan, Turkmenistan and Uzbekistan was signed. In fact, according to Kazakh Minister of Foreign Affairs Kairat Abdrakhmanov, the document finalizes the border legalization process among these three states (Tengrinews, 2017). It is worth noting that previously Kazakhstan signed similar junction point agreements with China and Kyrgyzstan (1999), and Kyrgyzstan and Uzbekistan (2001).

At the same time, a very different picture can be observed in the Fergana Valley where the territories of Uzbekistan, Tajikistan and Kyrgyzstan do not only meet, but are closely intermingled. The breakup of the Soviet Union in 1991 fragmented the Fergana Valley with the three states having claims to each other's territory. The border settlement negotiations have stalled for years due to the conflicting Soviet-time maps showing different frontiers of the Fergana Valley in the 1920s, 1950s and 1980s, thus allowing each country to use the preferred maps for their own advantage (Borthakur, 2017). As a result, the borders are delimited and demarcated only partially, and there exist a number of disputed territories between Uzbekistan and Kyrgyzstan, Uzbekistan and Tajikistan, and Kyrgyzstan and Tajikistan. The situation is aggravated with the presence of eight enclaves: six of them are located in Kyrgyzstan (four Uzbek exclaves and two Tajik exclaves), and two are in Uzbekistan (one Kyrgyz exclave and one Tajik exclave) where approximately 100 thousand people live on the foreign side of the border (Tashtemkhanova et al., 2017). Therefore, unless these disputed parts are properly agreed, delimited and demarcated, there will be a constant threat to the region's stability and security. Although the three states share a common under-

THOUSANDS OF KILOMETRES OF BORDERS STILL IN DISPUTE SERVE AS STUMBLING BLOCKS FOR INTRA-REGIONAL COOPERATION AND FEED INTO TENSIONS ARISING FROM TIME TO TIME.

ТЫСЯЧИ КИЛОМЕТРОВ ГРАНИЦ ПРОДОЛЖАЮТ ОСТАВАТЬСЯ СПОРНЫМИ, ЧТО СЛУЖИТ КАМНЕМ ПРЕТКНОВЕНИЯ ДЛЯ РАЗВИТИЯ МЕЖРЕГИОНАЛЬНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА, ТАК КАК ИЗ-ЗА ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ СПОРОВ В ОТНОШЕНИЯХ МЕЖДУ СТРАНАМИ ВРЕМЯ ОТ ВРЕМЕНИ ВОЗНИКАЕТ НАПРЯЖЕННОСТЬ.

но Казахстан и Туркменистан, во многом избежали проблем, связанных с территориальными спорами, и решили вопрос по делимитации своих соответствующих сухопутных границ с соседями по региону, тем самым полностью завершив процесс их правового оформления. Туркменистан подписал соответствующие соглашения с Узбекистаном (сентябрь 2000 года) и Казахстаном (июль 2001 года), в то время как Казахстан урегулировал этот вопрос, подписав соглашения с Узбекистаном (сентябрь 2002 года), Кыргызстаном (декабрь 2001 года) и Туркменистаном (июль 2001 года). На полях встречи министров иностранных дел центральноазиатских государств, которая состоялась в Самарканде 10 ноября 2017 года, был подписан договор о стыке границ между Казахстаном, Туркменистаном и Узбекистаном. Таким образом, по словам министра иностранных дел Казахстана Кайрата Абдрахманова, этот документ ставит точку в процессе правового оформления границ этих трех государств (Tengrinews, 2017). Стоит отметить, что ранее Казахстан подписал аналогичные соглашения о стыке границ с Китаем и Кыргызстаном (1999 год), Кыргызстаном и Узбекистаном (2001 год).

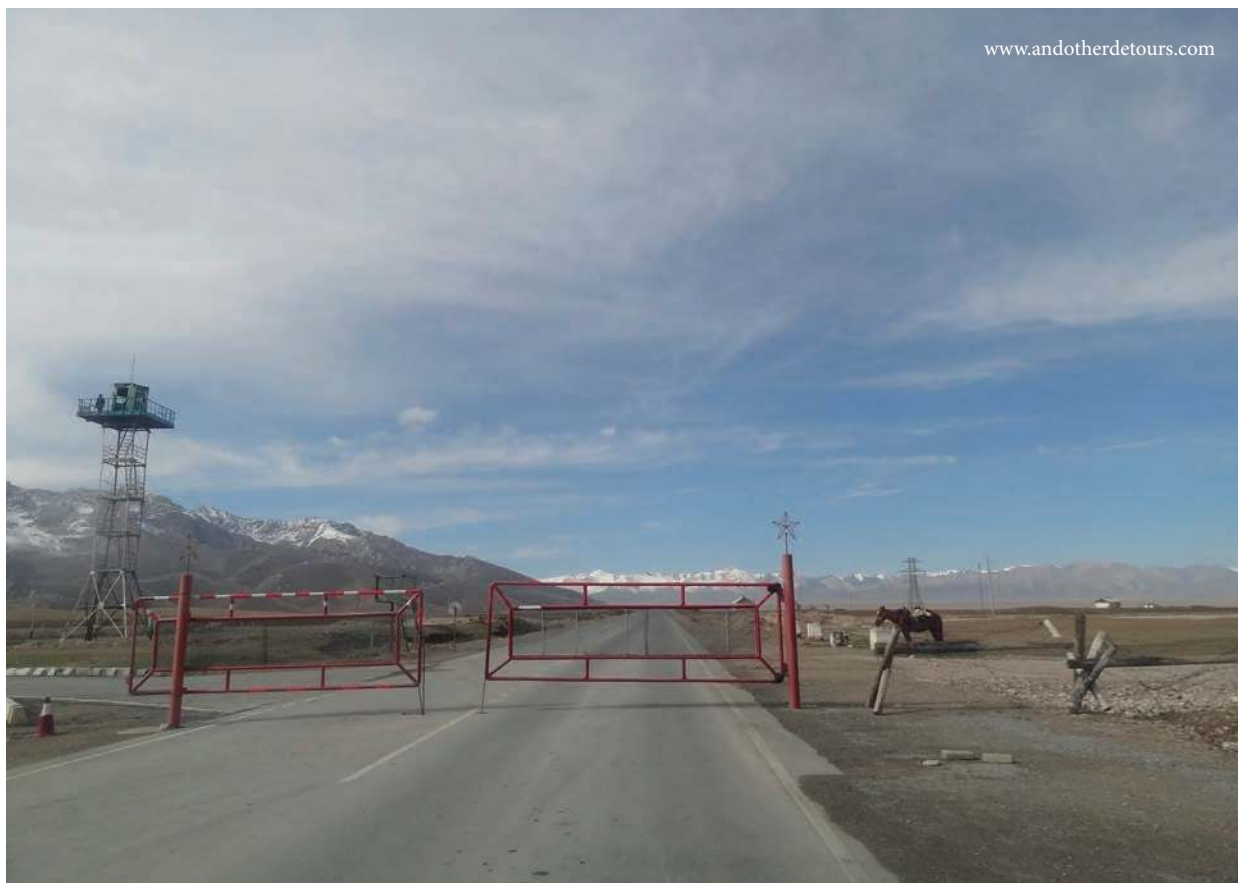
В то же время противоположная картина наблюдается в Ферганской долине, где территории Узбекистана, Таджикистана и Кыргызстана не только встречаются, но и тесно переплетаются между собой. Распад Советского Союза в 1991 году поделил Ферганскую долину между тремя государствами, которые до сих пор претендуют на территории друг друга. В течение многих лет переговоры об урегулировании приграничных споров стопорились из-за наличия противоречий в картах советского периода, указываю-

standing that border issues must be settled, the combination of interlinked factors – complex landscape, challenges associated with the use of resources, nationalist sentiments of border communities and the lack of political will – have stalled the process for more than two decades.

In contrast, 2017 has seen a major breakthrough with a number of agreements reached and negotiations renewed. Perhaps the most notable progress has been made in demarcating Uzbekistan's border with Kyrgyzstan as evident from the agreement on the border delimitation signed between Uzbek leader Shavkat Mirziyoyev and former Kyrgyz President Almazbek Atambayev in Tashkent, in October 2017, settling 1,170 out of 1,280 kilometers of the common border. This was a culmination of the efforts undertaken by the governments of both states since mid-September 2016, with the Uzbek and Kyrgyz delegations meeting regularly to study the disputed border areas. Experts argue that more progress has been achieved in solving the border issues between

щих разные границы Ферганской долины в 1920-х, 1950-х и 1980-х годах, что позволяет каждой из сторон использовать те карты, которые дают ей преимущество в отстаивании своих позиций (Bortakur, 2017). В результате границы определены и обозначены лишь частично, так как существуют множество спорных территорий между Узбекистаном и Кыргызстаном, Узбекистаном и Таджикистаном, Кыргызстаном и Таджикистаном. Ситуация усугубляется присутствием восьми анклавов: шесть из них расположены в Кыргызстане (четыре узбекских эксклава и два таджикских эксклава), а два – в Узбекистане (один кыргызский эксклав и один таджикский эксклав), где приблизительно 100 тысяч человек проживают по чужую сторону границы (Tashtemkhanova et al., 2015). Таким образом, до тех пор пока спорные территории не будут надлежащим образом согласованы, определены и обозначены, будет сохраняться угроза стабильности и безопасности региона. Хотя все три государства разделяют общее понимание того, что

Uzbekistan and Kyrgyzstan over this period than it had been made in the previous 15 years (Pannier, 2017). However, the remaining parts of the border involving the five ethnic exclaves in the Fergana Valley are expected to be much harder to resolve despite the strong commitments observed in both capitals. These include the Uzbek exclaves of Sokh, Shohimardan, Jani-Ayil, and Chon in Kyrgyzstan and the Kyrgyz exclave of Barak in Uzbekistan, along with other 36 disputed sectors along the border.

Perhaps the main factor behind the recent rapprochement has been the ability of the two leaders to find a common language with each other. It is possible that mutual ties were established a decade ago when Mirziyoyev and Atambayev served as the prime ministers of their respective states. Initially, they aimed to resolve the remaining problematic sections of the border before December 1, 2017, when Atambayev's term in office came to an end. However, this has not been achieved as

пограничные вопросы должны быть урегулированы, сочетание взаимосвязанных факторов, таких как сложный ландшафт, проблемы, связанные с использованием ресурсов, националистические настроения приграничного населения и отсутствия политической воли, препятствует разрешению данного вопроса на протяжении более чем двух десятилетий.

2017 год, напротив, был отмечен рядом прорывов, когда стороны смогли достигнуть значимых договоренностей и вновь сесть за стол переговоров. Возможно, наиболее заметный прогресс был достигнут между Узбекистаном и Кыргызстаном, о чем свидетельствует соглашение о делимитации границы, подписанное узбекским лидером Шавкатом Мирзиёевым и бывшим президентом Кыргызстана Алмазбеком Атамбаевым в Ташкенте в октябре 2017 года, которое определяет 1170 километров общей границы протяженностью

the negotiations are still going on, with the latest meeting of the working group taking place on January 21, 2018, in Osh, Kyrgyzstan. In general, there are two proposed solutions to the problem – exchanging territories or creating land corridors going from the mother territories to the exclaves. However, at the heart of the problem lies the feeling of people living in these contested areas. One of the most viable solutions seems to be the land swaps, i.e. trading the territory of the enclaves in exchange for lands of similar sizes somewhere along the border, but it is doubtful that residents of the exchanged lands would be willing to become citizens of the new country they suddenly find themselves living in (Baumgartner, 2017). One should also not forget the deep-seated fear of both Kyrgyz and Uzbeks towards each other in the aftermath of the tragic 2010 Osh events when approximately 400 Uzbeks were killed during the interethnic clashes in southern Kyrgyzstan. An alternative option of moving out is also tricky since people have lived in these enclaves for generations, and abandoning graves of their buried ancestors and relatives is culturally unacceptable for them (Baizakova, 2017). Moreover, the relocation of the densely populated exclaves of Sokh (50,000 people) and Shohimardon (about 5,000 people) would require substantial public spending. Considering this, it seems that the settlement of the remaining border will require no less time and efforts than removing all the previous barriers combined.

Despite the fact that the relations between Tajikistan and Uzbekistan have been the most problematic in Central Asia, with the sides disagreeing on practically all issues of mutual concern, only 93 out of 1,332 kilometers of the Uzbek-Tajik border remain in dispute. 84% of the shared border was settled in 2002 when the relevant agreement

KAZAKHSTAN AND TURKMENISTAN HAVE LARGELY AVOIDED THE PROBLEMS ASSOCIATED WITH TERRITORIAL DISPUTES AND SOLVED THE BASIC PROBLEM OF DELIMITATION OF THEIR RESPECTIVE OVERLAND BORDERS WITH OTHER CENTRAL ASIAN NEIGHBORS.

КАЗАХСТАН И ТУРКМЕНИСТАН, ВО МНОГОМ ИЗБЕЖАЛИ ПРОБЛЕМ, СВЯЗАННЫХ С ТЕРРИТОРИАЛЬНЫМИ СПОРАМИ, И РЕШИЛИ ВОПРОС ПО ДЕЛИМИТАЦИИ СВОИХ СООТВЕТСТВУЮЩИХ СУХОПУТНЫХ ГРАНИЦ С СОСЕДЯМИ ПО РЕГИОНУ, ТЕМ САМЫМ ПОЛНОСТЬЮ ЗАВЕРШИВ ПРОЦЕСС ИХ ПРАВОВОГО ОФОРМЛЕНИЯ.

в 1280 километров. Это является кульминацией усилий, предпринятых правительствами обоих государств, в рамках которых с середины сентября 2016 года узбекские и кыргызские делегации проводили регулярные встречи для изучения спорных участков. Эксперты утверждают, что в течение этого периода удалось добиться большего прогресса в решении приграничных вопросов между Узбекистаном и Кыргызстаном, чем за предыдущие 15 лет (Pannier, 2017). Однако достичь согласия по оставшимся участкам границ, где расположены пять этнических эксклавов, как ожидается, будет непросто, даже несмотря на твердую приверженность обеих сторон урегулированию споров. Речь идет об узбекских эксклавах Сох, Шахимардан, Джангайл и Чон-Гара в Кыргызстане и кыргызском эксклаве Барак в Узбекистане, а также 36 спорных участках вдоль границы.

Возможно, главным фактором недавнего сближения позиций сторон была способность двух лидеров найти общий язык друг с другом. Можно предположить, что эти отношения были установлены 10 лет назад, когда Мирзиёев и Атамбаев являлись премьер-министрами своих государств. Первоначально они стремились разрешить оставшиеся проблемные участки границы до 1 декабря 2017 года, когда заканчивался президентский срок Атамбаева. Однако этого достичь не удалось, и переговоры все еще продолжаются. Последнее заседание рабочей группы состоялось 21 января 2018 года в кыргызском городе Ош. В целом, существуют два варианта решения проблемы – обмен территориями или создание наземных коридоров, идущих от материнской территории к эксклавам. Однако в основе проблемы лежат

on the border delimitation was signed and ratified by the parliaments of both states. However, the settlement of the remaining section of the border had been stalled until recently. On May 30-31, 2017, the intergovernmental commission on delimitation and demarcation of the state borders held its first session in almost five years in Dushanbe. A new round of talks

чувства людей, живущих на этих спорных территориях. Одним из наиболее жизнеспособных решений, по-видимому, является обмен территориями, то есть в обмен на территории анклавов предоставляются земли аналогичных размеров вдоль границы. Однако вызывает сомнение готовность жителей территорий, определенных для

took place during the January 2018 visit by Prime Minister of Uzbekistan Abdulla Aripov to Tajikistan. Aripov and his Tajik counterpart Qohir Rasulzoda chaired the Tajik-Uzbek intergovernmental commissions for trade and economic cooperation, as well as the talks on the border delimitation and demarcation that produced a major breakthrough. As a result of

обмена, принять гражданство чужой для них страны, в которой они внезапно оказались (Baumgartner, 2017). Нельзя также забывать о глубоких опасениях, существующих между кыргызами и узбеками по отношению друг к другу вследствие трагических событий 2010 года в Оше, когда около 400 узбеков были убиты во время

the negotiations, the parties managed to reach a compromise on the disputed Farkhod hydropower station built in the Soviet time on the border area between the two countries. The dam and its facilities have been contested territories since independence. Under the deal, the Tajik side will own the land on which the facility is located, while the station with its equipment and infrastructure will remain the property of the Uzbek side.

Some believe that this breakthrough marks the approaching progress in the full-scale resolution of the border issues. According to Rajabboy Ahmadzoda, the Head of the State Committee for Land Management and Geodesy of Tajikistan, "the Tajik-Uzbek border remains controversial [but] this dispute will be resolved in the near future" (Azernews, 2018). In this regard, it is expected that the upcoming visit of President Mirziyoyev to Tajikistan, scheduled to take place in the spring of 2018, will produce more tangible outcomes.

The Kyrgyz-Tajik border is one of the most complex borders in the region due to its mountainous landscape and the presence of the Tajik exclaves Varukh and Kairgach inside Kyrgyzstan's Batken province. The bulk of the 970-kilometer long Kyrgyz-Tajik border remains unsettled, with 459 kilometers in the densely populated Fergana Valley being subject to mutual claims, including 58 contested sections. This has often led to violent incidents in the border areas. In 2000, the two countries established the intergovernmental commission on delimitation and demarcation issues. In November 2015, the Kyrgyz-Tajik commission came to consensus on 520 kilometers of the border, mainly in the uncontested mountainous areas. During the recent February 2018 visit by President of Kyrgyzstan Sooronbai Jeenbekov to Tajikistan, there was a hope that the leaders would sign an agreement on the agreed sections of the border. However, this did not happen as the docu-

THE BORDERS ARE DELIMITED AND DEMARCATED ONLY PARTIALLY, AND THERE EXIST A NUMBER OF DISPUTED TERRITORIES BETWEEN UZBEKISTAN AND KYRGYZSTAN, UZBEKISTAN AND TAJIKISTAN, AND KYRGYZSTAN AND TAJIKISTAN.

В РЕЗУЛЬТАТЕ ГРАНИЦЫ ОПРЕДЕЛЕНЫ И ОБОЗНАЧЕНЫ ЛИШЬ ЧАСТИЧНО, ТАК КАК СУЩЕСТВУЮТ МНОЖЕСТВО СПОРНЫХ ТЕРРИТОРИЙ МЕЖДУ УЗБЕКИСТАНОМ И КЫРГЫЗСТАНОМ, УЗБЕКИСТАНОМ И ТАДЖИКИСТАНОМ, КЫРГЫЗСТАНОМ И ТАДЖИКИСТАНОМ.

межэтнических столкновений на юге Кыргызстана. Использование альтернативного варианта также сложно осуществимо, поскольку люди живут в данных анклавах на протяжении уже нескольких поколений, и, уехав, они тем самым покинут могилы похороненных там предков и родственников, что является неприемлемым для их культуры (Baizakova, 2017). Более того, переселение густонаселенных эксклавов Сох (50 тыс. человек) и Шахимардан (около 5 тыс. человек) потребует значительных государственных расходов. Учитывая это, можно предположить что урегулирование оставшихся границ потребует не меньшего времени и усилий, чем устранение всех предыдущих барьеров в совокупности.

Отношения между Таджикистаном и Узбекистаном являются наиболее проблематичными в ЦА, поскольку стороны имеют разногласия практически по всем направлениям двухсторонних отношений. Тем не менее, из 1332 километров узбекско-таджикской границы только 93 километра остаются неразрешенными. В 2002 году после подписания соответствующего соглашения о делимитации и его ратификации парламентами обоих государств были определены 84% от общей протяженности границы. В то же время поиск решения по оставшейся части границы до недавнего времени находился в тупике. 30-31 мая 2017 года, впервые за последние пять лет, межправительственная комиссия по делимитации и демаркации государственных границ провела первое заседание в Душанбе. Следующий раунд переговоров состоялся уже во время визита премьер-министра Узбекистана Абдуллы Арипова в Таджикистан в январе 2018 года. Во время заседания таджикско-узбекской межправительственной комиссии по торгово-экономическому сотрудни-

ment is still under consideration of the Tajik authorities. This in general reflects the complexity and sensitivity of the subject. There is a lack of political will from both sides, and in the absence of straightforward solutions any settlement would require making compromises that would almost certainly damage the interests of the border communities that share the same water sources, pastures, roads, and other facilities, thus increasing the risk of protests and clashes. For instance, there exists a long record of disputes between the local Kyrgyz community and the Tajik residents of the Varukh exclave over access to water and land, as well as the imposition of strict border control by the Kyrgyz side. Consequently, hostile attitude and general mistrust of the communities towards each other have emerged preventing the sides to finally reach a mutually satisfactory settlement.

What is interesting to note here is that both Kyrgyzstan and Tajikistan are members of the Collective Security Treaty Organization (CSTO). From the purely legal perspective, the unresolved border issues between Bishkek and Dushanbe present a potential threat to the organization as there is no definite clause or article in the treaty that envisages a plan of action in the case of a conflict between its members (Baizakova, 2017). The problem of unsettled borders also poses a regional security risk since it feeds into the increasing drug trafficking from Afghanistan northward through the porous territories of Kyrgyzstan and Tajikistan. According to the statistics, Afghanistan is responsible for more than 90% of the world's illicit opium and heroin production, and 15% to 20% of drugs produced in Afghanistan are smuggled through the territory of Central Asia to Russia, Eastern Europe, and China (Institute for the Study of War, n.d.).

In conclusion, the contentious border settlement issues continue to serve as a factor that blocks intra-regional cooperation in Central Asia, while fueling intergovernmental tensions and ethnic confrontations. Many view this as a legacy of the Soviet Union's planners who while establishing administrative boundaries between the republics disregarded geographic and ethnic factors. According to Nick Mego-

честву и переговоров по делимитации и демаркации государственных границ, прошедших под председательством Арипова и его таджикского коллеги Кохира Расулзода, был сделан важный прорыв в этом направлении. В результате переговоров сторонам удалось достичь компромисса по спорному объекту – Фархадской гидроэлектростанции, которая была построена в советское время на границе между двумя странами. С момента обретения независимости сама плотина и прилегающие к ней инфраструктурные объекты были предметом территориальных споров. В рамках соглашения было принято решение, что таджикская сторона будет владеть землей, на которой находится объект, а плотина с оборудованием и инфраструктурой останется собственностью узбекской стороны. Некоторые считают, что это является важным прорывом и знаменует собой приближающуюся возможность полномасштабного разрешения приграничных споров. Согласно Раджаббою Ахмадзода, руководителю Государственного комитета по управлению земельными ресурсами и геодезии Республики Таджикистан, «таджикско-узбекская граница остается спорной, [но] этот спор будет разрешён в ближайшее время» (Azernews, 2018). В этой связи ожидается, что предстоящий визит президента Мирзиеёва в Таджикистан, который должен состояться весной 2018 года, принесет еще более значимые результаты.

Кыргызско-таджикская граница является одной из самых сложных в регионе из-за горного ландшафта и присутствия таджикских эксклавов Варух и Западная Калача в Баткенской области Кыргызстана. Основная часть кыргызско-таджикской границы протяженностью 970 километров остается неразграниченной – 459 километров в густонаселенной Ферганской долине и 58 оспариваемых участков вдоль границы, что часто приводило к кровавым инцидентам в приграничных районах. В 2000 году стороны создали межправительственную комиссию по вопросам делимитации и демаркации. В ноябре 2015 года кыргызско-таджикская комиссия достигла кон-

ran, when Soviet policymakers drew the demarcation lines they could not imagine that these lines would one day become real interstate borders (Bela-fatti, 2016). As a result, the territorial issues between the post-Soviet Central Asian states have nearly opened the Pandora box. Although some predicted violent reshaping of these borders, it has not occurred so far as the states have largely preferred to accept the old Soviet administrative boundaries (Gavrills, 2017). All in all, it seems that the time has finally come for the resolution of the border issues, which would pave the way for strengthening regional security, facilitating efforts in combating drug trafficking and religious extremism, while also boosting intra-regional trade that long suffered from the economic blockades, closed borders and disrupted communication links. Therefore, there is a hope that recent positive developments in the region, most importantly the change in Uzbekistan's policy towards its neighbors, would provide a fresh impetus for reaching a final solution to the border disputes in the Fergana Valley.□

сенсуса касательно 520 километров границы, главным образом в горной местности, где отсутствуют спорные участки. В ходе недавнего визита президента Кыргызстана Сооронбая Жээнбекова в Таджикистан в феврале 2018 года появилась надежда, что лидеры стран подпишут соглашение по согласованным участкам границы. Однако этого не произошло, поскольку документ все еще находится на рассмотрении правительства Таджикистана. Это в целом отражает сложный и деликатный характер данной проблемы. Необходимо отметить отсутствие простого пути решения данного вопроса, так как любой выход из ситуации по-

THE TIME HAS FINALLY COME FOR THE RESOLUTION OF BORDER ISSUES THAT WOULD PAVE THE WAY FOR STRENGTHENED REGIONAL SECURITY WHILE ALSO BOOSTING INTRA-REGIONAL TRADE.

НАСТАЛО ВРЕМЯ, КОГДА НЕОБХОДИМО ВСЕ-ТАКИ ПОСТАВИТЬ ОКОНЧАТЕЛЬНУЮ ТОЧКУ В ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ СПОРАХ, ЧТО ОТКРЫЛО БЫ ПУТЬ ДЛЯ УКРЕПЛЕНИЯ РЕГИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ А ТАКЖЕ ПРИДАЛО БЫ ИМПУЛЬС МЕЖРЕГИОНАЛЬНОЙ ТОРГОВЛЕ.

требует компромиссов, которые, однако, почти наверняка нанесут ущерб интересам приграничного населения, которое пользуется одними и теми же источниками воды, пастбищами, дорогами и другими объектами инфраструктуры, что в итоге увеличивает риск протестов и столкновений. Этим объясняется отсутствие политической воли с обеих сторон. К примеру, уже на протяжении долгого периода времени происходят конфликты между местной кыргызской общиной и таджикскими жителями эксклава Варух из-за споров вокруг доступа к воде и земле, а также из-за введенного кыргызской стороной строгого пограничного контроля. Следовательно, наблюдается враждебное отношение и общее недоверие людей друг к другу, что не позволяет сторонам добиться окончательного взаимосогласованного урегулирования данного вопроса.

Здесь важно отметить, что как Кыргызстан, так и Таджикистан являются членами Организации Договора о коллективной безопасности (ОДКБ). С чисто юридической точки зрения неразрешенные территориальные споры между Бишкеком и Душанбе представляют потенциальную угрозу для организации, поскольку в договоре отсутствуют механизмы в виде отдельных статей или пунктов, предусматривающих план действия в случае возникновения конфликта между членами организации (Baizakova, 2017). Проблема неурегулированных границ также создает риски для безопасности всего региона, поскольку содействует растущему обороту наркотиков из Афганистана в северном направлении через «прозрачные» территории Кыргызстана и Таджикистана. Согласно статистическим данным, Афгани-

стан производит более 90% незаконного опиума и героина в мире, из которых 15-20% провозятся контрабандой через территорию ЦА в Россию, Восточную Европу и Китай (Institute for the Study of War, n.d.).

В заключение следует отметить, что проблемы урегулирования границ продолжают служить фактором, который препятствует межрегиональному сотрудничеству в Центральной Азии, одновременно являясь источником возникновения напряженности между государствами и этнических столкновений. Многие считают это наследием политики Советского Союза, когда при установлении административных границ между республиками не были учтены географические и этнические факторы. По словам Ника Мегорана, когда советские руководители определяли демаркационные линии, они никак не могли себе представить, что эти административные границы в один день превратятся в границы суверенных государств (Belafatti, 2016). В результате появились территориальные споры, и постсоветские республики ЦА были в шаге от того, чтобы открыть ящик Пандоры. Хотя некоторые наблюдатели и предсказывали силовое перекраивание границ, этого в итоге не произошло благодаря тому, что страны предпочли принять те административные границы, которые были приняты в советское время (Gavrills, 2017). Тем не менее, похоже, что настало то время, когда необходимо все-таки поставить окончательную точку в территориальных спорах, что открыло бы путь для укрепления региональной безопасности, препятствуя незаконному обороту наркотиков и распространению религиозного экстремизма, а также придало бы импульс межрегиональной торговле, которая долгое время страдала от экономических блокад, закрытых границ и нарушенных путей сообщения. Поэтому есть надежда, что недавние позитивные события в регионе, а самое главное – изменение политики Узбекистана в отношении своих соседей, создадут почву для окончательного разрешения территориальных споров в Ферганской долине. □

References/ Источники:

1. A. Moraczewska. (2010). The Changing Interpretation of Border Functions in International Relations. *Revista Română de Geografie Politică*, [e-journal], 12(1):329-340. Available at: http://rrgp.uoradea.ro/art/2010-2/11_RRGp-202-Moraczewska.pdf. Accessed on: 13.02.2018.
2. R. Tashtemkhanova, Z. Medeubayeva, A. Serikbayeva and M. Igimbayeva. (2015). Territorial and Border Issues in Central Asia: Analysis of the Reasons, Current State and Perspectives. *The Anthropologist*, [e-journal], 22(3): 518-525, Available at: DOI: 10.1080/09720073.2015.11891910. Accessed on: 13.02.2018.
3. International Crisis Group. (2002). Central Asia: Border Disputes and Conflict Potential. Asia Report No.33 [online], Available at: <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/central-asia/tajikistan/central-asia-border-disputes-and-conflict-potential>. Accessed on: 16.02.2018.
4. Tengrinews. (2017). Kazakhstan dogovorilsya s Turkmenistanom i Uzbekistanom o tochke styka granicy. Available at: https://tengrinews.kz/kazakhstan_news/kazakhstan-dogovorilsya-turkmenistanom-uzbekistanom-tochke-330717/. Accessed on: 14.02.2018.
5. A. Borthakur. (2017). An Analysis of the Conflict in the Ferghana Valley, *Asian Affairs*, [e-journal], 48(2): 334-350. Available at: DOI: 10.1080/03068374.2017.1313591. Accessed on: 12.02.2018.
6. B. Pannier. (2016). Not Karimov's Uzbekistan Anymore? Available at: <https://www.rferl.org/a/qishloq-o-vozi-not-karimovs-uzbekistan-anymore/28350506.html>. Accessed on: 15.02.2018.
7. P. Baumgartner. (2017). Tug-Of-War: Uzbekistan, Kyrgyzstan Look To Finally Settle Decades-Old Border Dipute. Available at: <https://www.rferl.org/a/uzbekistan-kyrgyzstan-resolving-decades-old-border-dispute/28918059.html>. Accessed on: 19.02.2018.
8. Z. Baizakova. (2017). Border Issues in Central Asia: Current Conflicts, Controversies and Compromises. *UNISCI*, [e-journal], No.45. Available at: DOI: <http://dx.doi.org/10.5209/RUN1.57292>. Accessed on: 09.02.2018.
9. Azernews. (2018). Uzbekistan, Tajikistan to mull border issues. Available at: <https://www.azernews.az/region/125212.html>. Accessed on: 16.02.2018.
10. Institute for the Study of War. (No date.) Turkmenistan and Afghanistan. Available at: <http://www.understandingwar.org/turkmenistan-and-afghanistan>. Accessed on: 16.02.2018.
11. F. Belafatti. (2016). Borders in the Ferghana Valley: An Inevitable Source of Conflict? Center for Geopolitical Studies, *Geopolitika*. Available at: <http://www.geopolitika.lt/?artc=6497>. Accessed on: 16.02.2018.
12. G. Gavrills. (2017). Central Asia's Borders: The next twenty five years. PONARIS Eurasia, Policy Memo No. 492. Available at: http://www.ponarseurasia.org/sites/default/files/policy-memos-pdf/Pepm492_Gavrills_Memo_Nov2017.pdf. Accessed on: 19.02.2018.

www.financialtribune.com

KAZAKHSTAN TO INCREASE OIL PRODUCTION AMID CONCERNS ABOUT ITS OPEC AGREEMENT COMMITMENTS

LIDIYA PARKHOMCHIK

In late January 2018, Kazakhstan's Minister of Energy Kanat Bozumbaev announced that the country was committed to its obligations under the OPEC oil production cut agreement. Under the OPEC deal agreed in November 2016, the country pledged to produce 20,000 barrels per day (bpd) less than the baseline October 2016 level to average 1.68 million bpd. However, according to the preliminary estimates, in 2017 Kazakhstan's oil production amounted on average to 1.72 million bpd. As a result, the excess output was about 40,000 bpd, which gives ground for putting the country in the list of overproducers together with Iraq.

However, in their comments on the is-

KAZAKHSTAN'S OIL PRODUCTION AMOUNTED ON AVERAGE TO 1.72 MILLION BPD INSTEAD OF 1.68 MILLION BPD AGREED UNDER THE OIL CUT DEAL, WHICH GIVES GROUND FOR PUTTING THE COUNTRY IN THE LIST OF OVERPRODUCERS TOGETHER WITH IRAQ.

sue, the Kazakh high-ranking officials argue that the mentioned violation was so insignificant that it should be regarded as a statistical error. Moreover, it has also been stressed that the OPEC/Non-OPEC Joint Ministerial Monitoring Committee (JMMC) aimed to accelerate the stabilization of the global oil market through voluntary adjustments in total production was timely informed about the situation. In fact, the JMMC remained generally quite calm with regard to a minor oil cut deal violation on the part of Kazakhstan. According to the latest JMMC report, in December 2017 the OPEC and participating non-OPEC countries achieved a record-breaking conformity level of 129% with their voluntary production adjustments. Under these circumstances, it becomes obvious that Astana's overpro-

duction has not negatively affected the overall situation.

At the same time, it appears that Kazakhstan's authorities are strongly interested in increasing production at its giant oil fields, especially the Kashagan field, which after years of delays resumed commercial production in October 2016 at the rate of 90,000 bpd. Since the Kashagan field is developed under the production sharing agreement (PSA), Kazakhstan must also respect the contractual obligations to its PSA partners, which plan to boost output above 300,000 bpd. Indeed, in 2017 oil production at the Kashagan field increased from 180,000 bpd in January

**KAZAKHSTAN'S
INTENTION TO RAISE
OIL PRODUCTION
IN 2018 COULD BE A
CAUSE FOR CONCERN
AMONG THE OIL CUT
DEAL PARTICIPANTS.**

to about 200,000 bpd in December, while the country hit its all-time high after boosting oil production by 10.5% to 86.2 million tons, an increase of 8.2 million tons compared to 2016.

Due to the ongoing growth in production at the Kashagan field, there will be a further increase in the country's total oil production. For instance, Bozumbayev has already declared that Kazakhstan set its oil production forecast for 2018 at the level of 87 million tons. However, Kazakhstan's intention to raise production could be a cause for concern among the deal participants as they might regard this as a continued violation by Astana of its production cut obligations.

RUSSIA HOSTED SYRIAN NATIONAL DIALOGUE CONGRESS

DAUREN ABEN

On January 30, 2018, the Russian government hosted a peace conference called the Congress of Syrian National Dialogue in the Black Sea resort city of Sochi. Moscow presented the event, which it had agreed to convene with Iran and Turkey during the November 2017 trilateral summit in Sochi, as an effort to bring together representatives of all segments of the Syrian society, including political, social, ethnic and confessional groups, for forging a lasting peace in the country. However, leaders of the Syrian opposition, as well as the Western powers and their Middle Eastern Arab allies, boycotted the congress condemning it as an attempt by Russia to create a separate diplomatic channel that would undermine the UN-led Geneva peace process and only favor Syrian President Bashar al-Assad. Consequently, despite Rus-

THE CONGRESS DELEGATES RE-AFFIRMED THEIR COMMITMENT TO THE SOVEREIGNTY, INDEPENDENCE, TERRITORIAL INTEGRITY AND UNITY OF SYRIA, DECLARING THAT THE SYRIAN PEOPLE ALONE SHALL DETERMINE THE FUTURE OF THEIR COUNTRY BY DEMOCRATIC MEANS.

sia's assertions that these talks were meant to boost, not replace, the UN peacemaking efforts, the majority of more than 1,500 Syrian delegates who attended the meeting turned out to represent forces that are not opposed to official Damascus. A group of Turkey-based Syrian opposition members did arrive in Sochi but refused to leave the airport protesting the use of the Syrian government's flag in the event's logo, and eventually returned to Ankara after agreeing with the Turkish government delegation that it would represent their interests at the congress.

Notwithstanding all the complications, contradictions and delays, the event was opened by Russian Foreign Minister Sergei Lavrov and, following half-day discussions, concluded with the adoption of a consensus final statement. In the document, the congress delegates reaffirmed their

commitment to the sovereignty, independence, territorial integrity and unity of Syria, declaring that the Syrian people alone shall determine the future of their country by democratic means. To contribute to the political settlement under the UN auspices, the participants agreed to form a constitutional committee comprising the Syrian government and opposition representatives, including those who did not participate in the congress, along with experts, civil society activists, and tribal leaders, as well as representatives of women, ethnic and religious groups, for drafting a constitutional reform action plan. It was decided that a final agreement on the committee's mandate, powers, rules of procedure, and composition would be reached at the intra-Syrian talks in Geneva under the guidance of UN Special Representative for Syria Staffan de Mistura who was present in Sochi. The key Syrian opposition figures, however, downgraded the statement's value for disregarding their key demands, such as

“

PARALLEL DIPLOMATIC TRACKS, SUCH AS THE CONGRESS IN SOCHI OR THE ASTANA PROCESS, SHOULD BE REGARDED AS USEFUL SUPPLEMENTARY TOOLS INTENDED TO HELP BREAK THE DEADLOCK IN THE MAIN NEGOTIATIONS AND BRING THE WAR IN SYRIA TO AN END AS SOON AS POSSIBLE.

”

President Assad's removal from power, the reform of security forces, and the granting of voting rights to Syrian refugees.

At this stage, it is early to say if the Sochi meeting will have a meaningful impact on the Syrian peace settlement. In December 2017, when visiting the Hmeimim airbase in Syria, Russian President Vladimir Putin declared a victory over the ISIS and announced an imminent withdrawal of Russian troops, but since then hostilities in the country resumed with greater intensity. Restoring a ceasefire is a major current priority, while post-conflict recovery and reconstruction of Syria have again become a distant and challenging goal. At the same time, it is necessary to recognize that the UN-backed peace talks have not been successful so far, therefore parallel diplomatic tracks, such as the congress in Sochi or the Astana process, should be regarded as useful supplementary tools intended to help break the deadlock in the main negotiations and bring the war in Syria to an end as soon as possible.

WORLD BANK REVIEWS GLOBAL ECONOMIC PROSPECTS

KANAT MAKHANOV

The Global Economic Prospects published by the World Bank in January 2018 forecasts a broad-based cyclical global recovery that is to be sustained over the next couple of years. There is a certain level of revival in trade and investments, especially in developing economies, that is largely sustained by the rise of commodity prices, which also applies to Kazakhstan. This report is a semiannual outlook that is based on a comprehensive analysis and contains a forecast of the world economy for short and mid-term perspectives.

Many countries, however, are still subject to substantial downside risks mainly due to structural inefficiencies and geopolitical tensions. Despite the rebound of the world economy, the output level gradually decelerates. The world average growth during 2013-2017 is 0.9% lower than ten years ago. Forces like

THE ECONOMIC GROWTH IN KAZAKHSTAN, ACCORDING TO THE ESTIMATES OF THE WORLD BANK, REACHED 3.7% IN 2017 THAT IS A BIT LOWER THAN THE OFFICIAL EXPECTATIONS OF THE GOVERNMENT OF KAZAKHSTAN, WHICH EXPECTED A MINIMUM 4% OF REAL GROWTH.

weak average rates of capital accumulation, sluggish total factor productivity growth and unfavorable demographic trends persisted on the negative side driving down the total growth. According to the outlook, these forces will continue to suppress the growth, especially in emerging and developing markets with low institutional effectiveness.

Thus, according to the World Bank's estimates, the global economy has grown by 3% in 2017. In 2018, it is expected to grow by 3.1% and then slow down to 3% in 2019 and to 2.9% by 2020. Average rates for Europe and Central Asia are almost the same with 3.8% in 2017, 2.9% in 2018 and 3% in both 2019 and 2020. The economic growth in Kazakhstan, according to the estimates of the World Bank, reached 3.7% in 2017 that is a bit lower than the official expectations of the government of Kazakhstan, which expected a minimum 4% of real growth. The current economic recovery of Kazakhstan is, however, high in both

cases and is due to the increased production at the Kashagan oil field and supportive macroeconomic policies aimed at stimulating the economy through public expenditures that include such programs as Nurlı Zhol (Bright Path) supporting infrastructure development, SMEs, and housing investments, etc. Combined with the high exchange rate flexibility and responsive monetary policy, these measures were capable of creating favorable conditions sufficient for a moderate economic growth. The problem is that these factors are non-durable and feasible only for a very short-term perspective. Thus, according to the outlook, in 2018 the economic growth rate will drop to 2.6%. The primary reason for this is the expected slowdown in the upward trend of oil prices.

As we can see, the major economic problem of Kazakhstan stems from

**THE REDUCTION
OF THE RELATIVE
SHARE OF NON-
OIL EXPORTS DUE
TO THE DOWN-
TURN IN OIL
PRICES PRODUCED
A MISLEADING
EFFECT OF DIVER-
SIFICATION**

the over-concentrated (poorly diversified) economic structure that seems to be a perpetual burden. Despite numerous measures taken to diversify the national economy and exports, more than three quarters of the country's exports still consist of mineral products. More importantly, the reduction of the relative share of non-oil exports due to the downturn in oil prices produced a misleading effect of diversification. With the recovery of oil prices, we see the return of the previous sectorial structure of the economy of Kazakhstan. That is, the declared success of the current economic policy was largely an imaginary picture. For instance, Kazakhstan still ranks 62nd in terms of economic complexity, and now we see that in terms of its economic growth rate Kazakhstan stays even below the average rates for emerging and developing economies and will lose its positions relative to the rest of developing countries in the future.

ALMANYA'DA BÜYÜK KOALİSYON GÖRÜŞMELERİ BAŞLADI

OMİRBЕК HANAYI

Alman basınına göre, 26 Ocak 2018 tarihinde Almanya'da Hristiyan Birliği (CDU/CSU) ile Sosyal Demokrat Parti (SPD) arasında büyük koalisyon görüşmeleri resmen başladı. Görüşmeler kapsamında önce Hristiyan Demokrat Birliği (CDU) Genel Başkanı ve Başbakan Angela Merkel, Hristiyan Sosyal Birliği (CSU) lideri Horst Seehofer ve Sosyal Demokrat Parti (SPD) Genel Başkanı Martin Schulz CDU Genel Merkezi'nde bir araya geldi. Bu görüşmeye üç partiden 15 müzakerecinin katılımı ile büyük koalisyon görüşmelerine daha geniş bir kapsamda devam edildi. Bilindiği üzere, üç parti arasındaki büyük koalisyon görüşmelerinin 4 Şubat 2018 tarihinde sonlandırılması beklenmekteydi. Daha sonra görüşmeler sonucunda ortaya çıkan koalisyon sözleşmesinin SPD'nin 440

26 OCAK 2018 TARİHİNDE ALMANYA'DA HRİSTİYAN BİRLİĞİ (CDU/CSU) İLE SOSYAL DEMOKRAT PARTİ (SPD) ARASINDA BÜYÜK KOALİSYON GÖRÜŞMELERİ RESMEN BAŞLADI.

bin üyesinin oyuna sunulması da gerekmektedir.

Hristiyan Birliği ile SPD arasındaki söz konusu koalisyon görüşmeleri, Almanya'da 24 Eylül 2017 tarihinde yapılan seçimler sonrasındaki olası koalisyon senaryolarının son seçeneğidir. Çünkü Almanya Federal Meclis seçimlerinin beklenmeyen sonuçları ülkede hükümet krizini beraberinde getirmiştir. Bir önceki seçimlere göre ağır oy kaybı yaşayarak tek başına hükümet kurma şansını kaybeden Hristiyan Birliği, diğer partilerle koalisyon kurmak zorunda kalmıştır. Fakat son koalisyon ortağı SPD'nin tarihinin en büyük yenilgisine uğradıktan sonra muhalefete geçeceğini açıklaması, Hristiyan Birliği'nin Hür Demokratik Parti (FDP) ve Birlik 90/Yeşiller (Bündnis 90/Die Grünen) ile birlikte koalisyon kurma görüşmelerine gitmesine yol açmıştı. Ama Hristiyan Birliği, FDP ve Birlik 90/

Yeşiller arasına 18 Ekim 2017 tarihinden başlayan koalisyon hükümeti kurmaya yönelik ön görüşmeler, tarafların programları arasında önemli farkların olması ve özellikle FDP'nin müzakerelerden ayrılması nedeniyle başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Bu durum, Hristiyan Birliği ile SPD arasındaki büyük koalisyon kuruma seçeneğini tekrar gündeme getirmişti. Ancak 14 Aralık 2017 tarihinde Hristiyan Birliği ile SPD yöneticileri arasında büyük koalisyonun kurulması hedefiyle Berlin'de gerçekleşen ilk görüşmelerde taraflar birçok alanda uzlaşmaya varmışlardı. Nitekim 21 Ocak 2018 tarihinde SPD'nin Bonn'da yapılan kongresinde Hristiyan Birliği ile koalisyon görüşmelerine onay verilmesi, taraflar arasında büyük koalisyon görüşmelerinin res-

HRİSTİYAN BİRLİĞİ İLE SPD ARASINDAKİ BÜYÜK KOALİSYON GÖRÜŞMELERİ, ALMANYA HÜKÜMETİNİN GELECEĞİ AÇISINDAN BÜYÜK ÖNEM TAŞIMAKTADIR.

men başlamasını sağlamıştı.

Özet olarak, Hristiyan Birliği ile SPD arasındaki büyük koalisyon görüşmeleri, Almanya hükümetinin geleceği açısından büyük önem taşımaktadır. Almanya'da eğer bir koalisyon kurulamaz ise erken seçim olasılığı ortaya çıkabilir. Zaten 4 aydır hükümetin kurulamadığı Almanya'da olası erken seçimin gündeme gelmesi sadece Almanya'nın değil, diğer Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin de zararına. Çünkü Eylül 2017'den beri hükümet krizini yaşayan Almanya'nın artık istikrarlı bir hükümete ihtiyacı olduğu söylenebilir. Diğer bir taraftan, Brexit'ten sonra Katalonya kriziyle karşı karşıya kalan AB'nin de, en büyük ve en güçlü ülkesi olarak Almanya'ya ihtiyaç duyduğunu ifade edebiliriz.

KAZAKHSTAN PLANS TO ADOPT A LAW ON NATIONAL SECURITY COUNCIL

ABULKHAIRKHAN ZHUNISBEK

On January 24, 2018, it was announced that the Kazakh Ministry of Justice submitted a draft law on the Security Council of the Republic of Kazakhstan to the Mazhilis (the lower house of the Parliament) for consideration. According to Maulen Ashimbayev, the then Chairman of the Mazhilis Committee on International Affairs, Defence and Security, the draft law determines the security body's legal status, competencies, and work process. The existing legal framework governing the work of the Security Council is provided by Presidential Edict No. 88 of March 20, 1999. Therefore, the fact that a separate law will be enacted to regulate the functioning of this body is expected to elevate its status since laws have a more superior legal force than presidential edicts. Moreover the law envisages transforming status of Security Council from an advisory body to a constitutional body.

THE FACT THAT A SEPARATE LAW WILL BE ENACTED TO REGULATE THE FUNCTIONING OF THIS BODY IS EXPECTED TO ELEVATE ITS STATUS.

Observers, however, argue that the main significance of this document lies in the fact that the bill grants the current president of the country, Nursultan Nazarbayev, the right to hold the lifetime position of the Security Council's Chairman.

The draft law does not envisage any significant extensions of the council's powers. According to the document, the council will continue outlining the main policy directions for the government agencies in ensuring Kazakhstan's national security. Some of the council's key mandates, such as the review of profiles of candidates for key government positions and the ability to issue binding resolutions, had been envisaged previously. As noted above, the novelty is that President Nazarbayev will be granted the lifetime chairmanship in the Security Council. This has raised some speculations that the president aims to further strengthen his ability to have a say in the country's policy-making even after he steps down. Other

privileges that the current legislation provides for Kazakhstan's 77-year old first president are outlined in the Law on the Leader of the Nation that includes the lifetime chairmanship in the People's Assembly of Kazakhstan, and the membership in the Constitution Council and the Security Council.

What is also interesting to note is the fact that the law fixes 12 permanent members, who will serve in the council ex officio. Currently, there are nine permanent members in the council, while the President has the right to include other state officials, if needed. In accordance with the draft law, this presidential authority is dropped, and the full list of the 12 council members is as follows: President, Chairman of the Sena-

THIS HAS RAISED SOME SPECULATIONS THAT THE PRESIDENT AIMS TO FURTHER STRENGTHEN HIS ABILITY TO HAVE A SAY IN THE COUNTRY'S POLICY-MAKING EVEN AFTER HE STEPS DOWN.

te, Chairman of the Mazhilis, Prime Minister, Secretary of State, Head of the Executive Office of the President, Secretary of the Security Council, Prosecutor General, Chairman of the National Security Committee, Minister of Foreign Affairs, Minister of Defence, and Minister of the Interior. As things stand now, the Secretary of State, Prosecutor General and Minister of the Interior do not have a permanent membership status in the council. Overall, the newly reformed Security Council is expected to become powerful body in supervising Kazakhstan's defence and foreign policy. Experts link the planned elevation of the status of this body to the broader process of political transition in Kazakhstan as it follows the previous legal change which had reduced some presidential powers.

NEW EDUCATIONAL MICROPROGRAMS IN HIGHER EDUCATION

www.shutterstock.org

GULNAR NADIROVA

In recent years, the system of higher education in different countries of the world has been subjected to the constant pressure of financial conditions due to a partial reduction in state funding for universities and a rise in tuition fees for students. This leads to a reduction in the number of students and, accordingly, to a reduction in the financial capacity of universities that have to seek various solutions to these problems. As an example, which Kazakhstan may well use, it is possible to consider educational microprograms introduced in a number of U.S. universities.

MicroMasters programs are a series of courses for graduates of undergraduate programs. They are designed to promote a professional career; their

ALMOST ALL THE MICROPROGRAMS, WHICH THE INTERESTED COMPANIES HAVE LAUNCHED AND APPROVED, ARE FOCUSED ON PROFESSIONAL AND TECHNICAL SKILLS AND DISCIPLINES, AND THEY ARE PRIMARILY ABOUT ACQUIRING PRACTICAL SKILLS, NOT THEORY.

distinctive feature is that they provide in-depth training in a particular area of knowledge. A significant advantage is the high evaluation of these programs by employers for their real practical orientation. Applying to a relevant university, students can master an accelerated and less expensive master's degree. In the future, if necessary, based on a MicroMasters program, they can get a full master's degree.

It is believed that MicroMasters programs are best suited for mid-level managers and advanced professionals working in, for example, energy, marketing analytics, supply chain management, business fundamentals, digital leadership, artificial intelligence, robotics, etc., who want to acquire knowledge and skills, or to increase leadership in their field of

activity. Typically, MicroMasters consists of 4-5 courses, each of which ends with a certificate. Obtaining a confirmed certificate for each course not only guarantees the recognition of their achievements but also helps to receive a certificate of completion of the entire MicroMasters program.

Students must have validated certificates in all four (five) courses to qualify for a Capstone qualification, which includes two phases – a pre-qualified online exam with multiple choice, limited in time, and a research essay. The courses defined by the program can be taken in any order; in addition, a student can enroll in several courses at the same time.

Almost all the microprograms, which the interested companies have launched and approved, are focused on professional and technical skills and disciplines, and they are primarily about acquiring practical skills, not theory. Platforms such as edX, Coursera, and Udacity work with well-known employers in their field and focus on work skills. Employers who pay for the training of their employees are much more interested in paying for faster, less expensive programs that are at the same time more focused on their needs.

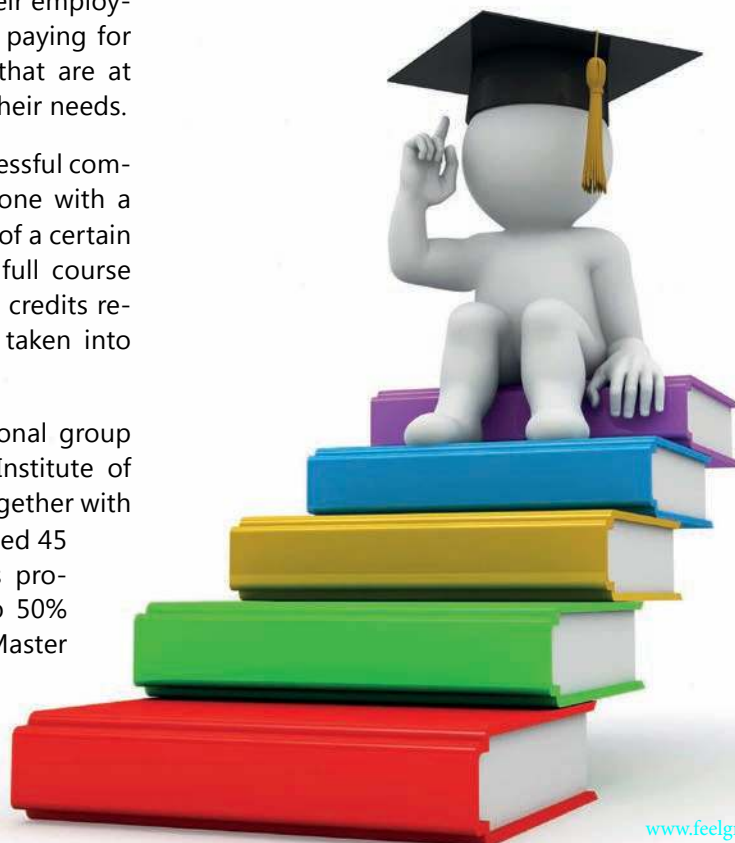
It is noteworthy that with the successful completion of all courses and Capstone with a score of 70% or higher graduates of a certain microprogram can enroll in the full course of a related Master program, and credits received for MicroMasters will be taken into account.

EdX, a non-profit online educational group founded by the Massachusetts Institute of Technology (MIT) and Harvard, together with their partner universities, developed 45 inexpensive online MicroMasters programs, which cover from 25% to 50% of the material from a typical Master program. There are no entry requirements for MicroMasters programs, and students can master courses at a con-

venient time for them, at an individual rate and at reduced prices.

However, educational companies did not stop there. Based on the experience gained, EdX began to develop the MicroBachelors program, which is designed to divide the bachelor's degree into separately mastered components. Some experts believe that all education in five to ten years will be modular, multi-channel and lifelong. The modular system is good as it can create new efficient possibilities of separation and combination of various components.

Students are offered an inexpensive, proven way to begin their undergraduate studies if they cannot get directly to a university campus. The program designers believe that the project, which is an improvement on what was formerly called "open training courses" or mass open online courses (MOOC), can be considered successful. In this sense, MicroMasters and MicroBachelors programs

promote online education.

In Kazakhstan, one can also obtain a Master's degree in a shorter period, although not remotely, since there is a so called profile Master's program, the duration of which is one year, in contrast to the Master's degree in science, where the term of study is two years. There are Master programs at Nazarbayev University that combine online learning with short on-campus sessions.

However, completing the profile Master's program in Kazakhstan requires a total of 24 credits, including at least 18 credits of mandatory theoretical training, at least two internship credits, and at least

THE DESIRE OF THE KAZAKHSTANI EDUCATION SYSTEM TO PRESERVE THE CLASSICAL STANDARDS OF EDUCATION WITH THEIR OBLIGATORY FUNDAMENTAL AND THEORETICAL BASICS TURNS INTO A CUMBERSOME AND RAPID LOSS OF RELEVANCE IN THE MARKET OF EDUCATIONAL SERVICES, UNLIKE MOBILE AND DYNAMIC, PRACTICALLY ORIENTED MICRO-PROGRAMS OF FOREIGN EDUCATION.

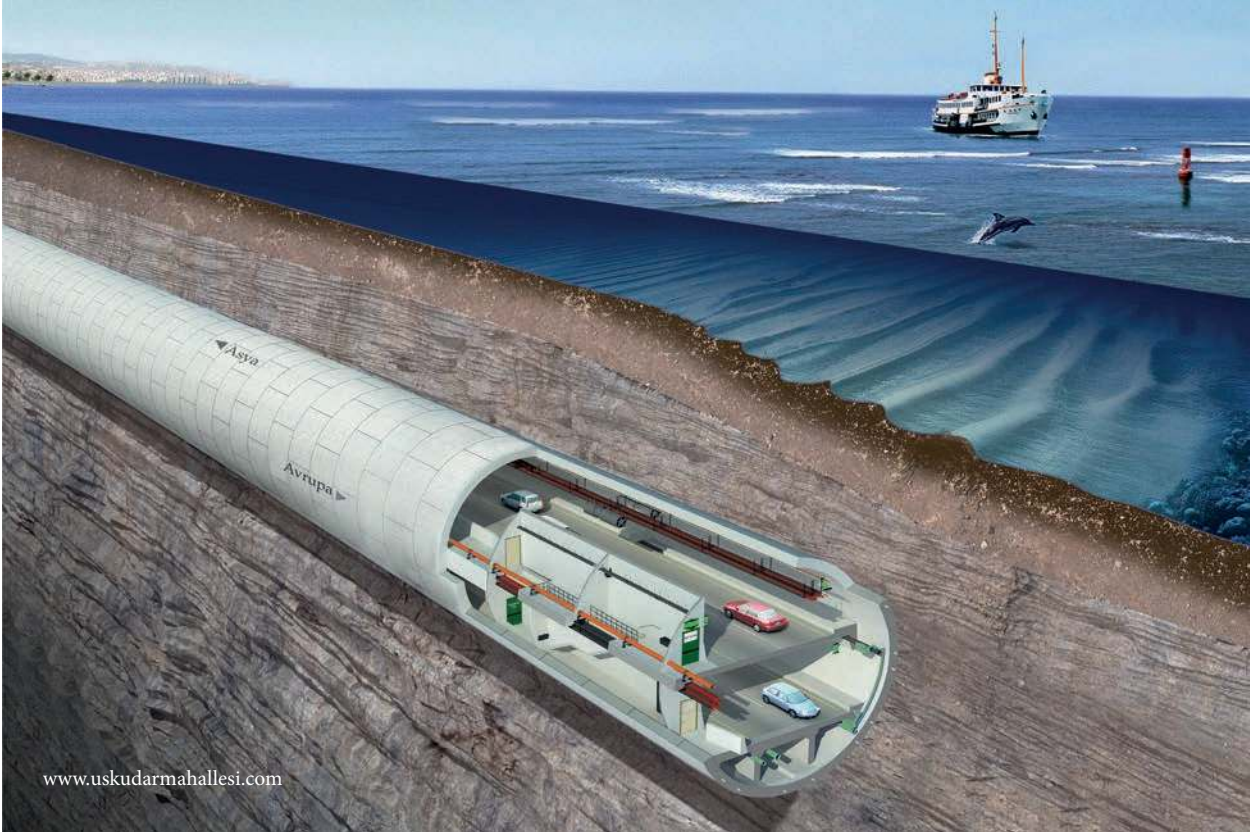

four credits of experimental research work, while MicroMasters requires only six credits. Moreover, the theoretical training in the Kazakh version implies the mastery of educational programs in specialty, or major, disciplines (56%) and fundamental, or basic, disciplines (44%).

Thus, the desire of the Kazakhstani education system to preserve the classical standards of education with their obligatory fundamental and theoretical basics turns into a cumbersome and rapid loss of relevance in the market of educational services, unlike mobile and dynamic, practically oriented microprograms of foreign education.

www.digitallearning.eletsonline.com

İKİ KİTAYI BİRBİRİNE BAĞLAYAN AVRASYA TÜNELİ'NE ZAM GELİYOR

ZHANDOS RANOV

Asya ve Avrupa'yı ilk kez deniz tabanından geçen iki katlı karayolu tüneliyle birbirine bağlayan Avrasya Tüneli, birinci faaliyet yılını doldurdu. Tünelin maliyeti 1 milyar 250 milyon dolar olup projenin işletme süresi 24 yıl 5 aydır ve bu süre sonunda tünel kamuya devredilecektir. Basında yer alan haberlere göre ilk yıl günlük ortalama 45 bin araç tüneli kullandı. 1.8 milyon farklı plakalı araç olmak üzere 15.6 milyon araçlık geçiş yapıldı. Devletin geçiş garantisi için verdiği rakam yıllık 25 milyon. Yani günlük 68 bin 500. Şimdilik fark çok gibi görünse de İstanbul'da artan trafik göz

1 MİLYAR 250 MİLYON DOLARLIK PROJENİN İŞLETME SÜRESİ 24 YIL 5 AYDIR. SÜRE SONUNDA TUNEL KAMUYA DEVREDİLECEK.

önüne alındığında bu güzergâh üzerindeki geçişler çok hızlı artabilir.

Avrasya Tüneli Yönetim Kurulu Başkanı Başar Arıoğlu ile Avrasya Tüneli Genel Müdürü Sungjin Lee projenin ilk yılındaki gelişmeleri değerlendirdi. 5.5 kilometresi denizin altından geçen 14.6 kilometrelik tünel her iki yakadaki trafiği kısmen hafifletti. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin verilerini baz alarak bir analiz yaptıklarını ifade eden Arıoğlu, 1 yılda ekonomiye 1.2 milyar liralık katkı sağladıklarını ifade etti.

Atatürk Havalimanı-Kozyatağı koridoru dikkate alınarak yapılan hesaplamalarda, 2017 yıl Türkiye ekonomisi-

ne, 23 milyon saat tasarrufu ile 895 milyon liralık zaman, 30.000 ton yakıt tasarrufu ile 286 milyon liralık yakıt, 18.000 ton CO2 emisyonu azalımı ile 23 milyon liralık emisyon, 109 milyon araç-km azalması ile 6.9 milyon liralık kaza maliyeti tasarrufu sağladı. 2017 yılını 15.6 milyon araç geçişiyle tamamlayan Avrasya Tüneli'nin ekonomiye toplam katkısı da 1.2 milyar TL'ye ulaştı. Çift yönlü günlük seyahatlerinde ise sürücüler 17.72 TL yakıt ve 25 TL zaman tasarrufu sağladı.

Tünelden kaçak geçiş oranının ilk başlarda yüzde 5'in üzerine çıktığını, şimdilerde yüzde 2.38'lere kadar gerilediğini ifade eden Başar Arıoğlu, "Bunun 2017'de maliyeti yaklaşık 8 milyon TL. Bunun da yükünü geçenler ve devlet ödüyor. Bu yüzden kaçak geçişi en aza indirmek için yoğun çaba gösteriyoruz. OGS, KGS'yi görebiliyoruz ama biz bakiyeyi öğrendiğimizde araç tünelin ortasına gelmiş oluyor. Ödeme yapılmışsa cezasız olarak tek geçiş ücreti alınıyor. Bakiye yüklenerek veya

web sitesinden de ödeme yapılabilir. Ödeme yapılmazsa 10 katı ceza kesiliyor. Bunun yüzde 60'ı devlete ödeniyor. 4 katı bize kalıyor. Bu gelirin peşinde değiliz. Daha çok bilgilendirme yapmaya çalışıyoruz. Yeterki minimuma insin" diye konuştu.

2018 sonrası fiyat 4.6 dolar (artı KDV) olarak hesaplandığında bu yıl geçiş en az 20 TL olacak. Ambulans ve itfaiye araçları ile Cumhurbaşkanlığı makam aracı ücretsizdir. Cumhurbaşkanı'na eşlik eden diğer araçlar geçiş ücreti ödüyor. Tünel'in bulunduğu bölgede, işletmeye açılmadan önce ve açıldıktan sonra yapılan onar aylık hava kalitesi ölçümlerinde partikül madde oranında yüzde 32, karbon konsantrasyonlarında ise yüzde 22 düşüş belgelendi. Avrupa yakasında şehir ile deniz arasındaki yaya bandı 55 metreden 277 metreye çıkartılarak İstanbullular'ın sahil şeridine erişimi kolaylaştırıldı. Avrupa yakasında bulunan sahil parkının iyileştirilmesi çerçevesinde 11 bin 642 adet yeni ağaç dikildi.

DAUREN ABEN

On January 30, 2018, U.S. President Donald Trump delivered his first State of the Union address. According to the U.S. Constitution, the President of the United States is required to periodically update the Congress on the situation in and around the country, outline national priorities and make relevant recommendations. Currently, this takes the form of an annual message presented by the incumbent president to a joint session of the U.S. Congress, starting in the second year in office.

President Trump devoted a significant part of his speech to internal topics listing economic accomplishments of his first year, including the creation of 2.4 million new jobs and an \$8 trillion increase in value of the U.S. stock market. Trump went on to praise his tax reform that had benefited, as he claimed, the American middle class and small businesses. He also announced that the era of unfair trade deals was over and that

TRUMP'S STATE OF THE UNION ADDRESS APPEARED TO BE AN ATTEMPT TO COUNTER THE DEFA- MATION CAMPAIGN LAUNCHED BY HIS POLITICAL OPPO- NENTS THROUGH HIGHLIGHTING HIS DOMESTIC ACHIEVE- MENTS AND EMPHA- SIZING HIS TOUGH APPROACHES TO INTERNATIONAL AFFAIRS.

the United States would begin to strongly enforce trade rules and protect its workforce and intellectual property. In addition, Trump reported that he had initiated an immigration reform package that would give an opportunity to obtain the U.S. citizenship to 1.8 million illegal immigrants meeting certain requirements and intensify the construction of a wall on the border with Mexico. The reform would also terminate the Diversity Immigrant Visa program, also known as the green card lottery, and replace it with a merit-based immigration system, as well as end chain migration by limiting family reunification to immediate family members.

In the concluding part of the address, Trump described his administration's security and foreign policy priorities. According to the U.S. leader, the United States faces "rogue regimes, terrorist groups, and rivals like China and Russia" that challenge American interests, economy, and values. In this regard, Trump called "unmatched

power" as the most reliable means of confronting the perceived dangers and asked the Congress to support the increased U.S. military budget. As part of defense spending, it is planned to modernize and rebuild the U.S. nuclear arsenal to make it capable of deterring any acts of aggression. Trump showed his pessimism about the prospect of a nuclear-free world saying that such a "magical moment" could only be possible someday in the future.

The U.S. President stated that the anti-ISIS coalition managed to liberate almost the entire territory occupied by ISIS in Iraq and Syria and pledged to continue the fight until the terrorist organization was completely defeated. In a noteworthy remark, Trump said that terrorists were not merely criminals, but "unlawful enemy combatants" that should be treated as such. Declaring that the release of "hundreds of dangerous terrorists" in the past had been a mistake as they had taken up arms again, he announced that the detention facilities at Guantanamo Bay would be kept open. Trump also confirmed that his new strategy on Afghanistan would not be tied to artificial timelines.

In his speech, President Trump criticized

the UN General Assembly vote rejecting his recognition of Jerusalem as Israel's capital and asked the Congress to pass legislation that would restrict U.S. assistance to those countries that had voted against the decision. Reiterating his support to the antigovernment protests in Iran, Trump also urged the Congress to address what he called "the fundamental flaws in the terrible Iran nuclear deal". Speaking about North Korea's pursuit of nuclear weapons, he promised not to engage, like the previous administrations, in "complacency and concessions", and apply maximum pressure to prevent the nuclear threat Pyongyang poses to the United States and its allies.

In general, Trump's State of the Union address appeared to be an attempt to counter the defamation campaign launched by his political opponents through highlighting his domestic achievements and emphasizing his tough approaches to international affairs. In describing his foreign policy guidelines, Trump echoed his administration's National Security Strategy presented in December 2017. In any case, according to the opinion polls, the majority of U.S. viewers have approved Trump's speech evaluating it as "focusing on the right things and unifying the country".

PROSPECTS FOR RENEWING IMPORTS OF UZBEK GAS TO TAJIKISTAN

LIDIYA PARKHOMCHIK

In late January 2018, Minister of Energy and Water Resources of Tajikistan Usmonali Usmonzoda announced that Dushanbe was still considering the technical possibilities of resuming the supply of Uzbek gas to the country. This issue was discussed in detail during the last meeting of the Tajik-Uzbek Intergovernmental Commission on Trade and Economic Cooperation, which took place in Dushanbe on January 10, 2018. It was also noted that the Uzbek state gas producer UzTransGaz and the Tajik state gas distributor TajikTransGaz had already held several rounds of talks exploring the possibility to restore the delivery of Uzbek gas to Tajikistan. For instance, the first round of talks on the resumption of gas supplies was held within the framework of the Tajik-Uzbek dialogue on energy cooperation in Termez in October 2017.

It was initially planned that the resumption of gas imports from Uzbekistan would start from the be-

TAJIKISTAN IS CONSIDERING THE TECHNICAL POSSIBILITIES OF RESUMING THE SUPPLY OF UZBEK GAS TO THE COUNTRY.

ginning of 2018. However, due to a number of issues, the parties have not been able to reach an agreement yet. In fact, since the suspension of Uzbek gas deliveries to Tajikistan in December 2012, more than 200 Tajik enterprises, including the main consumers of Uzbek gas, the Tajik Aluminium Company (TALCO) and the Dushanbe Cement Plant, have had to change their sources of energy switching from gas to coal or synthesized gas obtained from coal. Therefore, there is a need to examine the technical capability of the infrastructure at the Tajik enterprises to switch back to gas. Moreover, another important factor is the price issue. Uzbekistan has already cut gas supplies to Tajikistan several times due to the latter's inability to make payments in a timely manner. In fact, the recent five-year break in gas supplies also occurred due to the parties' failure to agree on gas prices. Indeed, since Uzbek gas prices varied quarterly depending on the world trends, an average price of 1,000 cubic meters of Uzbek gas for Tajikistan increased from \$55 in 2006 to \$145 in 2008

with further growths to \$240, \$268, and \$300 in 2010, 2011, and 2012, respectively.

As a result, due to high prices, Tajikistan has reduced considerably gas imports from Uzbekistan in recent years. In 2000-2007, Dushanbe purchased an average of 600-700 million cubic meters of Uzbek gas. However, in 2012, Tajikistan received only 132.4 million cubic meters of gas from Uzbekistan, which was a 46.6 million cubic meters decrease compared to 2011. Therefore, it is not surprising that the Tajik side is looking forward to receiving a money-saving offer with acceptable prices from Tashkent. In fact, the preliminary information reveals

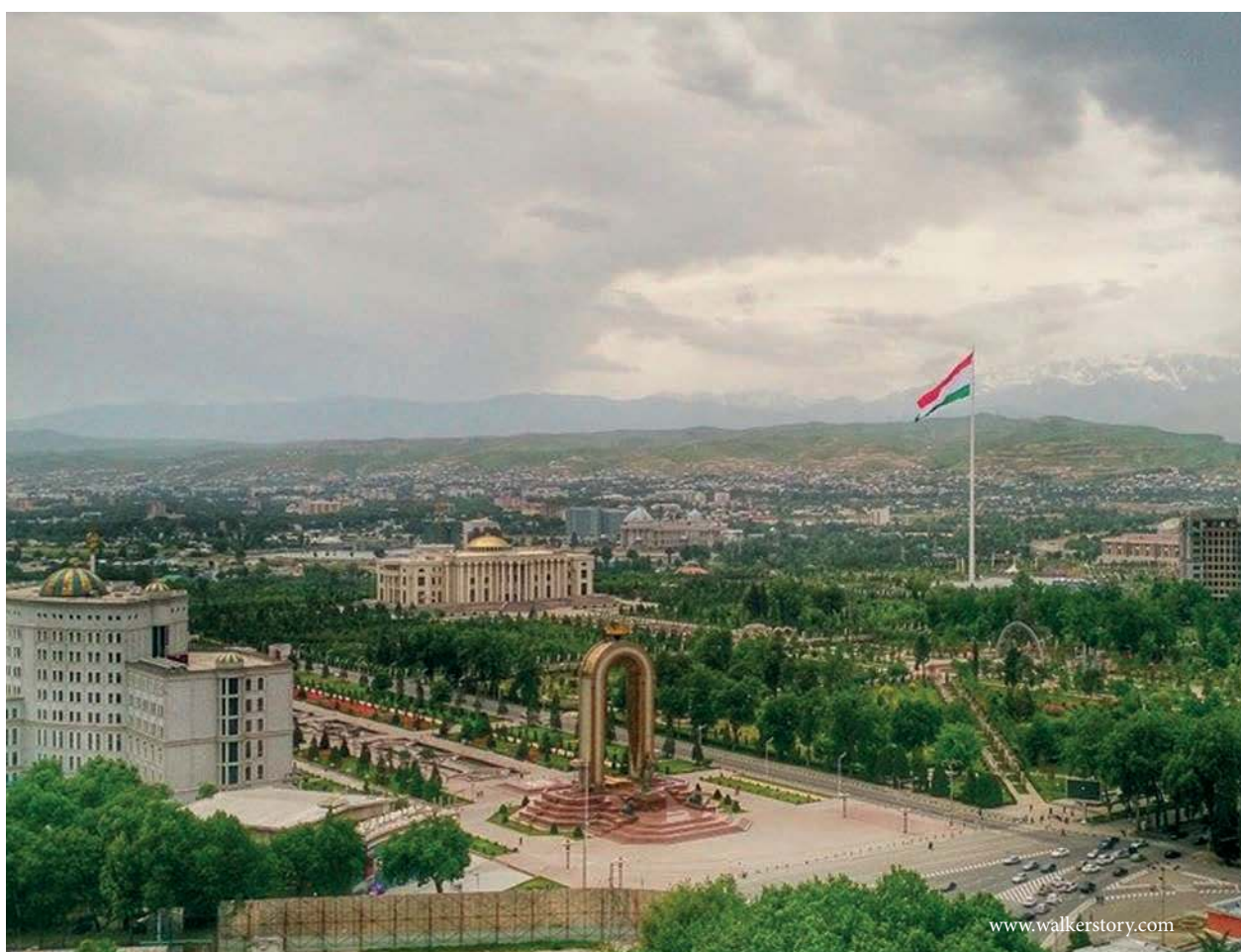

**THE TAJIK SIDE IS
LOOKING FORWARD
TO RECEIVING A
MONEY SAVING
OFFER WITH ACCEPT-
ABLE PRICES FROM
TASHKENT.**

that Tashkent offered to sell Uzbek gas to Tajikistan for \$150 per 1,000 cubic meters, which is much below the global average price of \$300 per 1,000 cubic meters. Under these circumstances, there is a pretty good chance the parties will sign a new gas shipment contract in the near future.

It appears that during the first stage TajikTransGaz will purchase gas only for the industrial enterprises, with demand pegged at 350 to 800 million cubic meters per year. However, according to estimates, Tajikistan's gas requirements are at 1.2 billion cubic meters per year. Therefore, even under the most favorable scenario, Tajikistan will still experience a gas supply shortage.

KANAT MAKHANOV

A forum entitled "Digital Agenda in the Era of Globalization" was held on February 2, 2018, in Almaty at the initiative of President of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev with the participation of the heads of government of Kazakhstan, Armenia, Belarus, Kyrgyzstan, and Russia. The main objective of the forum was to develop joint measures that would accelerate the development of digital economies in the Eurasian Economic Union (EEU) member states, increasing their competitiveness, and to work out ways for receiving benefits from digital economy based on regional and country advantages. Apart from the EEU member states, the heads of government of the CIS countries, leading international ICT experts from Austria, Great Britain, Russia, Singapore, Switzerland, Ukraine and the United States, as well as more than 150 representatives of domestic and foreign corporations and business communities, attended the forum.

43% OF THE RURAL POPULATION LIVING IN ALMOST 7,000 SETTLEMENTS HAVE ACCESS TO HIGH AND MEDIUM SPEED INTERNET AND IN THE COMING YEARS KAZAKHSTAN INTENDS TO FURTHER INCREASE THE INTERNET COVERAGE.

In fact, the forum was the continuation of the EEU's digital agenda until 2025 specified during the meeting of the Supreme Eurasian Economic Council held on October 11, 2017 in Sochi, Russia. During the forum, the heads of the EEU states shared their experiences and views on the development of digital economy in their countries. Other CIS countries also presented their reports on this issue. Thus, Azerbaijan has good indicators in online services and the development of e-government infrastructure. Kyrgyzstan has significantly improved its online services and human capital since 2016, whereas Russia provides its population with access to technology and demonstrates decent indicators in providing electronic services. In Uzbekistan, several electronic platforms has been launched this year, including open data portals and payment systems for utilities along with a system for public discussion of draft laws and regulations.

Speaking at the forum, Prime Minister of Kazakhstan Bakhytzhan Sagintayev,

in his term, noted that Kazakhstan set an ambitious task before itself in this regard. In the near future, up to 80% of all government services will be rendered electronically. Kazakhstan has recently made significant progress in providing internet and communication infrastructure. Thus, 43% of the rural population living in almost 7,000 settlements have access to high and medium speed Internet, and in the coming years Kazakhstan intends to further increase the internet coverage. The Prime Minister also noted that this was not that simple as it might seem since the geographical conditions, particularly, large distances between cities and villages, impeded the infrastructural development of Kazakhstan.

Much attention was paid to Russian Prime Minister Dmitry Medvedev, who welcomed

the progress made by the EEU countries in the area of digital economy and mentioned some of Russia's positive achievements in this field. However, the speech of the Russian Prime Minister was dominated by skepticism and transmitted a more defensive stance concerning the implementation of the ICT. For instance, he mentioned the need to solve the issues of countering hacker attacks and expressed his skepticism concerning the cryptocurrencies, which is in line with the current attitude of Russia towards the use of ICT technologies. Concluding his speech, the Russian Prime Minister called for a more deep and comprehensive cooperation in the field of digital technologies, which might sound more as a warning for other CIS countries if to take into account Moscow's overwhelmingly dominant role in the EEU as well as the CIS.

PAKİSTAN GVADAR SERBEST TİCARET BÖLGESİ RESMEN HİZMETE BAŞLADI

www.tribune.com.pk

OMİRBK HANAYİ

29 Ocak 2018 tarihinde Pakistan'ın Belucistan eyaleti Gvadar liman şehrinde bulunan Gvadar Serbest Ticaret Bölgesi resmi törenle hizmete başladı. Törene Pakistan Başbakanı Şahid Hakan Abbasi, Pakistan Planlama ve Kalkınma Bakanı İhsan İktbal, Pakistan'ın Belucistan eyaleti Başbakanı Sanaullah Zehri ve Çin'in İslamabad Büyükelçisi Yao Jing ve Karaçi Başkonsolosu Chen Xiaodong başta olmak üzere birçok Pakistan ve Çin yetkililerinin yanı sıra, iki ülkenin iş dünyasından 300'den fazla temsilci katıldı. Açılış töreninde Gvadar limanı inşaatının genel müteahhidi olan Çin İletişim İnşaat Şirketi'ne (CCCC) Abbasi tarafından "Özel Katkı Ödülü" verildi. Açılış töreninin ardından Başbakan Abbasi ve Büyükelçi diğerleri birlikte Gvadar Expo 2018 Uluslararası Fuarı'nın açılış kurdelesini kesti. Pakistan, Çin, İran, Suudi Arabistan, Umman ve Afganistan'dan 200'den fazla şirketin yer aldığı söz konusu uluslararası fuar, Gvadar'da ilk defa düzenlenmektedir. Sonuç olarak Çin ve Pakistan arasında Gvadar bölgesinde yoksullukla mücadele, Çin'in Puyang kenti ve Gvadar'ın kardeş şehir olmaları, Çin Tianjin limanı ve Gvadar limanının kardeş liman olmaları ve Pakistan Menkul Kıymetler Borsası ve Çin Yurtdışı Limanlar Holding Şirketi'nin işbirliği gibi 7 işbirliği belgesi imzalandı.

“

29 OCAK 2018 TARİHİNDE PAKİSTAN'IN BELUCİSTAN EYALETİ GVADAR LİMAN ŞEHRİNDE BULUNAN GVADAR SERBEST TİCARET BÖLGESİ RESMİ TÖRENLE HİZMETE BAŞLADI.

”

Bilindiği üzere, Gvadar Serbest Ticaret Bölgesi'nin toplam yüzölçümü 923 hektardır. Eylül 2016'da inşaatı başlayan bölgenin kurulması için 250 milyon dolar yatırım yapılmıştır. Bölgenin ilk etapta 25 hektarlık kısmı tamamlanmışken, otelcilik, bankacılık, sigorta, finansal kiralama, lojistik, depolama, tahıl ve yağ işleme, balıkçılık ve ev

aletleri alanlarında faaliyet gösteren 20'den fazla Pakistanlı ve Çinli şirketler kaydedilmiştir. Bugüne kadar 3 milyar yuan (yaklaşık 476 milyon dolar) direkt yatırımda bulunan bu şirketlerin tamamen hizmete girmesiyle yıllık üretim değerinin 5 milyar yuanı (yaklaşık 794 milyon dolar) aşması ve 2000'den fazla Pakistan vatandaşına iş fırsatı sağlanması beklenmektedir.

Gvadar Serbest Ticaret Bölgesi, Gvadar limanındaki en büyük projelerden biridir. Çin'in şu ana kadar 62 milyar dolar yatırım yaptığı ve 43 yıl boyunca da kullanım hakkına sahip olduğu Gvadar limanı, Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru çerçevesinde yapılmaktadır. Çin'in Sincan Uygur Özerk Bölgesi (SUÖB) Kaşgar kentinden başlayıp Pakistan'ın Hint Okyanusu kıyısındaki Gvadar limanına ulaşana kadar Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru kapsamında planlanan ilk 40 önemli projenin 6'sı tamamlanmışken, 19'u ise devam etmektedir. Pakistan'ın Gvadar limanının günlük 13 milyon varil petrol geçişi yapılan Hürmüz Boğazı'na yakınlığı, enerjinin büyük bir kısmını ithal eden Çin'in bu limana büyük önem vermesinin ana nedenidir. Dolayısıyla Çin, bölgede

stratejik önem taşıyan Hürmüz Boğazı'na yakın Gvadar limanını kullanarak, stratejik ortağı olan Pakistan'la ve Ortadoğu ülkeleriyle ticari, ekonomik ve enerji işbirliğini geliştirmeyi hedeflemektedir. Ayrıca Pekin yönetimi, ülkenin kuzey batısındaki SUÖB'nin denize çıkışını da amaçlamaktadır. Pakistan ise, Gvadar limanı ve Gvadar Serbest Ticaret Bölgesi'yle Belucistan eyaletinin ekonomik kalkınmasını ve istikrarının korunmasını hedeflemektedir. Çünkü Belucistan eyaleti, Pakistan'ın en yoksul bölgesi olmanın yanı sıra, terör ve ayrılıkçı eylemlerin yayıldığı bir bölgedir. Bu gruplar arasında en büyüğü, bölgede Pakistan ve İran topraklarının bir kısmında bağımsız bir Belucistan devleti kurmayı hedefleyen Belucistan Kurtuluş Ordusu'dur. Bu yüzden bölgenin gelişmesine stratejik önem veren İslamabad yönetimi, Çin'in ekonomik destek ve yatırımlarına ihtiyaç duymaktadır. Dolayısıyla, Gvadar Serbest Ticaret Bölgesi'nin resmen hizmete başlaması, Pakistan ve Çin açısından da büyük önem teşkil etmektedir. Gvadar Serbest Ticaret Bölgesi dâhil Gvadar limanının gelişmesi, özelde Belucistan eyaletine genelde ise Pakistan'ın sosyal ve ekonomik kalkınmasına katkı sağlayabilir.

“

GVADAR LİMANININ GELİŞMESİ, ÖZELDE BELUCİSTAN EYALETİNE GENELDE İSE PAKİSTAN'IN SOSYAL VE EKONOMİK KALKINMASINA KATKI SAĞLAYABİLİR.

”

DANIYAR NURBAYEV

According to the National Bank of Ukraine (NBU), prices in the country grew by 13.7% in 2017. Thus, inflation significantly exceeded the target rate of 8% with $\pm 2\%$ range set by the bank in its Monetary Policy Guidelines for 2017 and Medium Term, while the NBU expected inflation to be at 9.1%. Nevertheless, inflation in 2017 was higher by 1.3% than the rate of 2016 (12.4%) but significantly lower than 43.3% and 24.9% recorded in 2015 and 2014, respectively.

The NBU notes that inflation exceeded the planned level mainly because of a considerable 24% increase in prices of agricultural products during the year. According to the Institute of Agrarian Economics of Ukraine, the unfavorable weather of 2017

INFLATION SIGNIFICANTLY EXCEEDED THE TARGET RATE OF 8% WITH $\pm 2\%$ RANGE SET BY THE BANK IN ITS MONETARY POLICY GUIDELINES FOR 2017 AND MEDIUM TERM, WHILE THE NBU EXPECTED INFLATION TO BE AT 9.1%.

negatively affected the production of grain, vegetables, fruits, and berries. In addition, improved consumer demand also contributed to inflation. For instance, the retail turnover grew by 16% in 2017.

The NBU's target inflation rate for 2018 is 6% with $\pm 2\%$ range. In addition, the bank set medium-term inflation (after 2019) at 5% with $\pm 1\%$ range. To keep inflation at 6% with $\pm 2\%$ range, the bank increased its key policy rate on January 25, 2018, by 1.5% from 14.5% to 16.0%. It is important to note that 16.0% is the highest key policy rate since June 2016, when it was reduced from 16.5% to 15.5%. It is also worth noting that in 2017 the NBU changed the key policy rate four times. In the first half of the year, the bank gradually reduced the rate from 14% in January to 12.5% in September. Howe-

ver, after the above-noted effects of bad weather and increased consumer demand, the bank decided to raise the rate to 14.5% to prevent a further increase in prices.

Overall, the NBU expects that inflation will be at 8.9% in 2018, meaning that it may again fail to reach its target rate. However, the bank expects to be finally able to keep inflation within its target (5.8%) in 2019. One of the

THE NBU EXPECTS THAT INFLATION WILL BE AT 8.9% IN 2018, MEANING THAT IT MAY AGAIN FAIL TO REACH ITS TARGET RATE.

reasons why the NBU expects higher inflation in 2018 is improving consumer demand. The bank notes that in 2018 the economy of the country will grow by 3.4%, while in 2016 and 2015 the economy grew by 2.3% and 2.0%, respectively. Increased economic activities will have a positive effect on consumer demand pushing prices further up.

CSTO OUTLINED ITS PRIORITY ACTIVITIES FOR 2018

DAUREN ABEN

On February 8, 2018, Deputy Secretary General of the Collective Security Treaty Organization (CSTO) Valeriy Semerikov held a press conference in Moscow to report on the results of the CSTO activities in 2017 and present its plans for 2018. During the event, Semerikov gave an overview of the existing military-political and military-strategic situation in the CSTO area of responsibility. Among other things, he focused on the decisions taken by the heads of the CSTO member states aimed at further enhancing the organization's military potential, including the development of the CSTO Collective Forces and measures to counter common security threats and chal-

IN 2017, THE CSTO STARTED FORMING A HIGH-READINESS POLICE UNIT, WHICH IS EXPECTED TO BE FULLY READY FOR PEACE MISSIONS THIS YEAR, AND THE CSTO PERMANENT COUNCIL AGREED A ROADMAP FOR DEVELOPING A RELEVANT LEGAL BASIS.

lenges, such as terrorism, extremism, drug trafficking, illegal migration, and cybercrime.

According to Semerikov, at the request of the United Nations (UN), in 2017 the CSTO started forming a high-readiness police unit, which is expected to be fully ready for peace missions this year, and the CSTO Permanent Council agreed a roadmap for developing a relevant legal basis. In addition, for several years the CSTO has been training its military peacekeepers in line with the UN standards for participation in peacekeeping operations under the UN mandate. In Semerikov's words, given their current potential, equipment and manpower, the CSTO forces are able to fulfill peacekeeping

tasks in any region of the world, including in eastern Ukraine, if there is a relevant decision of the UN Security Council. It is worth noting that in October 2017 the CSTO held an exercise in Kazakhstan that focused on improving practical peacekeeping skills of its military units.

Another priority direction of the CSTO activities in 2018 is strengthening military capabilities of its member states neighboring Afghanistan. Semerikov stated that about 7,000 militants, including those of the Russian and Central Asian origin, had moved to Afghanistan following the defeat of the Islamic State in Syria. This could potentially serve as a destabilizing factor for the region as the terrorist groups have begun to fight against both the government in Kabul and the Taliban forces, and use underground cells to engage in sabotage on the territory of the Central Asian countries. In response, the CSTO will help strengthen the border guard and security services of the regional member states, as well as continue rendering humanitarian aid and other assistance to the Afghan government.

With regard to anti-drug trafficking efforts, the CSTO Deputy Secretary General reported that the organization would continue its annual international operation Kanal (Channel), which involves 22 states, including Iran, the United States and some European countries.

Since the start of the operation 11 years ago, shipments of more than 360 tons of narcotics were intercepted, including more than 20 tons seized in 2017 alone. Describing the CSTO activities directed at enhancing cybersecurity, Valeriy Semerikov announced that in 2017, within the framework of Operation Proxy, more than 23,000 websites posing a potential threat to collective security were identified in the CSTO cyberspace, and more than 20,000 of them were blocked, which is 4.4 times more than in 2016. The CSTO member states plan to continue active preventive work in this area as they signed an agreement in Minsk last year pledging to cooperate in the field of information security.

In the current situation, the CSTO continues to serve as an important mechanism for coordinating military and law enforcement cooperation between Russia and a number of post-Soviet states, though its mandate and scope of responsibility remain unclear. This was clearly seen in 2017 when Russia initiated discussions as part of the CSTO consultations on a possible deployment of Kazakh and Kyrgyz peacekeepers in the de-escalation zones in Syria, but eventually Moscow's initiative was not endorsed, mostly due to Astana's opposition. It remains to be seen if Russia succeeds in its attempts to link the CSTO to its broader geopolitical interests or if the organization keeps its focus on countering outside security threats.

IT REMAINS TO BE SEEN IF RUSSIA SUCCEEDS IN ITS ATTEMPTS TO LINK THE CSTO TO ITS BROADER GEOPOLITICAL INTERESTS OR IF THE ORGANIZATION KEEPS ITS FOCUS ON COUNTERING OUTSIDE SECURITY THREATS.

www.ned.org

NEW TERMINOLOGY FOR OLD POLITICS

GULNAR NADIROVA

Politics continues to create new concepts and terms, forming a special lexical layer in media texts and the sphere of international communication. The emergence of a new political vocabulary is a reaction to social and political processes in the world, and it is assumed that not only narrow specialists should understand it.

Therefore, famous American political scientist Joseph Samuel Nye Jr. authored two widely known and, most importantly, widely used to date concepts and terms – “soft power” and “smart power”, which is the ability to combine hard and soft power into a successful strategy. The latter became popular due to its use by members of the Obama

THE EMERGENCE OF A NEW POLITICAL VOCABULARY IS A REACTION TO SOCIAL AND POLITICAL PROCESSES IN THE WORLD, AND IT IS ASSUMED THAT NOT ONLY NARROW SPECIALISTS SHOULD UNDERSTAND IT.

Administration. One of the new terms of the same series is the “sharp power”, invented by the activists of the American National Endowment for Democracy, and it marks the information war that is being waged by some states on the international arena today to form public opinion and behavior in a favorable light for themselves.

Unlike soft power, which uses the attractiveness of culture, education and values to enhance the source country’s status, sharp power is being introduced into the political and information environment in target countries to spread its influence, impose its ideology, and promote its interests, which quite often leads to that power being treated with great caution and even suspicion, as it is

the forcible advancement of other people's ideas and sometimes alien views.

When you are persuaded of anything using soft power methods, you have the right to choose whether to accept this view, position, or value. However, when you are manipulated or used in the interests of others – this is an attack on your rights. At the same time, sharp power can use false information to achieve its goals, and this is quite a common phenomenon.

Manipulation of ideas, slogans, political views and social processes has been encountered in human his-

UNDERSTANDING THE NATURE AND METHODS OF SHARP POWER, THE POSSIBILITY OF OPEN DISCUSSION AND CRITICISM OF INFORMATION, CONFIDENCE IN OWN POSITION AND TRUST IN OFFICIAL STRUCTURES – THESE ARE THE FOUNDATIONS WHICH IN OUR VIEW CAN NEUTRALIZE THE EFFECTS OF SHARP POWER, WHEREVER IT MAY COME.

SHARP POWER

tory in the past and occurs in some countries today. The new and significant aspect is the speed with which such misinformation can spread, the wide coverage of recipients and the low cost of its dissemination. In addition, it is safe for players, as you can hire tens and hundreds of paid trolls that will form the ordered information and inject it through various networks.

The falsification of information is also used to combat opposition ideologies and groups within the country. It can be argued that, in some cases, information warfare also performs a useful tactical role on the battlefield, as, for example, in the war against the Islamic State. However, it would be a mistake to apply the same tactics in other geopolitical conditions in relations with states which are not military enemies, and even more so in relation to your own citizens.

Sharp power, by using deliberate deception, becomes a form of struggle and pressure. What can be opposed to sharp power? In theory, perhaps, you can block certain flows of information, put the iron curtain on social networks and the Internet in general, but this is unlikely to be effective. Clearly, awareness, openness, transparency and critical thinking will be more appropriate to withstand information attacks. Understanding the nature and methods of sharp power, the possibility of open discussion and criticism of information, confidence in own position and trust in official structures – these are the foundations which in our view can neutralize the effects of sharp power, wherever it may come.

UZBEKISTAN'S OIL SUPPLY STRATEGY

LIDIYA PARKHOMCHIK

According to the Russian Central Dispatch Office of the Fuel and Energy Complex, in January 2018 Russia exported 24.9 thousand tons of oil to Uzbekistan, which is a 34.8% decrease compared to the previous month. In fact, the Russian oil supplies to Uzbekistan started in November 2017. Since that time, 68.2 thousand tons of Russian oil were delivered to Uzbekistan. In particular, 30,000 tons of oil were supplied in November 2017, while 38.2 thousand tons of oil were shipped in December 2017. According to the memorandum signed during the visit of Uzbek President Shavkat Mirziyoyev to Moscow in April 2017, the parties plan to deliver 500 thousand tons of Russian oil to Uzbekistan annually in the nearest future.

IT IS IN THE INTERESTS OF TASHKENT TO PROVIDE ADDITIONAL QUANTITIES OF CRUDE OIL FOR ITS REFINERY FACILITIES IN THE SHORT TERM.

It is worth noting that the oil deliveries are carried out via the territory of Kazakhstan. In September 2017, the Kazakh and Uzbek governments signed an energy cooperation agreement, under which Kaztransoil, the national operator of the main oil pipelines, agreed to ship Russian oil via the Omsk-Pavlodar-Shymkent pipeline to the Shagyr oil loading station, where it is poured into railway tanks and then transported by rail to Uzbekistan. It is planned that in order to increase the capacity of the route Uzbekistan will build a 95-km long oil pipeline to the border with Kazakhstan, which is supposed to connect the Omsk-Pavlodar-Shymkent pipeline with a new oil refinery in Uzbekistan's Jizzakh region. The design capacity of the refinery, the construction of which started in April 2017 and is scheduled to be completed in 2022, is 5 million tons

of oil per year. The refinery is expected to annually produce 3.7 million tons of motor fuel, more than 700,000 tons of aviation fuel and 300,000 tons of other petroleum products.

In fact, Uzbekistan faces the downtrend in hydrocarbon production since the early 2000s. Due to a significant decline in domestic oil production, the refineries in Uzbekistan are loaded only for 60%. As a result, it is in the interests of Tashkent to provide additional quantities of crude oil for its refinery facilities in the short term. Therefore, it is not surprising that the Uzbek government considers various options to address the shortage of hydrocarbons. In fact, one of the important outcomes of Mirziyayev's visit to Turkmenistan held in May 2017 was an agreement on Turkmen oil shipments to Uzbekistan. Under the agreement, the Turkmen light oil from

the Kiyanly field developed by the Malaysian Petronas, as well as from the fields developed by the Chinese CNPC, would be delivered to the Bukhara refinery in Uzbekistan. Moreover, in October 2017, Iran's Petroleum Minister Bijan Zanganeh announced that Tehran was exploring a possibility to export oil to Uzbekistan by rail. According to Zanganeh, the Uzbek high-ranking officials have already discussed oil imports from Iran with the National Iranian Oil Company.

It appears that Uzbekistan's intention to improve energy cooperation with its neighboring states corresponds with Tashkent's plans to give a new impetus to the development of the country's energy sector. As a result, one of the main priorities of the Uzbek government will be ensuring the viability of the refinery enterprises even by means of further increasing imports of liquids.

www.fortunedotcom.files.wordpress.com

“

ONE OF THE MAIN PRIORITIES OF THE UZBEK GOVERNMENT WILL BE ENSURING THE VIABILITY OF THE REFINERY ENTERPRISES EVEN BY MEANS OF FURTHER INCREASING IMPORTS OF LIQUIDS.

”

İNGİLTERE BAŞBAKANI THERESA MAY'IN İLK RESMİ ÇİN ZİYARETİ

OMİRBK HANAYİ

31 Ocak ve 2 Şubat 2018 tarihlerinde İngiltere Başbakanı Theresa May Çinli mevkidaşı Li Keqiang'ın daveti üzerine Çin'de 3 günlük resmi ziyarette bulundu. 31 Ocak 2018 tarihinde, ilk resmi Çin ziyaretine Hubei eyaletinin yönetim merkezi Wuhan şehrinden başlayan May, Wuhan Uluslararası havalimanında Çin'in Londra Büyükelçisi Liu Xiaoming ve Hubei Eyaleti Vali Yardımcısı Tong Daochi tarafından karşılandı. Wuhan'da "English is GREAT" ve "Spirit of Youth" gibi bilimsel ve kültürel etkinliklere katılan May, Çin ile kültür ve eğitim alanlarındaki işbirliğini daha güçlendirmek istediklerini belirtti.

31 OCAK VE 2 ŞUBAT 2018 TARİHLERİNDE İNGİLTERE BAŞBAKANI THERESA MAY ÇİN'Lİ MEVKİDAŞI Lİ KEQIANG'IN DAVETİ ÜZERİNE ÇİN'DE 3 GÜNLÜK RESMİ ZİYARETTE BULUNDU.

31 Ocak'ta Pekin'e gelen May'i, Çin Başbakanı Li resmi törenle karşıladı. Karşılama töreninden sonra iki başbakan Çin-İngiltere hükümet başkanları yıllık toplantısına katıldı. Toplantıda taraflar arasında ticaret, yatırım, eğitim ve kültür işbirliğinin yanı sıra, ortak ilgi duyulan bölgesel ve küresel konular ele alındı. Çin-İngiltere ilişkilerinin İngiltere-Avrupa Birliği (AB) ilişkilerinin Brexit nedeniyle değişmesinden dolayı değişiklik göstermeyeceğinin altını çizen Li, ikili ilişkilerinin altın devrini yeni bir aşamaya çıkarmayı umduklarını belirtti. İngiltere'nin AB'den ayrılma sürecinde Çin ile işbirliğini derinleştirmesinin her iki ülkenin de yararına olacağını vurgulayan May, serbest ve

açık bir küresel ekonomi inşası için Çin ile ortak çaba harcayacaklarını ifade etti. İki başbakanın katılımıyla düzenlenen Çin-İngiltere İş Konseyi'nin açılış toplantısına iki ülkeden finans, enerji, telekomünikasyon, otomobil, tıp, ulaşım ve diğer alanlardan 30'dan fazla iş adamı katıldılar. Sonuç olarak taraflar arasında ticaret, finans, ulaşım, tıp, eğitim ve kültür alanlarında 12 işbirliği anlaşması imzalandı.

1 Şubat 2018 tarihinde May, Çin Devlet Başkanı Xi Jinping ile bir araya geldi. Çin-İngiltere ilişkilerinin gelecekteki gelişmesi stratejik bakışla değerlendirilmesi ve tasarlanması gerektiğini belirten Xi, ekonomik, ticari ve kültürel alanlardaki ikili işbirliğini arttırılmasının yanı sıra, uluslararası organizasyonlar çerçevesindeki ikili işbirliğinin de geliştirilmesi gerektiğini dile getirdi. Çin ile ticaret, yatırım, bilim ve teknoloji, çevre, kültür, internet ve diğer alanlarda pragmatik işbirliğini güçlendirmek istediklerini öne süren May, önemli küresel ve bölgesel konularda da ikili işbirliğine önem verdiklerini belirtti. Ayrıca May, Çin Ulusal Halk Kongresi Daimi Komitesi Başkanı Zhang Dejiang ile bir araya gelecek, ikili ilişkilerin önemli konularını görüştü.

2 Şubat 2018 tarihinde Çin'in modern ekonomisinin kalesi olarak görülen Shanghai'da düzenlenen Çin-İngiltere İş Forumu'nda konuşma yapan May, Brexit sonrası İngiltere'nin Çin dâhil olmak üzere dünyadaki tüm ülkelerle ticari ilişkileri derinleştirmeye istekli olduğunu belirtti. Daha sonra May Shanghai'daki Çinli kadın girişimcilerin temsilcileriyle görüş alışverişinde bulundu.

Bu, İngiltere Başbakanı May'in göreve geldiğinden sonraki ilk resmi Çin ziyaretidir. Aslında May, Eylül 2016'da Çin'in Hangzhou şehrinde gerçekleşen G20 Zirvesi'ne de katılmıştır. İngiltere Başbakanı'nın ilk resmi Çin ziyaretine Wuhan'dan başlamasının özel sebepleri vardır. Çin'in en çok üniversitesinin yerleştiği Wuhan, Çin-İngiltere arasındaki eğitim işbirliğinin en iyi örneğidir. 1986'da İngiltere'nin Manchester şehriyle kardeş şehir olan Wuhan'deki 18 okul ile İngiltere'deki birçok okul ve Hubei eyaletindeki

17 üniversite ile İngiltere'deki 12 üniversite arasında eğitim işbirliği programları yürütülmektedir. Ayrıca Wuhan'da 310'dan fazla İngiliz şirketi faaliyet göstermekte iken, bu firmalar tarafından sağlanan yatırım miktarı 340.6 milyon dolar olmuştur. Ocak 2016'da Wuhan'da İngiltere Başkonsolosluğu açılmıştır. Temmuz 2017'de Kraliyet Prensesi Anne Mountbatten-Windsor Wuhan'ı ziyaret etmişken, Kasım 2017'de ise İngiltere'nin Ticaretten Sorumlu Devlet Bakanı Rona Fairhead Wuhan'ı ziyaret etmiştir. May'in ilk resmi Çin ziyaretine Wuhan'dan başlaması ve ziyareti süresinde de Çin ile ayrıca eğitim ve kültür

alanındaki işbirliğini geliştirmeye istekli olduklarını vurgulaması, İngiltere'nin yumuşak gücünü arttırma çabası olarak tanımlanabilir. Zaten üniversiteleriyle meşhur olan İngiltere'de günümüzde yaklaşık 160 bin Çinli öğrenci bulunmaktadır. May'in ziyareti sırasında toplam değeri 9.3 milyar pound (yaklaşık 12.9 milyar dolar) tutarındaki birçok ikili işbirliği anlaşmaların imzalanması, May'in ilk resmi Çin ziyaretinin en büyük başarası olarak gösterilebilir. Çin verilerine

MAY'IN İLK RESMİ ÇİN ZİYARETİ, BREXİT SONRASI İNGİLTERE-ÇİN İLİŞKİLERİNİN GELİŞMESİ AÇISINDAN OLDUKÇA ÖNEMLİDİR.

göre, Çin ve İngiltere arasındaki ticaret hacmi 2017 yılında 79.03 milyar dolar olmuştur. 2017 sonu itibarıyla İngiltere'nin Çin'deki finansal olmayan doğrudan yatırımı 1.53 milyar dolar olmuşken, Çin'in İngiltere'deki finansal olmayan doğrudan yatırımı 19.12 milyar dolara ulaşmıştır. Önümüzdeki süreçte Çin ve İngiltere arasındaki ticaret ve karşılıklı yatırımın seviyesi daha da artabilir. Özet olarak, May'in ilk resmi Çin ziyareti, Brexit sonrası İngiltere-Çin ilişkilerinin gelişmesi açısından oldukça önemlidir.

ABULKHAIRKHAN ZHUNISBEK

On February 1, 2018, President of Kyrgyzstan Sooronbai Jeenbekov arrived in Dushanbe's airport for a two-day visit in Tajikistan, where he was greeted by the host country's Prime Minister Kokhir Rasulzoda. The plan for this visit had become known on January 13, following the congratulatory letter of Tajik President Emomali Rahmon, in marking the 25th anniversary of the establishment of diplomatic relations between the states, to his Kyrgyz counterpart where Rahmon among other things expressed his hopes that the upcoming visit "will provide a fresh impetus to the multidimensional cooperation between the two states". During the visit, the Kyrgyz President held negotiations with President Rahmon, Prime Minister Rasulzoda and Chairman of the Lower House

DESPITE THE BUSY AGENDA, NO MAJOR BREAKTHROUGH WAS MADE IN RESOLVING THE ISSUE OF STATE BORDERS – CENTRAL TO THE BILATERAL RELATIONS OF THE TWO COUNTRIES.

of Parliament Shukurjon Zuhurov to address a wide range of political, economic and humanitarian issues of mutual interest. As a result of these high-level talks, the parties adopted the joint presidential statement and signed eight documents promoting cooperation in the spheres of trade, investment, science, tourism, health-care, and culture.

At the same time, despite the busy agenda, no major breakthrough was made in resolving the issue of state borders – central to the bilateral relations of the two countries. Much of the 970-kilometer long Kyrgyz-Tajik border remains unsettled, with 459 kilometers in the densely populated Fergana Valley subject to mutual claims, including 58 contested sections. This has often led to a number of incidents in the border regions. There was a hope that during Jeenbekov's visit the leaders would sign

an agreement on dispute-free 520 kilometers of the border previously agreed by the Kyrgyz-Tajik intergovernmental commission on delimitation and demarcation in November 2015. Instead, both leaders confined themselves to declarative statements of the need to further intensify the work of this intergovernmental commission in order to finally resolve the border issue. According to some experts, this might be due to the lack of political will as there is no straightforward solution acceptable to both parties since a territorial settlement would require making compromises that would certainly damage the interests of the border communities with the risk of sparking protests in the contested areas. However, this unsettled border issue presents a potential security risk as it feeds into the increasing drug trafficking from Afghanistan northward through the territories of Kyrgyzstan and Tajikistan.

Another issue that drew attention of experts was the implementation of the CASA-1000 (Central Asia-South Asia) regional project intended to facilitate exports of hydroelec-

tricity from Kyrgyzstan and Tajikistan to Pakistan through the territory of Afghanistan. According to the project, funded by the World Bank, over 1,200 kilometers of powerlines with the transfer capacity of 5 billion kWh is expected to be built by the end of 2020. The project was jointly launched in May 2016 in Tajikistan with the participation of President Rahmon, Chief Executive of Afghanistan Abdullah Abdullah, Pakistani Prime Minister Nawaz Sharif, and Sooronbay Jeenbekov who served as Kyrgyzstan's Prime Minister at that time. Touching upon this issue in their statement, Rahmon and Jeenbekov expressed their commitment to the project and agreed to step up efforts for its implementation. It is worth mentioning, however, that at this stage the CASA-1000 project faces a number of serious challenges, including the stalemate in constructing the Kambarata hydropower plant in Kyrgyzstan, which is integral to the project, and the continuing downturn in the security situation in Afghanistan. Overall, experts argue that Jeenbekov's visit fell rather short in producing any tangible outcomes and call it just a 'courtesy visit' to the neighboring state.

EXPERTS ARGUE THAT JEENBEKOV'S VISIT FELL RATHER SHORT IN PRODUCING ANY TANGIBLE OUTCOMES AND CALL IT JUST A 'COURTESY VISIT' TO THE NEIGHBORING STATE.

U.S. DEPUTY ASSISTANT SECRETARY OF STATE VISITED TAJIKISTAN AND KYRGYZSTAN

DAUREN ABEN

In early February 2018, U.S. Acting Deputy Assistant Secretary of State for Central Asia and Afghanistan Henry Ensher visited Tajikistan and Kyrgyzstan. Serving in this capacity since December 2017, Ensher is responsible for the U.S. policy towards the five Central Asian states and Afghanistan. Before joining the Bureau of South and Central Asian Affairs in October 2017, he was a senior advisor at the U.S. Department of State's Human Resources Career Development and Assignments office. In addition to the positions at the State Department and Central Command, Ensher previously held diplomatic and military-political posts in Austria, Algeria, Afghanistan, and Iraq.

U.S. ACTING DEPUTY ASSISTANT SECRETARY OF STATE FOR CENTRAL ASIA AND AFGHANISTAN HENRY ENSHER VISITED TAJIKISTAN AND KYRGYZSTAN TO DISCUSS A WIDE RANGE OF ISSUES OF BILATERAL AND INTERNATIONAL SIGNIFICANCE.

On February 3-4, Henry Ensher traveled to Dushanbe where he met with the Tajik government officials, including Minister of Foreign Affairs Sirojiddin Aslov, Minister of Interior Ramazon Rahimzoda, Minister of Economic Development and Trade Negmatullo Hikmatullozoda, and Minister of Defense Sherali Mirzo. During the meetings, the parties discussed a wide range of issues, such as the current state of bilateral relations and prospects for deepening mutually beneficial cooperation, the development potential of Central Asia, as well as the situation in Afghanistan and related challenges and threats to regional security. As part of his visit, Ensher also met with representatives of Tajik non-government organizations to discuss problems faced by civil society in Tajikistan.

On February 5, Henry Ensher visited Bishkek to meet with Kyrgyz Minister of Foreign Affairs Erlan Abdyldaev. According to the U.S. Embassy in Kyrgyzstan's announcement made prior to his visit, Ensher was supposed to meet with other high-ranking Kyrgyz government officials, lawmakers and civil activists, but it remains unclear if these meetings actually took place. During their talks, Ensher and Abdyldaev reviewed the current status and perspectives of the U.S.-Kyrgyz relations both in bilateral and multilateral formats, including under the C5+1 regional platform. It appears that the U.S. side's intention was to better understand priorities of Kyrgyzstan's new leadership, while the Kyrgyz side focused on the importance of promoting mutual trade and economic cooperation, including attracting U.S. companies to invest in the country. Another issue that was under consideration was the conclusion of a new U.S.-Kyrgyz cooperation agreement, as the previous one signed in 1993 had been denounced by Bishkek in July 2015 in response to the U.S. State Department's decision to present the 2014 Human Rights Defender award to Azimzhan Askarov, an ethnically Uzbek political activist, who had received a life sentence for his alleged participation in the June 2010 ethnic clashes in southern Kyrgyzstan. At the conclusion of his visit, Ensher met with the Kyrgyz alumni of the U.S. government-sponsored exchange programs.

It is worth noting that Ensher's visits to Tajikistan and Kyrgyzstan were preceded by the February 1 visit of his boss, Principal Deputy Assistant Secretary for South and Central Asian Affairs Alice Wells, to Tashkent, and the January 19 meeting between the foreign ministers of the five Central Asian countries and

THE PRIMARY PURPOSE OF HENRY ENSHER'S REGIONAL TRAVEL COULD BE ENSURING DUSHANBE'S AND BISHKEK'S SUPPORT TO U.S. PRESIDENT TRUMP'S SOUTH ASIA STRATEGY, PARTICULARLY THE U.S. EFFORTS IN AFGHANISTAN.

U.S. Deputy Secretary of State John Sullivan in New York held under the C5+1 format.

Although Central Asia is not among the U.S. foreign policy priorities, the intensification of diplomatic activities testifies to Washington's certain interest in reviving collaboration with the region. In this context, the primary purpose of Henry Ensher's regional travel could be ensuring Dushanbe's and Bishkek's support to U.S. President Trump's South Asia strategy, particularly the U.S. efforts in Afghanistan, while reaffirming the commitment of the United States to security and sovereignty of Tajikistan and Kyrgyzstan.

www.liter.kz

KAZAKH-U.S. MILITARY COOPERATION: THE CASE OF AKTAU SEAPORT

LIDIYA PARKHOMCHIK

On January 17, 2018, the Kazakh Parliament approved a draft law on the ratification of the protocol amending the 2010 agreement between Kazakhstan and the United States concerning commercial rail transit of special cargo through the territory of the country in relation to the U.S. participation in efforts to stabilize and rebuild Afghanistan. Under the document, the Aktau and Kuryk seaports should be included in the transit route for U.S. special cargo alongside with the Russian-Kazakh Iletsk/Zhaisan checkpoint, and the Uzbek-Kazakh Sary-Agach-Keles and Beineu-Karakalpakiya checkpoints. The agreement on the inclusion of the Caspian seaports was reached between the parties in September 2017 and signed during the recent visit of President Nursultan Nazarbayev to Washington where he held bilateral consultations with his U.S. counterpart Donald Trump. As a result, after the completion of the ratification

THE KAZAKH PARLIAMENT APPROVED A DRAFT LAW ON THE RATIFICATION OF THE PROTOCOL AMENDING THE 2010 AGREEMENT BETWEEN KAZAKHSTAN AND THE UNITED STATES CONCERNING COMMERCIAL RAIL TRANSIT OF SPECIAL CARGO THROUGH THE TERRITORY OF THE COUNTRY TO AFGHANISTAN.

process the Aktau seaport will be used for transportation of motorized wheeled armored vehicles not fitted with weapons, which are classified as special U.S. cargo.

In fact, this is not the only agreement that regulates the rail transportation of cargo to/from Afghanistan via the Caspian Sea. Since the beginning of the NATO-led operation in Afghanistan, Kazakhstan provided access to its rail and maritime networks through the transit agreements with NATO and its individual member countries, including the United States and the United Kingdom (UK). In 2012, by amending the 2010 agreement between Kazakhstan and NATO on rail transit cargo through the territory of the country to support the military operation in Afghanistan, Astana allowed to use the Caspian port of Aktau for the expansion of NATO cargo transit capacity. In 2014, the Kazakh side adopted the law on the ratification of the agreement between Kazakhstan and the UK on the transit of

cargo/special cargo related to the UK campaign in Afghanistan. Similar to the Kazakh-U.S. agreement, the document provided rail transit across the borders with Uzbekistan and Russia for special cargo, as well as transshipment via the Aktau seaport for military non-lethal cargo.

Indeed, Kazakhstan's intention to support operations of the international coalition in Afghanistan and implement the cargo transit agreements by expanding the transit potential through Aktau was officially announced by President Nazarbayev during the third ministerial meeting of the so-called Istanbul Process in April 2013. It is worth mentioning that at that time the Kazakh authorities offered to extend the Aktau seaport's transit capacity for NATO cargos in order to support the alliance's preparations for the withdrawal of

KAZAKHSTAN HAS NO INTEREST IN ALLOWING THE ESTABLISHMENT OF NEITHER U.S. NOR NATO MILITARY BASE ON ITS CASPIAN COAST, GIVEN THAT ASTANA REMAINS COMMITTED TO PREVENTING ACTIVITIES OF THIRD PARTY'S MILITARY FORCES IN THE REGION.

troops from Afghanistan. However, the recently signed protocol to the Kazakh-U.S. agreement does not specify the final destination of future cargo flows via the Aktau seaport.

Under these circumstances, the recent amendments might raise concerns of some external powers that Kazakhstan's military cooperation with the United States in the Caspian basin moves to a new level, which has a potential to change the balance of power in the region. As a result, when finally approved, the document could be largely misinterpreted, especially by the Russian side. However, Kazakhstan has no interest in allowing the establishment of neither U.S. nor NATO military base on its Caspian coast, given that Astana remains committed to preventing activities of third party's military forces in the region.

www.vikilist.com

TÜRKİYE'DE İSTİHDAM PİYASASI: İŞSİZLİK ORANINDA İYİLEŞME

ZHANDOS RANOV

Türkiye'de işsizlik oranı, geçen yılın kasım ayında 2016'nın aynı dönemine göre yüzde 1,8 azalarak yüzde 10,3 oldu. Söz konusu dönemde işsiz sayısı 440 bin kişi azalarak 3 milyon 275 bin olarak kayıtlara geçti. Finans Analisti Ekonomist Haluk Bürümcekçi, iş gücü piyasasının sanayi üretimi kaynaklı olan büyümeye olumlu tepki vermeye devam ettiğini belirtti. Yılın ilk iki çeyreği için açıklanan yeni milli gelir serisinin Gayrisafi Yurtiçi Hasıla'da (GSYH) %5.3 ve %5.4 artışla birlikte belirgin bir toparlanma gözlemlenmektedir. Kredi Garanti Fonu (KGF) desteklerinin etkisi ve istihdam piyasasında teşviklerle iyileşme süreci güçlenmeye devam edecektir. Bu konuda Bürümcekçi, üçüncü çeyrekte ise %11,1 artış ile

“

TÜRKİYE'DE İŞSİZLİK ORANI, GEÇEN YILIN KASIM AYINDA 2016'NIN AYNI DÖNEMİNE GÖRE YÜZDE 1,8 AZALARAK YÜZDE 10,3 OLDU.

”

büyüme trendinin devam ettiğini ifade ederek dördüncü çeyrekte ise kısıtlı bir yavaşlamanın meydana geldiğini belirtti. Bu doğrultuda, 2016'nın Ocak-Kasım döneminde kümülatif istihdam artışı 1 milyon 846 bin kişi ile geçen yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında 619 binlik bir artışın olduğu belirtilmektedir. Lakin bazı uzmanlara göre, özel sektörde belirgin bir toparlanma olmadan bu tür artışların kalıcı ve sürekli olmasının zor olduğu vurgulanmaktadır.

Tarım dışı sektörlerde istihdam edilenlerin sayısında önceki aya göre 108 bin artış görülürken, hizmetlerde 125 bin artışa, ve sanayide yatay seyre karşılık, inşaatta ise 18 bin azalış gözlemlenmiştir. Hizmetlerdeki artışın önemli bir kısmı eğitim ve sağlık-sosyal hizmetler faaliyetlerinden gelmektedir. Ulaştırma - depolama,

konaklama hizmetleri ve finans sektöründe azalışların görülmesi dikkat çekmektedir. Son bir yıllık dönemde 1 milyon 202 bin kişilik istihdam artışının, 898 bini hizmetler sektörü kaynaklı olurken, inşaat sektöründe 151 bin, sanayi sektöründe ise 154 bin kişilik bir artış olmuştur.

Konuyla ilgilenen ekonomistler istihdam göstergelerindeki olumlu görünümün devam ettiğini kaydetti. Ekonomistler, mevsimsellikten arındırılmış verilerle çalışan sayısının güçlü biçimde artmaya devam ettiğini, işsizlik oranının da düşüşünü sürdürdüğünü dile getirmekte. Geçen yılın ikinci yarısıyla birlikte ekonomide istihdam yaratma kapasitesinde belirli bir artış kaydedilmekte olup bunun yatırımlara da pozitif etkilerinin yansımaları olabileceğini uzmanlar belirtmektedir.

SON BİR YILLIK DÖNEMDE GÖZLENEN 1 MİLYON 202 BİN KİŞİLİK İSTİHDAM ARTIŞININ, 898 BİNİ HİZMETLER SEKTÖRÜ KAYNAKLI OLURKEN, İNŞAAT SEKTÖRÜNDE 151 BİN, SANAYİ SEKTÖRÜNDE İSE 154 BİN ARTIŞ GÖZLENDİ.

Ağustos 2017'den beri işsizlik oranı pozitif yönde gelişme kaydetmektedir. Bunda elbette güçlü ekonomik büyüme önemli bir rol oynamaktadır. Ekonomideki büyümeye orantılı olarak istihdamın artması ve istihdam havuzunun genişlemesi tabii ki işsizlik oranlarını da düşürmektedir. Tarım dışı istihdamdaki artış Türkiye ekonomisinin ek istihdam yaratabilme gücünü ortaya koymaktadır. Bu nokta, Türkiye ekonomisinin ek istihdam yaratabilmiş olduğunu gösteriyor. İstihdam piyasasında mevcut şartlar ve veriler henüz yavaşlama işareti görmedi. Geçmişten gelen istihdam teşviklerinin etkileri ile yeni önlemlerin alınması istihdam piyasasında durumun iyileşmesine katkı sağlamaktadır.

ABULKHAIRKHAN ZHUNISBEK

On February 16-18, 2017, the 54th Munich Security Conference took place in Germany bringing together some of the world's most influential politicians, military chiefs, diplomats, and leading experts. The agenda of the three-day conference comprised 30 speeches, panel discussions, and side events. The overarching theme of the conference was "To the Brink – and Back?" that was intended to initiate discussions of the ideas aimed at preventing the risk of war since, according to organizers, last year the world found itself standing on the brink of a major conflict. Before the event, the Munich Security Report was published presenting the overview of today's security environment. The main issues that the document considers include recent developments in Central and Eastern Europe, the situation in the

TRUMP'S PRESSURE ON ITS EUROPEAN NATO ALLIES TO BOOST DEFENSE SPENDING AND THE U.S. HEAVY HANDED APPROACH TO THE GLOBAL AFFAIRS CAUSED A CERTAIN SPLIT TO EMERGE.

Middle East and Africa, as well as the thematic analysis of the 'crisis of the liberal international order', nonproliferation, and cybersecurity. The agenda of the conference, to which the report served as a background read, was scheduled accordingly.

The first day was mainly devoted to the discussion of the current state of security cooperation in the transatlantic community. In their speeches at the previous Munich conferences, military chiefs on both sides of the continent used to underscore their commitment to common security. However, President Trump's pressure on its European NATO allies to boost defense spending and the U.S. heavy handed approach to the global affairs, as evident from Trump's proposed spending cuts to diplomacy, development aid and the United Nations, caused a certain split to emerge and come to surface during the conference. German Defense

Minister Ursula von der Leyen said in her address that “we want to remain transatlantic while also becoming more European”. She was echoed by French Defense Minister Florence Parly, who called for “strategic autonomy” and “robust European defense”. Their comments followed the adoption of the European Union’s (EU) own defense pact signed by 23 EU members, known as the Permanent Structured Cooperation (PESCO) that raised concerns in Washington that it might duplicate NATO, thus weakening the alliance. Another issue raised during the conference sessions was the risk of the fellow NATO members, Turkey and the United States, clashing militarily in Syria.

The focus of the conference was also placed on establishing the dialogue between the conflicting parties in hot spots around the globe. However, as the chairman of the Munich Security Conference, Wolfgang

Ischinger, noted in his concluding remarks referring to proposed solutions, “we haven’t heard enough”. Indeed, there was more confrontation than dialogue at the conference. For instance, Ukrainian President Petro Poroshenko accused Russia of waging the “world hybrid war” in his February 16 speech, while U.S. National Security Adviser H.R. McMaster accused Moscow of trying to “sow discord in the U.S. political system,” which Russian Foreign Minister Sergei Lavrov dismissed as “claptrap”. Israel’s Prime Minister Benjamin Netanyahu stated that while Iran is not Nazi Germany there are “some striking similarities”, prompting Iranian Foreign Minister Mohammad Javad Zarif call Netanyahu’s speech a “cartoonish circus”. All these contradictions voiced at the conference have led experts to conclude that the world’s geopolitical conflicts are escalating and would require serious efforts to be resolved.

“

ALL THE CONTRADICTIONS VOICED AT THE CONFERENCE HAVE LED EXPERTS TO CONCLUDE THAT THE WORLD’S GEOPOLITICAL CONFLICTS ARE ESCALATING AND WOULD REQUIRE SERIOUS EFFORTS TO BE RESOLVED.

”

KAZAKHSTAN'S FOREIGN TRADE GREW BY 25% IN 2017

www.mexicoexport.com

KANAT MAKHANOV

The preliminary trade data for 2017 published by the Committee on Statistics of Kazakhstan has shown a 25% real increase in the country's external trade compared to 2016. Exports has grown by 31.6%, whereas the growth of imports reached 15.5%. The share of trade with the EU, Asia and the EEU reached 38.7%, 25.2%, and 22.4%, respectively. One fifth of trade (20.6%) is made with Russia, which remains the leading trade partner for Kazakhstan, whereas China (13.5%) and Italy (12.4%) are on the second and third positions. In sectorial terms, mineral products make around two thirds (68.6%) of all exports, and metals account for 18.1%. The share of chemical produ-

THE MAIN DRIVING FORCE BEHIND THE RECOVERY AND GROWTH OF TRADE WAS DEFINITELY RISING PRICES OF OIL, WHICH WERE IN A STRICTLY UPRISING TREND SINCE JUNE 2017.

cts and agricultural commodities are 5.1% and 4.9%, respectively.

The dynamics of trade in 2017 can be characterized as positive, which is in line with the expectations. The main driving force behind the recovery and growth of trade was definitely rising prices of oil, which were in a strictly uprising trend since June 2017. On the one hand, we can observe a real growth of trade with practically all of the key trade partners, such as the EU (23.2%), Russia (25.6%) and China (32.6%). Surprisingly, the trade relations with Kyrgyzstan did not suffer from the tensions on the border that took place in October-December 2017, and the bilateral trade has shown a growth of 13.4%. Apparently, this growth would have been higher if the conflict had not occurred. It

is worth mentioning that trade with Belarus has shown a tremendous growth of 56.4% in 2017.

On the other hand, we cannot observe any improvements in the structure of Kazakhstan's foreign trade. Despite all the efforts and policy measures of the government, we see growing shares of mineral products, metals and low value added chemical products in the exports of Kazakhstan. When it comes to the top priority industrial sectors like machinery, for instance, which currently makes only 1.3% of the total exports, we see a 10% real contraction.

Overall, the economic performance

DESPITE ALL THE EFFORTS AND POLICY MEASURES OF THE GOVERNMENT, WE SEE GROWING SHARES OF MINERAL PRODUCTS, METALS AND LOW VALUE ADDED CHEMICAL PRODUCTS IN THE EXPORTS OF KAZAKHSTAN.

and trade statistics of Kazakhstan in 2017 are in line with the previous projections of the government and major international organization. However, the figures also reveal once again the failure of the policy of exports diversification, which has indeed never succeeded before. A small relative growth of the share of non-mineral exports that had been observed in 2014-2015 created a false image of success that was tremendously exaggerated. It is interesting to note that there have been no official response or comments from the Ministry of National Economy in this regard, despite the fact that the Committee on Statistics is a subsidiary unit of the ministry.

INTERNATIONAL RESERVES OF NATIONAL BANK OF UKRAINE GREW BY 22% IN 2017

DANIYAR NURBAYEV

According to the National Bank of Kazakhstan (NBK), it decided to decrease the base rate by 0.5 percent points from 10.25% to 9.75% on January 15, 2018. It was also noted that the +/-1% range will be kept, meaning that the base rate will be ranging between 8.75% to 10.75%. It is important to note that this is the first time when the base rate drops below 10% since September 2015, when the NBK set it at 12% after adopting the rate as the main transmission mechanism of its monetary policy. The rate is almost twice less than it was two years ago (17%) and by 2.25% less than the rate of January 2017. In general, in 2017 the NBK reduced the

UKRAINE HAS BEEN ABLE TO INCREASE ITS RESERVES SINCE 2015 PARTIALLY BECAUSE OF A SLOW RECOVERY IN THE NATIONAL ECONOMY AND PARTIALLY BECAUSE OF THE SUPPORT PROVIDED BY IMF.

rate three times.

It was expected that the NBK would reduce the base rate in 2018. There were several reasons for doing so. The main reason was that the bank was able to keep inflation at 7.1% in 2017, which was significantly lower than its targeted upper ceiling of 8% and only a little bit higher than the upper limit of the inflation goal of 2018 (5-7%). It is worth mentioning that inflation was at 7.1% even though the country had a serious spike in fuel prices. Nevertheless, the NBK managed to keep inflation at 7% using the 2017 levels of the base rate. Moreover, the national currency has begun appreciating against the U.S. dollar. As of January 22, 2018, the USD/KZT exchange rate fell to

about 325 tenge per dollar from 332 in the end of 2017. The appreciation of tenge should reduce inflation by reducing prices of imported goods and services.

The NBK also states that inflationary expectations of the population today are lower than they were a year ago. According to the survey conducted by the NBK, in December 2016, 59.8% of the population thought that the growth of prices in 2016 was higher than in the previous years. Meanwhile, in December 2017 52.1% of the population think that in 2017 pri-

“

IN NOVEMBER 2017, THE NBU RESERVES REACHED THEIR HIGHEST LEVEL OF \$18.91 BILLION SINCE DECEMBER 2013.

”

ces grew higher than in the previous years.

Overall, in 2018, we can expect some price stability. Furthermore, it is quite expected that the NBK will further reduce the base rate this year. First, the external political and economic situation is favorable. Oil prices are high, and inflation rates in Kazakhstan's main trading partners remain low. Second, it is expected that the economic growth of the country in 2018 (3%) will be slower than in 2017 (3.7%). Thus, the NBK might reduce the rate further to support the growth of the economy.

OMİRBЕК HANAYІ

16 Şubat 2018 tarihinde Kazakistan Dışişleri Bakanı Kayrat Abdrahmanov, Çin'deki etnik Kazaklar'ın büyük baskıya maruz kalması ile ilgili Çin'e diplomatik nota verdiklerini açıkladı. Bu durumla ilgili gazetecilere yaptığı açıklamasında Çin'deki etnik Kazaklar'a baskı uygulanmasına yönelik şikâyetlerin doğrulandığını dile getiren Abdrahmanov, Çin'den gelecek detaylı bilgileri, talepte bulunan Kazakistan vatandaşları ve baskı altındaki Kazaklar'ın yakınlarıyla paylaşacaklarını söyledi.

Günümüzde Kazakistan'ın dışında 30'dan fazla ülkede yaklaşık 5 milyon etnik Kazak yaşamakta olup, bunların

**KAZAKİSTAN
DIŞİŞLERİ BAKANI
KAYRAT ABDRAH-
MANOV, ÇİN'DEKİ
ETNİK KAZAK-
LAR'IN BÜYÜK
BASKIYA MARUZ
KALMASI İLE İLGİLİ
ÇİN'E DİPLOMATİK
NOTA VERDİKLERİ-
Nİ AÇIKLADI.**

1.5 milyonu Çin'de ikamet etmektedir. Kazakistan, bağımsızlığını kazandığı 1991 yılından itibaren yurt dışındaki etnik Kazaklar'ın Kazakistan'a dönmelerine büyük önem vererek özel etnik göç destek programlarını hayata geçirmiştir. Sonuç olarak şu ana kadar 1 milyondan fazla Kazak anavatanlarına geri dönmüştür. Bunların önemli bir kısmını da Çin'den gelen etnik Kazaklar oluşturmaktadır. Çin'deki Kazaklar'ın sorunu, son bir yıldır Kazak basınında büyük yankı yaratmanın yanı sıra, Kazakistan hükümetini de endişelendirmektedir. Haziran 2017'de Astana'da Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in katılımıyla gerçekleşen Dünya Kazaklar'ı 5. Kurultayı'nda bu konu gündeme getirilmiştir. Bu noktada Cumhurbaşkanı Nazarbayev, konunun

incelenmesi için dışişleri bakanlığına talimat vermiştir.

Dolayısıyla Kazakistan Dışişleri Bakanlığı Çin'de baskı altında olan etnik Kazaklar'ın Kazakistan'daki yakınlarıyla birkaç defa görüşmeler gerçekleştirmiştir. Ekim 2017'de Kazakistan Parlamentosu Senatosu milletvekili Nurlan Kılışbayev, Hükümetten Çin'deki etnik Kazaklar'a yapılan baskılar hakkındaki belgelerin incelenmesini istemiştir. Kasım 2017'de ise Kazakistan Dışişleri Bakanı Yardımcısı Akılbek Kamaldinov, Çin'deki Kazak sorunu üzerine Çin'in Astana Büyükelçisi Zhang Hanhui ile görüşmüştür. Ayrıca Aralık 2017'de Çin'in başkenti Pekin'de düzenlenen

ÇİN'DEKİ KAZAK SORUNU, KAZAKİSTAN-ÇİN İLİŞKİLERİNİ ETKİLEYEBİLEN BAŞLICA KONULARDAN BİRİ NİTELİĞİNDEDİR.

Çin-Orta Asya Siyasi Partileri 2. Diyalog Toplantısı'na katılan Kazakistan "Ak Yol" Demokrat Partisi Başkanı Azat Peruşev, Çin'de baskı altında olan etnik Kazaklar'ın Kazakistan'daki yakınlarının Çin Devlet Başkanı Xi Jinping'in adına yazdıkları mektubu Çin yetkililerine iletmiştir. Bu, Kazakistan'ın konuyla ilgili Çin'e gönderdiği ilk diplomatik notasıdır. Kazakistan'ın Çin'deki Kazak sorunuyla ilgili Çin'e diplomatik nota göndermesi, önümüzdeki süreçte Çin'in SUÖB'deki etnik Kazaklar'a yönelik baskılarını azaltmasını sağlayabilir. Çin'deki Kazak sorunu, Kazakistan-Çin ilişkilerini etkileyebilen başlıca konulardan biri niteliğindedir.

**8 ŞUBAT 2018 TARİHİNDE
AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
ARAŞTIRMACILARINDAN
ABULKHAIRKHAN ZHUNİSBEK
"ORTA ASYA'DA BÖLGESEL
İŞBİRLİĞİNDE BÜYÜK GÜÇLERİN
ROLÜ" KONULU SEMİNER VERDİ.**

2018 ЖЫЛЫ 8 АҚПАНДА ЕУРАЗИЯ ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫ-НЫҢ ЗЕРТТЕУШІСІ АБУЛХАЙЫРХАН ЖҮНІСБЕК «ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ АЙМАҚТЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚТАҒЫ ІРІ ДЕРЖАВАЛАРДЫҢ РӨЛІ» ТАҚЫРЫБЫНДА СЕМИНАР ӨТКІЗДІ.

Семинарда Абулхайырхан Жүнісбек, Орталық Азия елдерінің өзара интеграциялық үдерістері мен жаһандық және өңірлік державалармен ынтымақтастығы туралы мәліметтер берді. 1991 жылынан бастап, яғни Кеңес Одағы ыдырағаннан кейін Орталық Азия елдерінің сыртқы саясатта көптеген елдермен қарым-қатынастарын дамытып, әртүрлі интеграциялық ұйымдарға қосыла бастағанын атап өтті. Сонымен қатар, Орталық Азия елдерінің сыртқы саясаттағы басымдықтары мен бағыт-бағдарының бір-бірінен мүлдем өзгеше болғанына тоқталды. Орта Азия елдерінің арасында тарих, дін, тіл, мәдениет, шекаралар мен экономикалық құрылым сияқты көптеген ортақтықтары бар болса да, аймақ елдерінің арасында өзара ынтымақтастыққа деген талпыныстың әлсіз болғанын тілге тиек етті.

Жүнісбек өз сөзінде Орталық Азия елдерінің сыртқы саясатының қалыптасуы мен дамуында географиялық және мәдени факторлармен қатар, жаһандық ірі күштермен болған

Abulkhairkhan Zhunisbek, sunumunda, ana hatlarıyla Orta Asya ülkelerinin entegrasyon süreçleri ile küresel ve bölgesel güçlerle olan işbirlikleri hakkında bilgiler sundu. Seminerinde 1991'den itibaren, Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, tüm Orta Asya ülkelerinin dış politikalarında pek çok ülke ile ilişkilerini geliştirmeye, ve çeşitli entegrasyon örgütlerine katılmaya başladığını ifade etti. Aynı zamanda, ülkelerin dış politika öncelikleri ve yönelimlerinin birbirlerinden oldukça farklı olduklarını belirtti. Her ne kadar Orta Asya ülkelerinin arasında tarih, din, dil, kültür, sınırlar, ekonominin yapısı gibi çok sayıda ortak nokta olmasına rağmen bölge ülkelerinin arasındaki işbirliği kurma çabalarının zayıf olduğunu dile getirdi.

Zhunisbek, Orta Asya ülkelerinin dış politikasının oluşumu ile gelişiminde coğrafi ve kültürel faktörlerin yanı sıra büyük uluslararası aktörlerle ilişkileri etkin rol oynamaktadır. Bunlar arasında başlıca aktörler olarak Rusya, ABD, ve Çin'i saydı; ayrıca Avrupa ve Türkiye'nin de belirli bir nüfuza sahip olduğunu ifade etti. Bu ilişkiler çerçevesinde bölge ülkeleri ile dış güçlerin çıkarlarının her zaman birbiri ile uyummadığını ve bunun da ülkelerin dış politikalarına farklı şekillerde yansımalarını belirtti.

Orta Asya'da entegrasyon süreci hakkında bildirmiş olduğu görüşler arasında inisiyatiflerin

q қарым-қатынастарының белсенді рөл атқарғанын айтты. Олардың қатарында Ресей, АҚШ және Қытайдың басты күштер болғанын, сондай-ақ Еуропа мен Түркияның да белгілі бір ықпалы бар екенін атап көрсетті. Аталмыш қарым-қатынастар аясында аймақ елдері мен сыртқы күштердің мүдделері әрдайым бір-бірімен сәйкес келмегенін және бұның аймақ елдерінің сыртқы саясатында әртүрлі көрініс тапқанын баяндады.

Орталық Азиядағы интеграция үдерісіне қатысты айтылған көзқарастарда бастамалардың көбінесе жоғарыдан төменге бағытталып келе жатқанынан хабардар етті. Сынымен қатар, Орталық Азия елдерінің сыртқы саясатының әртүрлі болғанына қарамастан, кейбіреулерінің түрлі интеграциялық үдерістерге қызығушылық танытқанын атап өтті. Аймақ елдері арасындағы интеграциялық үдерістердің табысты аяқталуында аймақ елдері басшыларының ұстанатын саясатымен қатар, аймақтың сыртқы күштермен қарым-қатынастарындағы өзгерістердің белсенді рөл ойнайтынын түйіндеді.

Семинар соңында қатысушылар Орталық Азия елдерінің сыртқы саясаттағы стратегиялары мен аймақтық интеграциялық құлшыныстары туралы пікір алмасты. □

çoğunlukla üstten alta doğru ilerlediğini bildirdi. Seminerin devamında, Orta Asya ülkelerinin farklı dış politikalara sahip olmalarına rağmen, birçoğunun çeşitli entegrasyon süreçleri ile ilgilendiğini belirtti. Bölge ülkelerinin kendi aralarındaki entegrasyon sürecinin başarılı bir şekilde gerçekleşmesinin ülke liderlerinin

izleyeceği politikalar ile dış güçlerle olan ilişkilerindeki gelişmelerin etkin bir rol oynayacağını ifade ederek konuşmasını bitirdi.

Seminerin sonunda katılımcılar, Orta Asya ülkelerinin dış politika stratejileri ile bölgesel entegrasyon çabaları konularında görüş alışverişinde bulundular. □

15 ŞUBAT 2018 TARİHİNDE NARHOZ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DR. FARKHOD AMİNJOV "ORTA ASYA DOĞAL GAZ SEKTÖRÜNDE ÇİN'İN ROLÜ: TEKELCİ Mİ VEYA GÜVENİLİR BİR ORTAK MI?" KONUSU SEMİNER VERDİ.

2018 жылдың 15 ақпанында Нархоз университетінің оқытушысы доктор Фарход Аминжонов «Орталық Азия табиғи газ секторындағы қытайдың рөлі: монополист пе, әлде сенімді серіктес пе?» атты семинар өткізді.

Фарход Аминжонов семинарында Орталық Азиядағы табиғи газ ресурстары, инфрақұрылым және құбыр желілері туралы толық ақпарат берді. КСРО ыдырағаннан кейін Орталық Азия аймағында табиғи газ секторының рөлі арта бастағанын және 1990-шы жылдардың басында табиғи газ секторында Ресей бүкіл Орталық Азия елдерінің жалғыз сенімді серіктесі болғанын айтты. Сонымен бірге, 2006 жылға дейін Ресей мен Орталық Азия елдері арасында табиғи газ бен азық-түлік өнімдерінің айырбасы жүзеге асырылғанын тілге тиек етті.

Семинар барысында Аминжонов 2005 жылдың басында аймақтың экономикалық жағдайының жақсаруына байланысты Орталық Азия елдерінің энергетикалық салалары дами бастағанын мәлімдеді. Аминжоновтың айтуынша, энергияға деген сұраныстың артуы нәтижесінде Қытай экономикалық өсу процесіне байланысты өзінің қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін

Farkhod Aminjonov sunumunda, Orta Asya'da doğa газ kaynakları, altyapı ve boru hatları hakkında çeşitli detaylı bilgiler sundu. SSCB'nin çöküşünden sonra Orta Asya bölgesinde doğa газ sektörünün rolünün artmaya başladığını ifade ederek 1990'lı yılların başında Rusya'nın, doğa газ sektöründe tüm Orta Asya ülkelerinin tek güvenilir ortağı olduğunu belirtti. Aynı zamanda Rusya ile Orta Asya ülkeleri arasında doğa газ ile gıda ürünlerinin takası sisteminin kullanıldığını lakin bu karşılıklı sistemin 2006'da sona erdiğini açıkladı.

Seminerinde 2005 yılının başında Orta Asya ülkelerinin enerji sektörlerinin gelişmeye başladığını ifade eden Aminjonov, bunun bölgenin ekonomik durumunun iyileşmesinden kaynaklandığını belirtti. Aminjonov'a göre, artan enerji talebi neticesinde Çin, ekonomik büyüme sürecine bağlı olarak ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için ek enerji kaynakları aramaktadır. Aminjonov, Orta Asya bölgesi Çin için en uygun seçeneklerden birisi olması nedeniyle bölge ülkeleri ile Çin arasındaki enerji alanındaki ilişkilerin hızla gelişmeye

қосымша энергия көздерін іздестіруде. Ол Орталық Азия аймағы Қытай үшін ең қолайлы нұсқалардың бірі болып табылғандықтан аймақ елдері мен Қытайдың энергетика саласындағы қарым-қатынастарының қарқынды дамып келе жатқанын білдірді. Қазақстан мен Түркіменстанда құрылған құбыр желілерін бұған мысал ретінде келтірді.

Қытай инвестиция салған елдерде табиғи газ секторын дамытуға және жаңа газ құбыр желілерін салуға айтарлықтай көлемде қаржы ресурстарын бөлуде. Екінші жағынан, келісімдерге сәйкес Қытайдың Түркіменстаннан табиғи газды әлемдік нарықтағы бағадан біраз арзанырақ бағаға импорттап жатқанын атап өтті. Осылайша, көп көлемдегі импорттың арқасында Қытайдың аймақ елдерімен қарым-қатынастарының нығая түскенін айтты.

Семинар жалғасында Фарход Аминжонов табиғи газ секторы мен нарықтың перспективалары жөнінде баяндап берді. Соңғы кездері Қытайдың экономикалық өсімі баяулағанын және энергетикалық ресурстарға деген сұранысында қарқынды өсудің бай-

başladığını dile getirdi. Bu atılımlara örnek olarak Kazakistan'da ve Türkmenistan'da kurulan boru hatlarını gösterdi.

Çin, yatırım yaptığı ülkelerde doğal gaz sektörünün gelişmesine ve boru hatlarının yapımına oldukça ciddi miktarlarda finansal kaynak ayırmaktadır. Buna karşılık olarak Türkmenistan örneğinde olduğu gibi, doğal gazı yaptığı anlaşmalar ile dünya pazarındaki fiyatın altında bir fiyata ithal etmekte olduğunun altını çizdi. Böylece büyük miktarlarda yapılan ithalatlar sayesinde Çin'in bölge ülkeleri ile ilişkilerinde elinin güçlenmekte olduğunu vurguladı.

Seminerin devamında Farkhod Aminjonov, mevcut doğal gaz sektörüne ve piyasaya yönelik perspektiflerden bahsetti. Son zamanlarda Çin'in ekonomik büyümesinin yavaşladığını ve enerji kaynakları talebinde hızlı büyümesinin öngörülmediğini belirtti. Buna ek olarak, Çin'in, Tacikistan ile Özbekistan

қалмайтынын мәлімдеді. Сонымен қатар, Аминжонов Қытайдың Тәжікстан мен Өзбекстан арасындағы аймақта қалыптасқан тұрақсыздыққа өте сезімтал екенін және аймақта бүкіл тараптар тұрғысынан тиімді энергетикалық саясат жүргізу үшін аймақ елдері арасындағы ынтымақтастықты арттыру керектігін айтты.

Семинар соңында қатысушылар Орталық Азия мен Қазақстанның энергетикалық секторы туралы пікір алмасты. □

arasındaki bölgede olgunlaşan istikrarsızlıklara karşı çok hassas olduğunu dile getiren Aminjonov, bölgede tüm taraflar açısından kârlı enerji politikaları üretilebilmesi için bölge ülkeleri arasında işbirliğinin artırılması gerektiğini ifade etti.

Seminer sonunda katılımcılar Orta Asya ve Kazakistan'da enerji sektörü ile ilgili görüş alışverişinde bulundular. □

**21 ŞUBAT 2018 TARİHİNDE
AVRASYA ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
ARAŞTIRMACILARIMIZDAN
KANAT MAKHANOV "ORTA-GELİR
TUZAĞI BAĞLAMINDA BDT'NİN
GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLERİ"
KONULU SEMİNER SUNDU.**

2018 ЖЫЛДЫҢ 22 АҚПАНЫНДА ЕУ-
РАЗІЯ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИ-
ТУТЫНЫҢ ҒЫЛЫМИ ҚЫЗМЕТКЕРІ
ҚАНАТ МАХАНОВ «ОРТА КІРІСТІҢ
ТҰЗАҒЫ ТҰРҒЫСЫНАН ТМД-НЫҢ
ДАМУШЫ ЕЛДЕРІ» АТТЫ СЕМИНАР
ӨТКІЗДІ.

Қанат Маханов баяндамасында «орта кірістің тұзағы» терминінің мағынасын анықтап, тақырып бойынша теориялар мен ел экономикалары туралы ақпарат берді. Бұл терминнің 2008 жылдан бері қолданылып келе жатқандығын атап өтті. Дамушы елдердің белгілі бір даму деңгейіне жеткеннен кейін экономикалық өсу қарқыны тоқтап қалатынын және осы мәселені еңсере алмаған елдердің «орта кірістің тұзағына» түсіп қалатынын айтты. Елдерді экономикалық жағдайы бойынша топтастыратын көрсеткіштер туралы егжей-тегжейлі ақпарат беріп, ел экономикаларын деңгейі төмен, орташа және жоғары деп атап көрсететін әмбебап үлгінің болмағанын тілге тиек етті. Дегенмен классификация үшін адами даму индексі (АДИ) секілді көпшілік тарапынан қабылданған көрсеткіштердің қолданылатынын айтты.

Маханов Дүниежүзілік банктің көрсеткіштері бойынша, елдердің жан басына шаққандағы табысы 1,005 доллардан төмен

Kanat Makhanov sunumunda ana hatlarıyla orta-gelir tuzağı teriminin anlamı, konu hakkındaki teoriler ile bu kapsama giren ülke ekonomileri hakkında çeşitli bilgiler sundu. Terimin 2008 yılından itibaren kullanılmaya başlandığını belirtti. Gelişmekte olan ülkelerin belirli bir seviyeden sonra ekonomik büyüme oranlarında tıkanma yaşandığını ve bir türlü bu sorunu aşamayan ülkelerin orta gelir tuzağına yakalandıklarını dile getirdi. Bu noktada ülkelerin ekonomik durumlarını gruplandıran endeksler hakkında detaylı bilgiler vererek ülke ekonomilerini düşük, orta ve yüksek olarak adlandıran evrensel bir modelin bulunmadığını ifade etti. Lakin kategorize etmek için insani gelişim endeksi (HDI) gibi çoğunluk tarafından kabul edilen endekslerden yararlanıldığını belirtti.

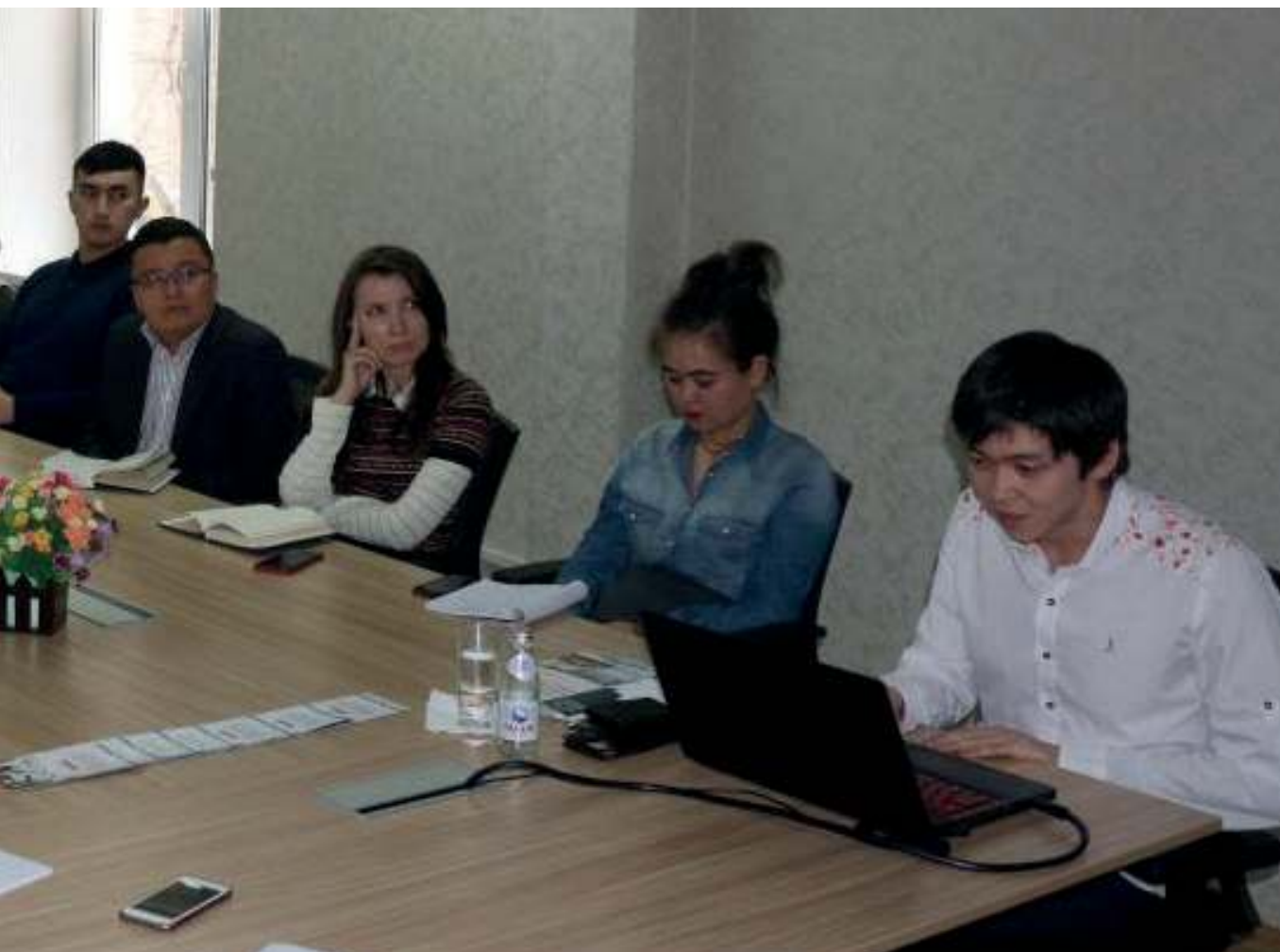
Makhanov Dünya Bankası'nın belirlemelerine göre ülkelerin kişi başına geliri 1,005 doların altındaysa düşük gelirli, 1,006-3.955 dolar arası düşük orta gelirli, 3,956-12,235

↳

болса табысы төмен, 1,006-3,955 доллар арасында болса – табысы орташа төмен, 3,956-12,235 доллар – табысы орташа жоғары және 12,235 доллар және одан жоғары болса табысы жоғары ел болып саналатынын мәлімдеді. Маханов тарихи тұрғыда аймақтардың табыс деңгейлеріне жасалған салыстырмалы талдауға тоқталып өтіп, 1990-шы жылдары Азияның дамушы елдерінің 80%-ы табысы төмен елдер санатына жатқанына қарамастан, 2015 жылы бірқатар ел табыс деңгейі орташа елдерге айналғанын айтты. Алайда, көптеген елдер табысы жоғары елдер қатарына кіруде мұндай жетістікке қол жеткізе алмағанын атап өтті. ТМД елдері арасында Қазақстан, Беларусь, Әзірбайжан, Украина, Түркіменстан және Өзбекстанның «орта кірістің тұзағына» түскенін айтты.

Махановтың пайымдауынша, дамушы елдер «орта кірістің тұзағынан» шығу үшін кешенді мемлекеттік саясат әзірлеп, жаңа экономикалық бастамаларды жүзеге асы-

dolar arası yüksek orta gelirli ve 12,235 dolar ve üzeri için yüksek gelirli olarak kabul edilmekte olduğunu dile getirdi. Tarihsel açıdan birçok bölgenin gelir düzeylerinin karşılaştırmalı analizlerinden bahseden Makhanov, gelişmekte olan Asya ülkelerinin 1990'lı yıllarda %80'inin düşük gelirli ülke kategorisinde yer alırken, 2015'de ise birçok ülkenin orta gelirli ülke sınıfına çıkmayı başardığını dile getirdi. Ancak pek çok ülkenin aynı başarıyı yüksek gelirli ülke grubuna girmede gösteremediğinin altını çizdi. BDT ülkeleri arasında orta gelir tuzağına Kazakistan, Belarus, Azerbaycan, Ukrayna, Türkmenistan ve Özbekistan'ın yakalandığını vurguladı.

Makhanov, gelişmekte olan ülkelerin orta-gelir tuzağından kurtulabilmeleri için kapsamlı devlet politikaları geliştirip bu yönde ekonomik inisiyatiflerin alınması

ру қажет. Бұл тұрғыда адами капиталдарына инвестицияларды арттыру арқылы ұзақ мерзімді перспективада «орта кірістің тұзағынан» шығуға болатынын айтты.

Семинар соңында қатысушылар «орта кірістің тұзағы» мен ТМД елдерінің жан басына шаққандағы табыс деңгейі туралы пікір алмасты. □

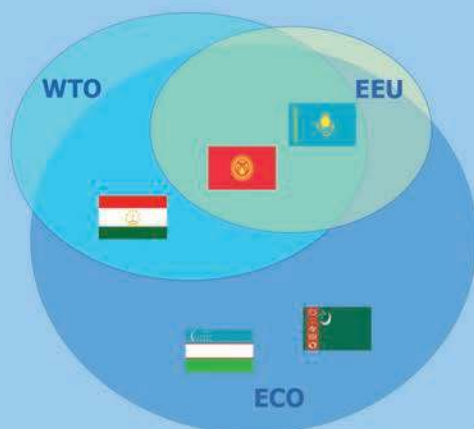
gerektiğini ifade etti. Bu noktada ülkelerin kendi beşeri sermayelerine yaptıkları yatırımlarını artırmalarının uzun vadede ülkenin orta gelir tuzağından çıkmasına önemli katkıları olacağı şeklinde görüşünü bildirdi.

Seminer sonunda katılımcılar orta gelir tuzağı ve BDT ülkelerinin kişi başına gelir oranları konularında görüş alışverişinde bulundular. □

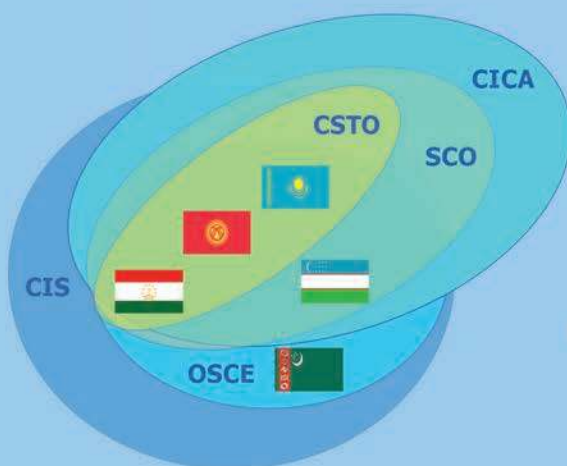
ERI Infographic No.4

ОРТАЛЫҚ АЗИЯ ЕЛДЕРІНІН ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҰЙЫМДАРМЕН ҮНТІМАҚТАСТЫҒЫ ORTA ASYA ÜLKELERİNİN ULUSLARARASI KURULUŞLARLA İŞBİRLİĞİ CENTRAL ASIAN COUNTRIES COOPERATION WITH INTERNATIONAL ORGANIZATIONS

ECONOMIC ORGANIZATIONS

CULTURAL ORGANIZATIONS

POLITICAL ORGANIZATIONS

Source: World Trade Organization. Members and Observers. Eurasian Economic Union. EAEU Member-states. Economic Cooperation Organization. Member States. Collective Security Treaty Organization. CSTO Structure. Shanghai Cooperation Organization. About SCO. Organization for Security and Co-operation in Europe. OSCE Participating States. Commonwealth of Independent States. Gosudarstva-Uchastniki SNG. TURKSOY. Member States. TURKPA. About TURKPA. Turkic Council. Member States. Conference on Interaction and Confidence Building Measures in Asia. About CICA.

How to cite: Eurasian Research Institute, (2018). Central Asian Countries Cooperation with International Organizations ERI Infographics No.4

Akademik **Türkçe** Kursu

Avrasya Araştırma Enstitüsü 19 Ekim 2015 tarihinde Akademik Türkçe kursu verilmeye başlamıştır. Bu kursun amacı katılımcılara makale, bildiri, tez, kitap gibi akademik metinleri okuma, not alma, çıkarımda bulunma konularında eğitim vermektir. Kurslar başlangıç ve orta seviye olmak üzere iki seviyede olacaktır.

HAFTA İÇİ VE HAFTA SONU GRUPLARI

Kurs hakkında bilgi almak ve başvuru için aşağıdaki telefon numarasını arayabilirsiniz.

Başvuru Yeri:

Almalı Avdanı, Mametova 48, 050004 Almatı.

+7 (727) 279 24 26 içhat: 109

19 қазан 2015 жылы Еуразия ғылыми-зерттеу институты «Түрік тілін ғылыми тұрғыдан жетілдіру» курстары басталды. Курстың мақсаты тыңдармандарға мақаладағы, баяндамадағы, диссертация және кітаптардағы академиялық мәтіндерді оқуды, ғылыми тұрғыдан жазуды және қорытынды жасай білуді үйрету болып табылады. Қосымша мағлұмат алу және өтініштерді беру үшін төменде көрсетілген байланыстар арқылы хабарласуға болады. Курстар апта ішінде және апта соңында өткізіледі.

Өтініштерді қабылдау мекенжайы:

Алмалы ауданы, Мәметова көшесі 48, 050004 Алматы,

тел: +7 (727) 279 24 26

(ішкі нөмір 109)

Asya Avrupa / Азия Еуропа
(Haber – Yorum) / (Ақпараттық сараптама)

Avrasya Araştırma Enstitüsü Yayınıdır
Еуразия ғылыми-зерттеу институты басылымы

Mart 2018 Sayı: 27
Наурыз 2018 жыл №27